

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Prøveprosjekt

**med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker
til norske folkebibliotek
rapport**

Forord

Norsk kulturråd (Rådet) vedtok i rådsmøte desember 2011 å igangsette «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek». Prosjektet dreide seg om innkjøp av parallellutgivelser av papir- og e-bøker av årgangene 2012, 2013 og 2014, for videreformidling til norske folkebibliotek.

I 2014 gjennomførte Rådet en omfattende omlegging av Norsk kulturråds innkjøpsordninger for litteratur, under ledelse av Faglig utvalg for litteratur. I den forbindelse, og på basis av en ekstern delrapport om prøveprosjektet, vedtok Rådet å integrere e-bøker i innkjøpsordningene fra og med januar 2015. Det praktiske arbeidet med prøveprosjektet ble avsluttet ved utgangen av 2015, mens Kulturrådets samling på vel 34 000 e-bøker fra prøveprosjektet er tilgjengelig for lån via folkebibliotekene ut 2016.

Den foreliggende rapporten er utarbeidet av prøveprosjektets leder, som er seniorrådgiver i Norsk kulturråds fagadministrasjon, Seksjon for litteratur, kulturvern og allmenne kulturformål. Rapporten beskriver hvordan prosjektet ble etablert, organisert, gjennomført og finansiert. Den presenterer erfaringer fra de som deltok i prosjektet, og gir et innblikk i de viktigste læringspunktene med tanke på e-bøker under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur. Ambisjonen med denne rapporten er både å dokumentere arbeidet med prøveprosjektet og bidra til kunnskapsgrunnlaget for Kulturrådets videre arbeid med litteraturfeltet.

Prøveprosjektet var et stykke nybrottsarbeid i Norge, og lykkedes takket være Kulturrådets tidlige og konstruktive initiativer for e-bøker. Det tverrfaglige, løsningsorienterte

og smidige samarbeidet mellom ulike aktører i litteraturfeltet var også av avgjørende betydning. Undertegnede ønsker å takke alle som bidro i prosjektet, blant annet Den norske Forfatterforening, Den norske Forleggerforening og Norsk Forleggersamband, som var avtaleparter – forfatterne og forlagene som deltok med bøker – medlemmene i vurderingsutvalg og ankenemnder som sto for den faglige vurderingen av bøkene – Biblioteksentralen SA, med Bibliotekenes IT-senter AS, OrbitArena as og Bibliotektransport AS, som organiserte videreformidlingen av bøkene – de utvalgte folkebibliotekene og deres leverandører av utlånssystemer, som sørget for at lånere og lesere fikk tilgang til bøkene – Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket som var observatører og samtaleparter – samt involverte kollegaer i Norsk kulturråd. En spesiell takk til prosjekteier Arne Vestbø, leder for Seksjon for litteratur, kulturvern og allmenne kulturformål, for en særdeles god oppfølging gjennom hele prosessen.

Rapport om «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek»¹ fremlegges med dette for Norsk kulturråd, i rådsmøte 22. september 2016.

Oslo, september 2016

Wenche Fosslien

Prosjektleder

Norsk kulturråd

Innhold

	Sammendrag	9
1	E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i en innledende fase	13
1.1	Etablering av prøveprosjektet, 2011	13
1.2	Organisering	16
1.3	Finansiering	17
2	Gjennomføring av prøveprosjektet	19
2.1	Første prosjektfase, 2012	19
2.2	Andre prosjektfase, 2013-2014	21
2.3	Prosessen – kulturfondbøker fra forlag til bibliotek	24
2.3.1	Påmelding av bøker fra forlag	24
2.3.2	Faglig vurdering og innkjøp av bøker	25
2.3.3	Videreformidling av bøker til bibliotek	28
2.3.4	Informasjonshåndtering	30
2.4	Avslutning av prøveprosjektet, 2015	31
3	Delrapport	33
4	Resultater og erfaringer fra prøveprosjektet	37
4.1	Den norske Forfatterforening	37
4.2	Den norske Forleggerforening	37
4.3	Vurderingsutvalgene	38
4.3.1	Vurderingsutvalget for prosa	38
4.3.2	Vurderingsutvalget for lyrikk	39
4.3.3	Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform	39
4.4	Biblioteksentralen	39
4.5	Delprosjektene	40
4.5.1	Fylkesbiblioteket i Akershus	40
4.5.2	Deichmanske bibliotek	41
4.5.3	Buskerud fylkesbibliotek	42
4.5.4	Kristiansand folkebibliotek	43
4.5.5	Stavanger bibliotek	44
4.5.6	Ryfylkebiblioteket	44
4.5.7	Bergen Offentlige Bibliotek	45
4.5.8	Trondheim folkebibliotek	46

4.5.9	Troms fylkesbibliotek	47
4.6	Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket	47
5	Oppsummering og konklusjoner	49
5.1	Proessen – kulturfondbøker fra forlag til bibliotek	49
5.1.1	Påmelding av bøker fra forlag	49
5.1.2	Faglig vurdering og innkjøp av bøker	49
5.1.3	Videreformidling av bøker til bibliotek	50
5.1.4	Informasjonshåndtering	54
5.2	Måloppnåelse	54
6	E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i det videre	59
	Vedlegg	
Vedlegg 1	Historikk	61
	E-bøker i Norge, 2002	61
	«Vil e-boka rokke ved innkjøpsordningene?», 2008	61
	E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, 2009	62
	«Fra trykt til utrygt?», 2010	64
	E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, 2011	65
	Et prøveprosjekt med e-bøker i 2012?	66
Vedlegg 2	Avtaleverket for prøveprosjektet	69
Vedlegg 2.1	Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne for 2009	71
Vedlegg 2.2	Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2012	77
Vedlegg 2.3	Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne	78
Vedlegg 2.4	Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2013 og 2014	83
Vedlegg 3	Delprosjekter	85
	Fylkesbiblioteket i Akershus	85
	Deichmanske bibliotek	86
	Buskerud fylkesbibliotek	86
	Kristiansand folkebibliotek	86

	Stavanger bibliotek	86
	Ryfylkebiblioteket	87
	Bergen Offentlige Bibliotek	87
	Trondheim folkebibliotek	87
	Troms fylkesbibliotek	88
Vedlegg 4	Bøker innkjøpt gjennom prøveprosjektet	89
Vedlegg 5	Forfattere	123
Vedlegg 6	Utlånssystemer for e-bøker	127
	Cappelen Damms e-lånsløsning	127
	BS Weblån	127
	eBokBib	128
	eBib	128
Vedlegg 7	Presentasjoner av prøveprosjektet og formidling av erfaringer	131
Tabeller		
Tabell 2.1	Delprosjekter i første prosjektfase	20
Tabell 2.2	Delprosjekter i andre prosjektfase	24
Tabell 2.3	Antall innkjøpte boktitler pr. prosjektår – fordelt på prosa, lyrikk og dramatikk i bokform	26
Tabell 2.4	Antall innkjøpte bokeksemplarer pr. prosjektår – fordelt på papirbøker og e-bøker	27
Tabell 2.5	Delprosjektene faktiske valg av e-utlånssystem og deres faktiske oppstart av utlån av e-bøker fra prøveprosjektet	30
	Vedlegg 6 – Tabell 1: Utlånssystemer for e-bøker	129
Figurer		
Figur 2.1	Geografisk fordeling av delprosjektene i andre prosjektfase	23
Figur 2.2	Stegene fra Kulturrådet mottok påmelding av parallellutgivelser fra forlag til boken ble faglig vurdert og forlaget fikk melding om boken ville bli innkjøpt av Kulturrådet	25
Figur 2.3	Antall innkjøpte boktitler pr. prosjektår – fordelt på prosa, lyrikk og dramatikk i bokform	26
Figur 2.4	Antall innkjøpte bokeksemplarer pr. prosjektår – fordelt på papir- og e- bøker	27
Figur 2.5	Videreformidling av kulturfondbøker fra forlag til bibliotek	29
Tekstbokser		
	Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur	14
	Avtaleparter	14
	Norsk kulturråd	16
	Norsk kulturfond	17
	Delprosjekter	22

Forlag	28
Prøveprosjektet i tall	55
E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, 2015	57
Litteraturliste	137
Noter	139

Sammendrag

KAPITTEL 1:

E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i en innledende fase

Norsk kulturråd (Rådet) vedtok i rådsmøte desember 2011 å etablere «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek». Prosjektet ble igangsatt i 2012, og bygde videre på Kulturrådets tidlige initiativer med tanke på e-bøker, jf. Vedlegg 1 *Historikk*.

Formålet med prosjektet var å frembringe et bredt anlagt beslutningsgrunnlag, slik at Kulturrådet kunne ta stilling til om, og hvordan, e-bøker kunne være en del av Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

Prøveprosjektet ble en integrert del av Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, som var den første og største av Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur. Den hadde som formål at det ble skapt, utgitt, spredt og lest ny norsk skjønnlitteratur for voksne.

Gjennom innkjøpsordningene kjøper Kulturrådet inn bøker fra forlagene for videreformidling til norske folkebibliotek. Innkjøpsordningene hadde frem til da inkludert kun papirbøker, mens prøveprosjektet handlet om innkjøp av *parallellutgivelser*, det vil her si boktitler som ble utgitt som papir- og tilsvarende e-bok. Da arbeidet med papirbøkene i prøveprosjektet i all hovedsak fulgte ordinære prosedyrer for kulturfondbøkene², hadde prosjektet mest fokus på e-bøkene. Vektleggingen av e-bøker gjenspeiles også i denne rapporten.

E-bok, en elektronisk bok, ble i prosjektet definert som tekster digitalisert for lesing på en elektronisk plattform, og som uten større endringer kunne ha vært trykket på papir. Én *e-boklisens* tilsvarte én e-bok, og ga mulighet til ett utlån av e-boken om gangen via norske folkebibliotek. Dette var i praksis en videreføring av bibliotekutlånet av papirbøker og ble omtalt som *eksemplarmodellen*.

Det formelle fundamentet for prøveprosjektet fremkommer av avtaler mellom Norsk kulturråd og partene for Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, som var Den norske Forfatterforening, Den norske Forleggerforening og Norsk Forleggersamband. Jf. Vedlegg 2 *Avtaleverket for prøveprosjektet*. De mest sentrale styringsdokumentene, som er vedtatt av Norsk kulturråd (Rådet), i rådsmøter, er gjengitt i sin helhet i Vedlegg 2.1-2.4.

Kulturrådet kjøpte inn parallellutgivelser av papir- og e-bøker av årgangene 2012, 2013 og 2014 for cirka kr 90 mill. 3 prosent av midlene ble benyttet til innkjøp av e-bøker det første prosjektåret og 7 prosent de to påfølgende årene. Det resterende ble brukt til innkjøp av papirbøker.

Kulturrådet finansierte prosjektet innenfor eksisterende økonomiske rammer. Da prøveprosjektet var en integrert del av Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble midlene til innkjøp av bøkene tatt fra avsetningen til denne innkjøpsordningen i Norsk kulturfond. Avsetningen ville vanligvis ha vært benyttet i sin helhet til innkjøp av ny norsk skjønnlitteratur for voksne, kun som trykte bøker. Videreformidlingen av bøkene til

bibliotekene ble dekket av litteraturavsetningen. Midlene til drift av prosjektet ble belastet Kulturrådets ordinære driftsbudsjett.

Norsk kulturråd (Rådet) var prøveprosjektets styringsgruppe. Eierskapet og ledelsen av prosjektet var lagt til Kulturrådets fagadministrasjon, Seksjon for litteratur, kulturvern og allmenne kulturformål.

KAPITTEL 2: Gjennomføringen av prøveprosjektet

Det ble åpnet for at alle norske forlag kunne melde på parallellutgivelser av papir- og e-bøker til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne av årgangene 2012, 2013 og 2014, forutsatt at boktittelen utkom som både papir- og e-bok innen respektive kalenderår. De påmeldte parallellutgivelsene ble automatisk en del av prøveprosjektet.

Forlagene meldte på rundt 600 parallellutgivelser av de tre årgangene. Etter en faglig vurdering av den enkelte boktittel, kjøpte Kulturrådet inn i alt 495 boktitler gjennom prøveprosjektet. De 1 000 papireksemlarene som Kulturrådet vanligvis ville kjøpe inn pr. boktittel av ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble i prøveprosjektet fordelt på 930 papirbøker og 70 e-boklisenser.

Det ble kjøpt inn i alt 467 000 papirbøker og 34 000 e-bøker i form av e-boklisenser, totalt en halv million bøker, jf. Vedlegg 4 *Bøker innkjøpt gjennom prøveprosjektet* og Vedlegg 5 *Forfattere*.

Prøveprosjektet hadde ni delprosjekter, som omfattet i alt rundt 130 enkeltbibliotek, hovedbibliotek med filialer og konsortier (bibliotek som gikk sammen om å ha et felles utlånssystem). Delprosjektene var fordelt på åtte fylker samt Svalbard, jf. Vedlegg 3 *Delprosjekter*.

Det enkelte delprosjektet hadde selv ansvar for å velge, anskaffe, implementere, drifte og finansiere et datasystem for utlån av e-bøker, jf. Vedlegg 6 *Utlånssystemer for e-bøker*.

Biblioteksentralen SA organiserte mottak av alle bøkene fra forlagene; videreformidlet papirbøkene til bibliotekene og stilte e-bokfilene tilgjengelig for bibliotekenes leverandører av e-utlånssystemer.

Prøveprosjektet ble avsluttet ved utgangen av 2015. Papirbøkene er tilgjengelige for utlån i bibliotekene fem år etter utgivelse, mens e-boklisensene er disponible ut 2016.

KAPITTEL 3: Delrapport

Kulturrådet fikk i 2014 gjennomført en ekstern vurdering av prøveprosjektet, som resulterte i *Rapport om prøveprosjekt med e-bøker i innkjøpsordningen (PEI)*. Rapportens konklusjoner og anbefalinger er gjengitt i sin helhet i kapittel 3, og kan oppsummeres i følgende punkter:

- De økonomiske betingelsene for forfattere og forleggere bør trolig justeres ved innkjøp av parallellutgivelser.
- E-bokutlånet etablerte først og fremst nye digitale lesevaner.
- Fordelingsmodellen for e-boklisensene bør revurderes.
- Bibliotekenes muligheter til selv å sette utlånsvilkårene for e-bøker bør begrenses.
- Bibliotekene må praktisere en detaljert og standardisert rapportering av utlånstall.

Rapporten ble fremlagt for Norsk kulturråd (Rådet), i rådsmøte desember 2014.

Samme året hadde Kulturrådet satt i gang en større omlegging av innkjøpsordningene for

litteratur, under ledelse av Faglig utvalg for litteratur. Delrapporten og kunnskaps- og erfaringsmaterialet fra prøveprosjektet var en viktig del av Kulturrådets beslutningsgrunnlag, da Rådet, i det samme møtet, vedtok å inkludere e-bøker i Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur og Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne – fra starten av 2015, altså *før* prøveprosjektet var avsluttet.

KAPITTEL 4: Resultater og erfaringer fra prøveprosjektet

Kulturrådet har mottatt rapporter og sluttnotater fra Den norske Forfatterforening (kap. 4.1), Den norske Forleggerforening (kap. 4.2), vurderingsutvalgene for litteratur (4.3), Biblioteksentralen (kap. 4.4), delprosjektene (kap. 4.5), Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket (kap. 4.6). Dette kapittelet gir et innblikk i deres erfaringer og synspunkter.

Den norske Forfatterforening la vekt på balansen mellom lesernes tilgang til e-bøker og forfatternes inntekter, mens Den norske Forleggerforening var særlig fokusert på samvirket mellom kulturfondbøkene og det kommersielle markedet, likeledes nødvendigheten av å ivareta en økonomisk sunn balanse mellom forlagenes salg av e-bøker og bibliotekenes utlån av e-bøker.

Vurderingsutvalgene brukte kun papirbøker under sin faglige vurdering av den enkelte boktittel. Utvalgene var først og fremst fokusert på selve innholdet i bøkene, på den *litterære* kvaliteten, ikke om bøkene utkom i trykt versjon eller som e-bok.

Biblioteksentralen hadde et særlig ansvar for datasikkerheten for e-bokfilene, da det var viktig å sikre forfatternes og forleggerens interesser. Det ble ikke meldt om sikkerhets-

avvik innenfor Kulturrådets avgrensede ansvar for e-bøkene.

Rapportene fra delprosjektene viser at de utvalgte bibliotekene var svært fornøyde over at de fikk testet utlån av e-bøker. I denne innledende fasen med e-bøker, prioriterte bibliotekene å få gjort e-utlånstilbudet kjent, fremfor å formidle selve litteraturen. Innholdet i bøkene ble likevel formidlet, både muntlig og skriftlig, fysisk og digitalt, men det ble meldt om at utlånssystemene for e-bøkene ga begrensede muligheter for aktiv formidling. Rapportene peker mot at selve litteraturformidlingen må styrkes, og det må tilrettelegges for funksjoner som gjør at man kan formidle, både *i* de tekniske løsningene og gjennom bibliotekenes egne nettsider og sosiale medier. Det er trolig også nødvendig for bibliotekene å innarbeide digital formidling i sine planverk og faste rutiner for å få det til å fungere.

Tallmaterialet som Kulturrådet har mottatt fra delprosjektene, viser en tendens i retning av et økende utlån av e-bøker etter hvert som bibliotekenes e-bokutlån ble bedre kjent og e-bokkatalogen ble større. Delprosjektene fikk testet ut skjønnlitteratur for voksne i e-bokformat, men etterspurte i tillegg barne- og ungdomslitteratur som e-bøker fra Kulturrådet, likeså sakprosa og oversatt litteratur. Også Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket vektla økt tilgang til e-bøker, spesielt med tanke på bibliotekenes samlingsutvikling. Sett fra et bibliotekperspektiv var økt plattformuavhengighet svært ønskelig.

KAPITTEL 5: Oppsummering og konklusjoner

Gjennom prøveprosjektet fikk langt over en fjerdedel av landets folkebibliotek endelig en

mulighet til å låne ut e-bøker. Prøveprosjektet ble dermed en viktig bidragsyter til at folkebibliotek i Norge i det hele tatt kom i gang med utlån av e-bøker.

Prøveprosjektet tematiserte faglige spørsmål, det genererte en kunnskapsutvikling og bidro til en styrking av kompetansen i feltet. Prosjektet ble presentert muntlig og skriftlig i en rekke sammenhenger, jf. Vedlegg 7 *Presentasjoner av prøveprosjektet og formidling av erfaringer*. Prosjektet var det første i sitt slag i Norge, og fikk derfor stor oppmerksomhet. Det hadde nasjonal og internasjonal faglig relevans, eksempelvis ble det presentert i rapporten *A Review of Public Library E-Lending Models*, som omhandler e-bøker i 15 land i Europa og Nord-Amerika.

Prøveprosjektet må kunne sies å ha nådd målsetningen. Det frembragte et omfattende kunnskaps- og erfaringsmateriale som også var en del av bakgrunns materialet da Rådet vedtok å inkludere e-bøker i Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og unge og Innkjøpsordningen for oversatt litteratur – fra og med 2016, rett etter at prosjektet var avsluttet.

Prøveprosjektet la grunnen for at alle landets folkebibliotek fikk mulighet til å låne ut e-bøker fra starten av 2015. Også e-bokkatalogen fra prøveprosjektet ble fordelt på nasjonal basis da, men disse e-boklisensene er

disponible for utlån kun ut 2016. Det er altså viktig å få avklart videre disposisjonstid for e-bøkene fra prøveprosjektet.

KAPITTEL 6: E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i det videre

Kulturrådet må også i det videre ha et løpende fokus på hvorvidt og hvordan tilskuddsordningene for litteratur kan og bør tilpasses digitaliseringen innen litteraturfeltet, slik at både fysiske og digitale utgivelser kan vurderes for støtte med midler fra Norsk kulturfond. Det blir viktig å finne ut hvordan eldre bøker, såkalt *backlist*, i e-bokformat kan og bør ivaretas av bibliotekene, og om dette skal ses i sammenheng med innkjøp gjennom innkjøpsordningene. De teknologiske endringsprosessene tydeliggjør viktigheten av å støtte innholdsproduksjonen.

En evaluering av prøveprosjektet – som del av en evaluering av den gjennomførte omleggingen av Kulturrådets støtteordninger for litteratur – vil kunne styrke Rådets beslutningsgrunnlag for videre planlegging.

1 E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i en innledende fase

Norsk kulturråd (Rådet) vedtok i rådsmøte desember 2011 å etablere «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek». Prosjektet ble igangsatt i 2012, og bygde videre på Kulturrådets tidlige initiativer med tanke på e-bøker, jf. Vedlegg 1 *Historikk*.

Frem til oppstarten av prøveprosjektet, inkluderte Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur kun papirbøker. Formålet med prosjektet var å frembringe et bredt anlagt beslutningsgrunnlag, slik at Rådet kunne ta stilling til *om*, og *hvordan*, e-bøker kunne inkluderes på permanent basis i innkjøpsordningene.

Prøveprosjektet ble etablert som en integrert del av Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, som var den første og største av Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur. Den hadde som formål at det ble skapt, utgitt, spredt og lest ny norsk skjønnlitteratur for voksne. Da arbeidet med papirbøkene i prøveprosjektet i all hovedsak fulgte ordinære prosedyrer for kulturfondbøkene, hadde prosjektet mest fokus på e-bøkene. Vektleggingen av e-bøker gjenspeiles også i denne rapporten.

Nedenfor presenteres etableringen av prosjektet (kap. 1.1), hvordan det var organisert (kap. 1.2) og finansiert (kap. 1.3).

Det formelle fundamentet for prøveprosjektet fremkommer av avtaler mellom Norsk kulturråd og partene for Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne. Avtalepartene var Den norske Forfatterforening, Den norske Forleggerforening

og Norsk Forleggersamband. Jf. Vedlegg 2 *Avtaleverket for prøveprosjektet*. De mest sentrale styringsdokumentene, som er vedtatt av Norsk kulturråd (Rådet), i rådsmøter, er gjengitt i sin helhet i Vedlegg 2.1-2.4.

1.1 Etableringen av prøveprosjektet, 2011

Ved inngangen til 2011 forvaltet Norsk kulturråd fem innkjøpsordninger for litteratur: Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for barn og ungdom, Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne, Innkjøpsordningen for faglitteratur for barn og ungdom og Innkjøpsordningen for oversatt litteratur for barn, unge og voksne. Alle var regulert gjennom hver sin avtale med respektive avtaleparter, og alle gjaldt kun papirbøker. Ved en eventuell prøveordning for e-bøker, var de mest sentrale problemstillingene for Kulturrådet følgende: Hva skal innkjøpet av e-bøker være betaling for; redaksjonelt arbeid, produksjon, markedsføring og/eller formidling? Hvordan skal forfatterne honoreres? Hvordan og hvor skal e-bøkene lånes ut?

Gjennom 2011 var Kulturrådet i forhandlinger om e-bøker med avtalepartene for Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne. Partene var Den norske Forfatterforening som er en interesseorganisasjon for skjønnlitterære forfattere og

■ KULTURRÅDETS INNKJØPS- ORDNINGER FOR LITTERATUR

Norsk kulturråd har siden 1965 forvaltet offentlige innkjøps- og støtteordninger for litteratur og vært et sentralt organ i utformingen av en offentlig politikk for litteratur og språkkunst. Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne ble innført i 1965. Siden har også andre sjangre blitt inkludert: skjønnlitteratur for barn og unge, sakprosa, tegneserier og oversatt litteratur.⁵

Norske forlag melder på nye titler til én av innkjøpsordningene (p.t. fem innkjøpsordninger for henholdsvis skjønnlitteratur, sakprosa for voksne, sakprosa for barn og unge, tegneserier og oversatt litteratur). De innkjøpte boktitlene, omtalt som *kulturfond-bøker*, blir stilt tilgjengelig for folkebibliotek over hele Norge, og kommer i tillegg til de boktitlene som bibliotekene selv kjøper inn over egne budsjett.

Formålet med innkjøpsordningene er å styrke norsk språk og litteratur, ved å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og god tilgjengelighet for alle.

De økonomiske midlene går først og fremst til forfattere og forlag, og skal bidra til en tryggere økonomisk situasjon for forfatterne, gjøre det mindre risikofyllt for forlagene å utgi bøker ved å garantere et minste-salg, og samtidig gjøre bøkene tilgjengelige for et lesende publikum gjennom gratis utlån i folkebibliotekene.

Kulturrådets støtteordninger til litteraturfeltet – og da særlig innkjøpsordningene for litteratur – samt momsfritaket og bokavtalen mellom partene i bokbransjen er bærebjelkene i den offentlige litteraturpolitikken. I tillegg kommer stipendene via Statens kunstnerstipend og bibliotekvederlaget som utbetales kollektivt av Kulturdepartementet for verk som er utgitt i Norge og som disponeres for utlån i offentlige bibliotek.

■ AVTALEPARTER

Avtaleparter for etableringen av prøveprosjektet:

NORSK KULTURRÅD
DEN NORSKE FORFATTERFORENING
DEN NORSKE FORLEGGERFORENING
NORSK FORLEGGERSAMBAND

har rundt 600 medlemmer, Den norske Forleggerforening som har rundt 100 medlemsforlag, og Norsk Forleggersamband som er en sammenslutning av norske forlag med en kristen profil.

Kulturrådet førte i tillegg samtaler med Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur³, som hadde representanter fra avtalepartene for alle Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, og der Nasjonalbiblioteket deltok som observatør. Drøftingsutvalget ble ledet av forfatter Erik Fosnes Hansen, som var medlem av Norsk kulturråd (Rådet) og leder av Kulturrådets Faglig utvalg for litteratur og allmenne tidsskrift. Drøftingsutvalget anmodet partene om å inngå avtale om et prøveprosjekt med innkjøp av e-bøker til norske folkebibliotek under Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne.

Forhandlingene med forfatter- og forleggerforeningene resulterte i en avtale for innkjøp av parallellutgivelser⁴, etablert som et appendix til en allerede eksisterende avtale for papirbøker. Med *parallellutgivelse* mente man her utgivelse av en boktittel i to formater; som tradisjonell trykt bok og tilsvarende e-bok.

Hva er så en e-bok? I den nevnte tilleggsavtalen ble *e-bok*, en elektronisk bok, definert som tekster digitalisert for lesing på en elektronisk plattform, og som uten større endringer kunne ha vært trykket på papir. En e-

bok kan eksistere uten at det finnes en trykt ekvivalent av den, men slike ble ikke inkludert i prøveprosjektet. Prosjektet handlet ikke om digital litteratur, som er skrevet for skjerm og ikke for papir, forstått som en litteratur som gjør særlig og bevisst bruk av det digitale mediet, som er dynamisk og kan endre form og innhold over tid og krever brukerens interaksjon for å gi mening. Ved siden av skrift tar den type tekster i bruk modaliteter som verbalspråk, bilder, lyd, musikk og bevegelse, og de involverer leseren og kanskje også datamaskinen i tekstskapingen gjennom hypertekst og cybertekst. Prøveprosjektet hadde altså klare avgrensninger, der en e-bok var en elektronisk «1:1-kopi» av respektive papirbok.

De to ovenfor nevnte avtalene regulerte Kulturrådets innkjøp av parallellutgivelser via prøveprosjektet i 2012. De 1 000 papireksemplarene som Kulturrådet vanligvis ville kjøpe inn pr. boktittel av ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble fordelt på 970 papirbøker og 30 e-boklisenser ved innkjøp av parallellutgivelser via prøveordningen. På det tidspunktet bestilte folkebibliotekene rundt 970 papireksemplarer av hver boktittel av ny norsk skjønnlitteratur for voksne, altså rundt 30 eksemplarer færre enn Kulturrådet faktisk kjøpte inn fra forlagene. I stedet for at Kulturrådet nedjusterte til å betale forlagene for kun 970 papireksemplarer av en boktittel, opprettholdt man altså totalantallet på 1 000 ved også å kjøpe inn 30 e-boklisenser.

Én *e-boklisens* tilsvarte én e-bok, det vil si ett eksemplar av boken, og ga mulighet til ett utlån av e-boken om gangen via norske folkebibliotek. Det betød at når en e-bok var utlånt, skulle den ikke være tilgjengelig for andre lånere dersom biblioteket ikke hadde ledige e-boklisenser for den gitte boktittelen. Dette tilsvarte utlånsordningen for papirbøker og ble omtalt som *eksemplarmodellen*. E-bokteknologien setter i utgangspunktet ikke slike

begrensninger, men Kulturrådets avtaleparter ønsket denne «frikasjonen» for å kunne stille seg bak prosjektet.

Kulturrådet inviterte bibliotek til å melde sin interesse for å delta i prøveprosjektet. Både enkeltbibliotek, hovedbibliotek med filialer og konsortier (bibliotek som gikk sammen om å ha et felles utlånssystem) kunne få delta. På bakgrunn av innsendt informasjon, og i samarbeid med Nasjonalbiblioteket, ble det valgt ut hvilke bibliotek og konsortier som skulle få bli med i prosjektet. Valget av deltakere ble gjort ut fra forskjellige kriterier, som geografisk spredning og at biblioteket hadde vist særlig initiativ og interesse for e-bøker.

Dette resulterte i at prøveprosjektet fikk følgende syv delprosjekter: Fylkesbiblioteket i Akershus, Deichmanske bibliotek, Buskerud fylkesbibliotek, Ryfylkebiblioteket⁶, Bergen Offentlige Bibliotek, Trondheim folkebibliotek og Troms fylkesbibliotek. Disse syv delprosjektene, som besto av godt over 100 enkeltbibliotek og bibliotekfilialer, fikk 27 av de i alt 30 e-boklisensene. Nasjonalbiblioteket fikk disponere to e-boklisenser⁷, mens Kulturrådet hadde én e-boklisens til rådighet.

Tradisjonelle utlånssystemer er kun laget for fysiske bøker som låneren må hente på biblioteket, og de deltakende bibliotekene hadde i tillegg behov for utlånssystem laget spesielt for e-bøker. Det enkelte delprosjektet som takket ja til å delta i prøveprosjektet og dermed motta 2012-årgangen av parallellutgivelser, hadde selv ansvar for å velge, anskaffe, implementere, drifte og finansiere et datasystem for utlån av e-bøker. Da delprosjektene formelt meldte seg på prøveprosjektet, oppga det enkelte delprosjektet hvilket e-utlånssystem det planla å implementere i sine bibliotek og når det regnet med å kunne ha systemet klart til å låne ut e-bøker fra prøveprosjektet. Etter bibliotekenes egne plan-

■ NORSK KULTURRÅD

NORSK KULTURRÅD (Kulturrådet) ble opprettet i 1965, og er et statlig forvaltningsorgan. Kulturrådet har helt siden starten hatt som hovedoppgave å forvalte Norsk kulturfond.

Formålet med Kulturrådet er «å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk, og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.»⁸

Kulturrådet forvalter tilskuddsordninger til det frie profesjonelle kunst- og kulturlivet samt tilskudd til prosjekter og utviklingstiltak på museumsfeltet og andre formål innenfor kulturfeltet.

Kulturrådet består av et kollegialt organ (Rådet) og en fagadministrasjon.

NORSK KULTURRÅD – RÅDET – forvalter Norsk kulturfond, og består av ti medlemmer som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

NORSK KULTURRÅD – FAGADMINISTRASJONEN – er sekretariat for Norsk kulturråd (Rådet), Utvalget for Statens kunstnerstipend (SKS) og Styret for Fond for lyd og bilde (FLB).

Fagadministrasjonen arbeider med en rekke utviklings-, rådgivnings- og forvaltningsoppgaver for museumssektoren, immateriell kulturarv, inkludering og mangfold, forskning samt internasjonale oppgaver knyttet til EUs kulturprogram og kulturutvekslingsprogrammene innen EØS' finansieringsordninger.

Fagadministrasjonens oppdrag er gitt gjennom Lov om Norsk kulturråd, det årlige tildelingsbrevet fra Kulturdepartementet samt Kulturdepartementets instruks til Norsk kulturråd om økonomi- og virksomhetsstyring.

er, skulle alle starte utlånet av e-bøker fra Kulturrådet i løpet av 2012.

Før igangsettelsen av prøveprosjektet, brukte Kulturrådet Biblioteksentralen AL⁹ som tjenesteleverandør for distribusjon av alle kulturfondbøkene som skulle videresendes til bibliotekene, regulert gjennom en avtale for papirbøker. Biblioteksentralen påtok seg ansvaret for å håndtere alle bøker i prøveprosjektet, både trykte bøker og e-bøker, under denne avtalen. Dette innebar at Biblioteksentralen skulle motta kulturfondbøker i begge formater fra forlagene gjennom prøveprosjektet, distribuere papirbøkene ut til bibliotekene og i tillegg stille e-bokfilene tilgjengelig for bibliotekenes leverandører av e-utlånssystemer.

Dermed var prøveprosjektet etablert, og det ble tidlig besluttet å la prosjektet, med underliggende delprosjekter, utvikle seg «organisk» basert på vilkårene i avtaleverket.

1.2 Organisering

Norsk kulturråd (Rådet) var prøveprosjektets styringsgruppe. Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur nedsatte i november 2011 en referansegruppe.¹⁰ Ved forlengelsen av prosjektet, ble referansegruppen oppløst.

Eierskapet og ledelsen av prøveprosjektet var lagt til Kulturrådets fagadministrasjon, ved litteraturseksjonen.¹¹ Kulturrådet hadde kun en tilretteleggerrolle, og var hverken ansvarlig for at forlagene produserte e-bøker eller for at det var e-bøker tilgjengelig i folkebibliotekene.

Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur, Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur¹² og Faglig utvalg for litteratur hadde ingen formell rolle i, eller beslutningsmyndighet over, prosjektet.

1.3 Finansiering

Norsk kulturråd kjøpte inn parallellutgivelser av papir- og e-bøker gjennom prøveprosjektet for rundt kr 90 mill. I 2012 gikk 97 prosent av beløpet til innkjøp av papirbøker og 3 prosent til e-bøker. I både 2013 og 2014 gikk 93 prosent av midlene til innkjøp av papirbøker og 7 prosent til e-bøker.

Kulturrådets utbetalinger til forlagene ble fordelt med cirka kr 35 mill. til forfatterne og cirka kr 55 mill. til forlagene.

Da prosjektet utgjorde en del av Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble innkjøp av bøkene dekket fra den ordinære avsetningen til denne innkjøpsordningen i Norsk kulturfond – for årene 2012, 2013 og 2014. Disse midlene ville ellers ha vært brukt i sin helhet til å kjøpe inn ny norsk skjønnlitteratur for voksne, kun som trykte bøker.

Kulturrådet hadde kostnader på nærmere kr 5 mill. til videreformidling av bøkene til de utvalgte bibliotekene. Dette ble også dekket av den årlige og ordinære litteraturavsetningen i Kulturfondet.

Honorarer til medlemmene av vurderingsutvalgene og ankenemndene for den faglige vurderingen av bøkene, ble belastet Kulturrådets driftsbudsjett. Prosjektledelse og Kulturrådets øvrige arbeid med prøveprosjektet var en integrert del av det løpende arbeidet i Seksjon for litteratur, kulturvern og allmenne kulturformål og ble dekket av Kulturrådets

■ NORSK KULTURFOND

NORSK KULTURFOND (Kulturfondet) er et statlig fond, der midlene til fondet bevilges årlig av Stortinget. Andelen av fondet som er avsatt til litteratur, fremkommer av statsbudsjettets kap. 326, post 55 *Språk-, litteratur- og bibliotekformål*.

Kulturfondet har som formål «å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.»¹³

Kulturfondet forvaltes av Norsk kulturråd (Rådet), som i første rekke gir tilskudd til enkelttiltak og til forsøksvirksomhet på kunst- og kulturområdet. Prioritering av tiltakene skjer ut fra kunst- og kulturfaglig skjønn og de økonomiske rammene for Kulturfondet.

driftsbudsjett.

Det ble avsatt kr 0,5 mill. fra litteraturavsetningen i Kulturfondet til ulike formidlingstiltak knyttet til prøveprosjektet. Delprosjektene kunne søke om økonomisk støtte til sine formidlingsplaner, men kun en liten andel av denne «potten» ble benyttet.

Kulturrådet finansierte prøveprosjektet innenfor eksisterende økonomiske rammer, og det ble altså ikke gitt «friske midler» til prosjektet.

2 Gjennomføringen av prøveprosjektet

Oppstarten av «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» var preget av en pragmatisk tilnærming til det å få testet ut e-bøker som del av innkjøpsordningene. Prosjektet var opprinnelig ikke planlagt utover det som i ettertid benevnes som «første prosjektfase».

Nedenfor beskrives denne fasen (kap. 2.1) og forlengelsen av prosjektet (kap. 2.2). Deretter gjennomgås selve prosessen knyttet til kulturfondbøker i to formater, med vekt på e-bøker (kap. 2.3). Avslutningen av prosjektet omtales til slutt i dette kapittelet (kap. 2.4).

2.1 Første prosjektfase, 2012

Da prøveprosjektet ble igangsatt januar 2012, ble det åpnet for at alle norske forlag kunne melde på parallellutgivelser av papir- og e-bøker til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, forutsatt at boktittelen utkom som både papir- og e-bok det året. De påmeldte parallellutgivelsene ble automatisk en del av prøveprosjektet. De boktitlene som ble påmeldt Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur som kun papirbok, ble holdt utenfor prøveprosjektet og håndtert etter de vanlige prosedyrene for denne innkjøpsordningen.

Forlagene meldte på i alt 190 parallellutgivelser av papir- og e-bøker, som automatisk ble en del av prøveprosjektet. I løpet av året skjedde det justeringer av dette

antallet, blant annet ble det etterpåmeldt noen få titler, og noen av forlagene kansellerte sine påmeldinger av parallellutgivelser, da e-bøkene ble forsinket og ikke ville bli utgitt før året etter, eller ikke utgitt i det hele tatt.

Det enkelte forlag leverte én e-bokfil av hver boktittel til Biblioteksentralen ved Bibliotekenes IT-senter AS, som er eid av Biblioteksentralen og Forlagssentralen ANS. Ved utgangen av 2012 var nærmere 160 e-bokfiler overført fra forlagene til Bibliotekenes IT-senter, og stilt tilgjengelig for de bibliotekene som hadde fått et e-utlånssystem klart til bruk for e-bøkene i prøveprosjektet.

Buskerud fylkesbibliotek var det første delprosjektet som kom i gang med å låne ut e-bøker fra prøveprosjektet¹⁴ – medio oktober. Ryfylkebiblioteket begynte å låne ut e-bøker fra prosjektet i desember, mens de øvrige bibliotekene ikke fikk rigget seg ferdige. Selv om alle delprosjektene, etter sine egne planer, skulle hatt alt klart til å starte utlånet av e-bøker fra prøveprosjektet senest den høsten, gikk det altså ikke slik.

Til tross for at det bare var to delprosjekter som faktisk hadde kommet i gang med utlån av e-bøkene, betegnet Kulturrådet prosjektet som vellykket. Det hadde fått identifisert praktiske utfordringer, satt i gang flere interessante diskusjoner og bidratt til å sette e-bøker til folkebibliotekene på agendaen. Prosjektet ble fulgt med interesse av mange, og det ble referert til i ulike sammenhenger, både av bransjen og fra politisk hold, som en viktig satsning når det gjaldt norske e-bøker.

Tabell 2.1 Delprosjekter i første prosjektfase

DELPROSJEKT	ANTALL BIBLIOTEK / FILIALER	ANTALL E-BOK- LISENSER	PLANLAGT VALG AV E-UTLÅNSSYSTEM	PLANLAGT OPPSTART
FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS	30	5	E-lån, alt. BS Weblån	01.09.2012
DEICHMANSKE BIBLIOTEK	18	5	E-lån	innen 15.03.2012
BUSKERUD FYLKESBIBLIOTEK	4	3	E-lån	01.01.2012
RYFYLKEBIBLIOTEKET	21	3	BS Weblån	01.03.2012
BERGEN OFFENTLIGE BIBLIOTEK	6	3	Bibliofil eller E-lån	juni 2012
TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK	6	3	ikke avklart	senhøsten 2012
TROMS FYLKESBIBLIOTEK	32	5	BS Weblån	ca. 01.04.2012
Delprosjekter - sum	117	27		
Nasjonalbiblioteket v/Depotbiblioteket		2	Bibsys, evt. egenutviklet	medio 2012
Norsk kulturråd		1		
TOTALT	117	30		

Siden prosessen med å få utviklet og implementert utlånssystemer for e-bøker i bibliotekene tok mye lenger tid enn antatt, ønsket Kulturrådet å få avtalepartene med på å forlenge prøveprosjektet med ett år. Kulturrådet mente at det var svært viktig å få testet ordentlig om, og eventuelt på hvilken måte, e-bøker kunne inngå i innkjøpsordningene for litteratur, og syntes at prøveprosjektet burde forlenges for at man skulle få et bedre kunnskapsgrunnlag. Dessuten hadde Kulturrådet avsatt en halv million kroner til formidlingsprosjekter som ennå ikke var brukt av

delprosjektene, og det kom signaler om at bibliotekene hadde store planer om å satse på formidling.

Kulturrådet sendte allerede i oktober 2012 en henvendelse om forlengelse av avtalen til Den norske Forfatterforening og Den norske Forleggerforening. Kulturrådet fikk nærmest likelydende svar fra dem i november, der foreningene stilte seg positive til forlengelse, men med visse betingelser. Den ene handlet om datasikkerhet, den andre om bibliotekenes organisering i konsortier, for partene ønsket

ikke at sammenslutninger av bibliotek skulle ha fellesløsninger for e-bokutlån.

Tilbakemeldingene fra Forfatterforeningen og Forleggerforeningen ble forelagt Nasjonalbiblioteket og Norsk Bibliotekforening i november samme år. De sistnevnte var ikke formelle avtaleparter for prøveprosjektet, men de var med på samtalene, da det var avgjørende for Kulturrådet at vilkårene i en ny avtale for e-bøker ville fungere og være interessante også for bibliotekene. Bibliotekforeningen var positiv til en forlengelse av prøveprosjektet, innenfor eksisterende rammer, men partene kom ikke til enighet om en løsning basert på nye premisser. Skulle prøveprosjektet ha blitt forlenget på det tidspunktet, måtte Kulturrådet ha endret prosjektet i vesentlig grad og konkluderte med at det ikke var grunnlag for å fortsette prosjektet utover den avtalte perioden.

Samtidig som det ikke lot seg gjøre å få på plass en avtale for en ekstra prosjektfase eller et nytt prosjekt, ble det fremforhandlet en ny hovedavtale med forfatter- og forleggerforeningene for innkjøp av *papirbøker* fra forlagene, men det var ikke grunnlag for å innlemme e-bøker i avtalen. Norsk kulturråd godkjente avtalen i rådsmøte desember 2012.¹⁵

2.2 Andre prosjektfase, 2013-2014

I januar 2013 uttalte Arne Vestbø, daværende prosjektleder for prøveprosjektet:

Me har fått partane til å snakke saman og vere med på eit prøveprosjekt. Ein har gjort seg mange erfaringar som ein elles ikkje ville fått. Og ikkje minst har partane begynt å snakke saman om kommersielt utlån av e-bøker. Så sjølv om ikkje utlånet har kome i gang på en slik måte som ein kunne ha ønska, har det faktisk skjedd svært mykje det siste året.

Me arbeider fortløpande med dette, og håpar at me snart kan ha ein ny avtale på plass, basert på innspela som har kome frå Forleggjarforeninga og Forfattarforeninga, som er avtaleparter i denne ordninga. Biblioteka er ikkje ein formell avtalepart, men det er naturlegvis viktig for oss å lage ein avtale som gjer dette interessant også for dei.

Det er viktig å skilje mellom den kommersielle avtalen og Kulturrådets avtale. Kulturrådets avtale vil berre gjelde innkjøpsordninga, og det kan godt hende at det blir ulike system for dei bøkene biblioteka får gjennom Kulturrådet og dei bøkene dei sjølv kjøper inn.¹⁶

Kulturrådet gjenopptok forhandlingene med partene, og det ble forhandlet frem en egen avtale for e-bøker som balanserte ønskene til både forfatterne, forleggerne og bibliotekene på en god måte. Avtalen ble godkjent av Norsk kulturråd, i rådsmøte februar 2013.¹⁷

Den nye tilleggsavtalen sikret at Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, og dermed også prøveprosjektet, ville inneholde leveranser til folkebibliotekene av ytterligere to årganger av parallellutgivelser. Det ble stilt 70 e-boklisenser til rådighet i andre prosjektfase, i stedet for 30 som i første prosjektfase. Avtalen fungerte etter prinsippet om at én kommune skulle ha minst én e-boklisens, slik at for eksempel et konsortium, skulle ha like mange e-boklisenser som antall bibliotek i konsortiet. Innenfor konsortiet kunne e-bøkene lånes på tvers av kommunegrensene, men dette skulle ikke danne presedens for hvordan en slik løsning kunne bli utformet i fremtiden, hverken under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur eller i det kommersielle markedet.¹⁸ E-bøkene kunne ikke i noen tilfeller lånes ut til andre bibliotek enn dem som inngikk i prøveprosjektet.

Hovedgrunnen til at antallet e-boklisenser ble økt fra 30 til 70 av de 1 000 eksemplarene

■ DELPROSJEKTER

FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS

DEICHMANSKE BIBLIOTEK

BUSKERUD FYLKESBIBLIOTEK

KRISTIANSAND FOLKEBIBLIOTEK

STAVANGER BIBLIOTEK

RYFYLKEBIBLIOTEKET

BERGEN OFFENTLIGE BIBLIOTEK

TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK

TROMS FYLKESBIBLIOTEK

som Kulturrådet kjøpte inn av en gitt boktittel, var innføringen av den nye fordelingsnøkkelen relatert til antall kommuner. Utøkningen av antall e-boklisenser, med tilsvarende reduksjon av antall innkjøpte papireksemplarer fra 970 til 930 pr. boktittel, skyldtes også en reell nedgang i bibliotekenes bestillinger av kulturfondsett av trykte bøker.

Antallet e-boklisenser ble i tillegg økt for å kunne inkludere storbybibliotekene i Kristiansand og Stavanger, slik at enda flere lånere kunne få muligheten til å teste ut e-bøker med ny norsk skjønnlitteratur. Partene ble enige om at prøveprosjektet for øvrig skulle fortsette med de samme bibliotekene som var med i 2012, og at Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet ikke lenger skulle disponere e-bok-lisenser.

Da prøveprosjektet gikk inn i sin andre prosjektfase, inngikk Kulturrådet avtale med i alt ni delprosjekter: Fylkesbiblioteket i Akershus, Deichmanske bibliotek, Buskerud fylkesbibliotek, Kristiansand folkebibliotek, Stav-

anger bibliotek, Ryfylkebiblioteket, Bergen Offentlige Bibliotek, Trondheim folkebibliotek og Troms fylkesbibliotek.

Delprosjektene omfattet i alt rundt 130 enkeltbibliotek og filialer i nærmere 60 av landets kommuner. Delprosjektene dekket i alt åtte fylker – Oslo, Akershus, Buskerud, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Troms – samt Svalbard, jf. Vedlegg 3 *Delprosjekter*. Det geografiske nedslagsfeltet for prøveprosjektet dekket på det meste en populasjon på vel to millioner innbyggere, det vil si cirka 40 prosent av den totale befolkningen i Norge. Disse tallene er imidlertid ikke nedjustert for det faktum at prosjektet kun inkluderte voksenlitteratur, og slik sett ikke litteratur som henvendte seg til alle aldersgrupper i nedslagsfeltet.

Etter at den nye avtalen var forhandlet frem med forfatter- og forleggerforeningene, inngikk Kulturrådet en særskilt avtale med Biblioteksentralen vedrørende e-bøkene.¹⁹ Avtalen innebar at Biblioteksentralen ville motta e-bokfiler fra forlagene og stille dem tilgjengelig for bibliotekenes leverandører av e-utlånsystemer. Formålet med denne tilleggsavtalen var å presisere at også e-bøkene i prøveprosjektet falt innenfor eksisterende hovedavtale med Biblioteksentralen, uten ekstra kostnader, og tydeliggjøre sikkerhetsansvaret for e-bokfilene. Datasikkerheten hadde høy oppmerksomhet, da det var særdeles viktig å ha sikre løsninger som ivaretok forfatternes og forleggerens interesser.

Prøveprosjektet var med dette dimensjonert og rigget for å kunne frembringe et bredt anlagt kunnskaps- og erfaringsmateriale, slik at Rådet etter hvert kunne ta stilling til om e-bøker skulle være en integrert del av Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

Figur 2.1 Geografisk fordeling av delprosjektene i andre prosjektfase

Tabell 2.2 Delprosjekter i andre prosjektfase

DELPROSJEKT	FYLKE	ANTALL BIBLIOTEK / FILIALER	ANTALL KOMMUNE R	ANTALL E-BOKLISENSER
FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS	Akershus	33	22	22
DEICHMANSKE BIBLIOTEK	Oslo	17	1	5
BUSKERUD FYLKESBIBLIOTEK	Buskerud	8	3	3
KRISTIANSAND FOLKEBIBLIOTEK	Vest-Agder	4	1	2
STAVANGER BIBLIOTEK	Rogaland	2	1	3
RYFYLKEBIBLIOTEKET	Rogaland	22	6	6
BERGEN OFFENTLIGE BIBLIOTEK	Hordaland	7	1	3
TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK	Sør-Trøndelag	6	1	3
TROMS FYLKESBIBLIOTEK	Troms, samt Svalbard	34	23	23
TOTALT		133	59	70

2.3 Prosessen – kulturfondbøker fra forlag til bibliotek

Ved oppstarten av andre prosjektfase ble det en tydeligere målsetning med prosjektet. For Kulturrådet handlet det om å skaffe seg erfaring med selve *prosessen* – fra forlagene meldte på en boktittel både som papir- og tilsvarende e-bok til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, til Kulturrådets faglige vurdering og innkjøp av bøkene og videreformidlingen av dem til folkebibliotekene. Nedenfor beskrives hovedtrekkene i denne prosessen (kap. 2.3.1-2.3.3) og informasjonshåndteringen (kap. 2.3.4).

2.3.1 Påmelding av bøker fra forlag

Norske forlag, og kun forlag, kunne delta i prøveprosjektet. Forlagene meldte på boktitler som skulle utgis parallelt som papir- og e-bøker i henholdsvis 2012, 2013 og 2014. Frist for påmelding var februar og juni respektive år, for utgivelser henholdsvis første og andre halvår. Forlagene skrev påmeldingen av den enkelte boktittel på eget søknadsskjema og sendte det til Kulturrådet, med kopi til forfatteren av boken.

Forlagene meldte på i snitt nærmere 300 boktitler pr. år til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne av årgangene 2012-2014. Vel $\frac{1}{3}$ av disse boktitlene var, som vanlig, planlagt utgitt som kun papirbøker. De

øvrige boktitlene var planlagt utgitt som både trykt bok og tilsvarende e-bok, og inngikk automatisk i prøveprosjektet.

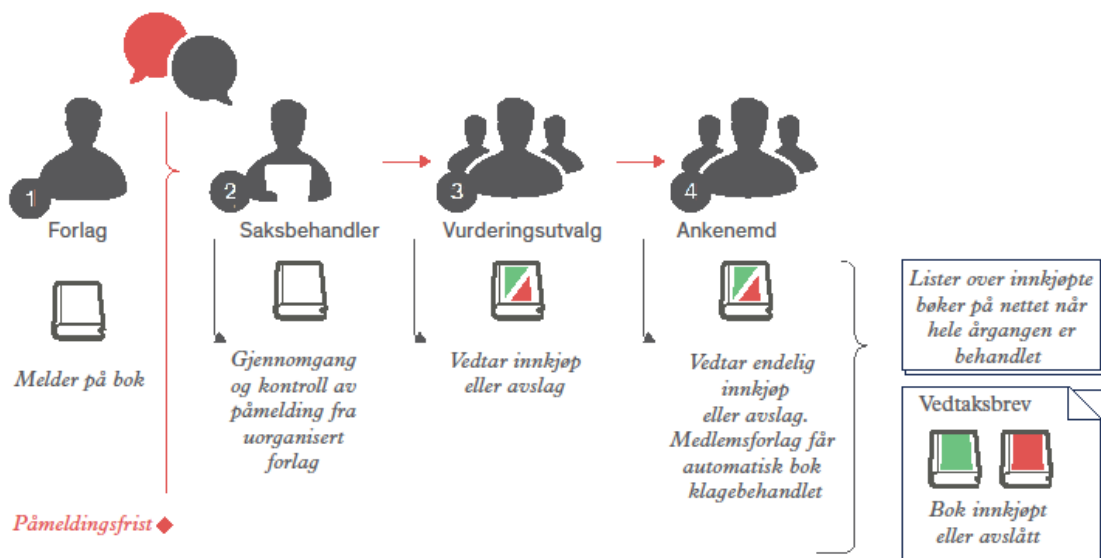
Kulturrådet mottok i alt rundt 600 påmeldinger av parallellutgivelser, fra 29 forlag. Enkelte forlag meldte på kun én boktittel av årgangene 2012-2014, mens et par av storforlagene meldte på rundt 100 boktitler hver. Rundt 500 forfattere var representert med minst én parallellutgivelse, som ble vurdert for innkjøp via prøveprosjektet.

2.3.2 Faglig vurdering og innkjøp av bøker

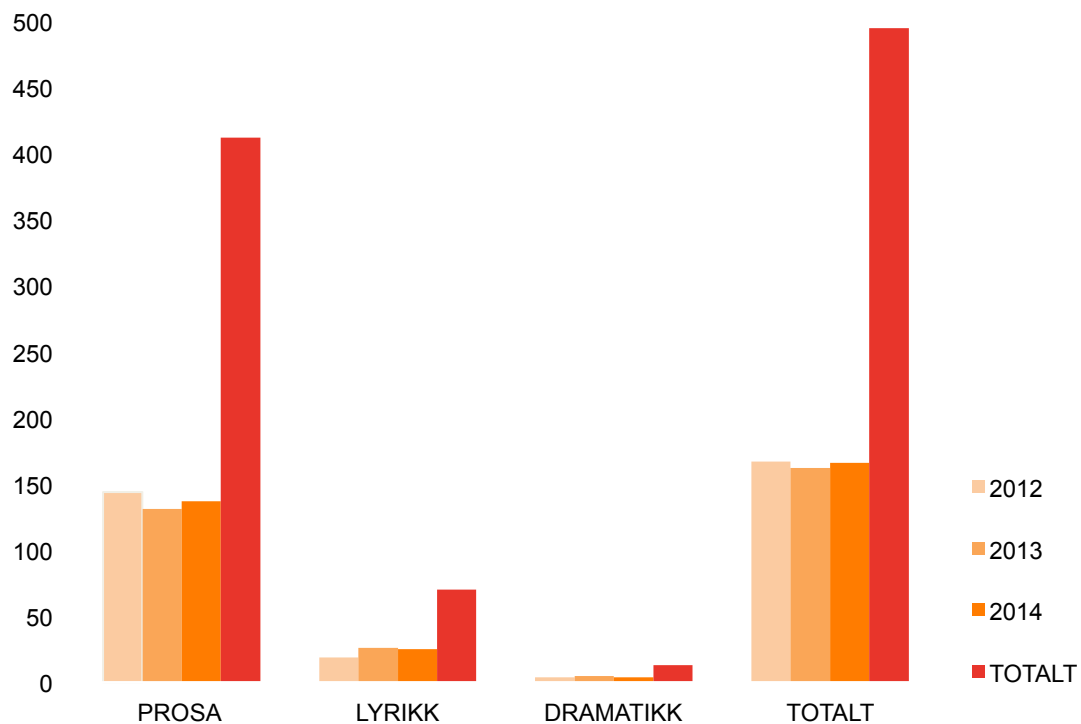
Prøveprosjektet inkluderte prosa, lyrikk og dramatikk i bokform, og bøkene ble faglig

vurdert av henholdsvis Vurderingsutvalget for prosa, Vurderingsutvalget for lyrikk og Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform. Så snart en papirbok var trykt, skulle forlaget for egen regning sende ett papireksemplar til hvert medlem av det aktuelle utvalget. Vurderingsutvalgene gjorde faglig vurdering av *alle* bøkene som var med i prøveprosjektet. Utvalgene hadde delegert vedtaksmyndighet fra Rådet, og avgjorde med alminnelig stemmeflertall om en bok tilfredsstilte kravene til kvalitet og sjanger. Ankenemnda for skjønnlitteratur (prosa og lyrikk) og Ankenemnda for dramatikk i bokform behandlet ankesaker etter avslag om innkjøp, og fattet endelig vedtak.²⁰

Figur 2.2 Stegene fra Kulturrådet mottok påmelding av parallellutgivelser fra forlag til boken ble faglig vurdert og forlaget fikk melding om boken ville bli innkjøpt av Kulturrådet

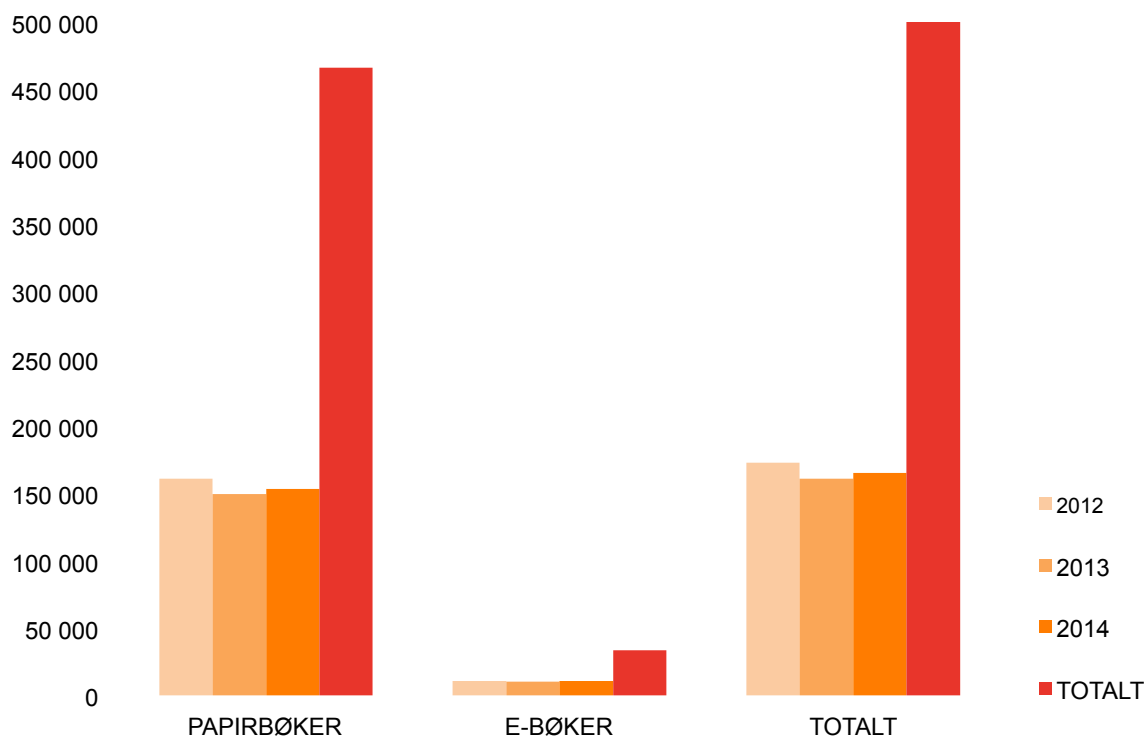
Figur 2.3 Antall innkjøpte boktitler pr. prosjektår
– fordelt på prosa, lyrikk og dramatikk i bokform

Tabell 2.3 Antall innkjøpte boktitler pr. prosjektår
– fordelt på prosa, lyrikk og dramatikk i bokform

SJANGER	2012	2013	2014	TOTALT
PROSA	144	131	137	412
LYRIKK	19	26	25	70
DRAMATIKK	4	5	4	13
TOTALT	167	162	166	495

Figur 2.4 Antall innkjøpte bokeksemplarer pr. prosjektår – fordelt på papir- og e-bøker

Tabell 2.4 Antall innkjøpte bokeksemplarer pr. prosjektår – fordelt på papir- og e-bøker

BOKFORMAT	2012	2013	2014	TOTALT
PAPIRBØKER	161 990	150 660	154 380	467 030
E-BØKER	11 690 ²¹	11 340	11 620	34 650
TOTALT	173 680	162 000	166 000	501 680

■ FORLAG

Forlag som fikk innkjøpt bøker gjennom prøveprosjektet:

H. ASCHEHOUG & CO.
BOKVENNEN AS
CAPPELEN DAMM AS
COMMUNICATIO FORLAG AS
COMMENTUM FORLAG AS
GYLDENDAL NORSK FORLAG AS
HUMANIST FORLAG AS
KAGGE FORLAG AS
KOLOFON FORLAG AS
KOLON FORLAG
FORLAGET OKTOBER AS
ORKANA FORLAG
PAX FORLAG AS
PELIKANEN FORLAG AS
PIRATFORLAGET AS
FORLAGET PRESS AS
PUBLICOM FORLAG AS
DET NORSKE SAMLAGET AS
SCHIBSTED FORLAG
SOLUM FORLAG AS
TIDEN NORSK FORLAG
TRANSIT AS
VIDARFORLAGET AS
FORLAGSHUSET VIGMOSTAD & BJØRKE
WIGESTRAND FORLAG AS

Av de vel 700 boktitlene av årgangene 2012-2014 som ble kjøpt inn via Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble vel $\frac{2}{3}$ kjøpt inn som papirbok og tilsvarende e-bok via prøveprosjektet. Kulturrådet kjøpte inn henholdsvis 167, 162 og 166 parallellutgivelser av papir- og e-bok gjennom prøveprosjektet i prosjektårene 2012, 2013 og 2014 – i alt 495 boktitler, jf. Vedlegg 4 *Bøker innkjøpt gjennom prøveprosjektet*. Det ble i alt kjøpt inn 467 000 papireksemplarer og 34 000

e-boklisenser – i sum en halv million eksemplarer.

25 av 29 forlag fikk innkjøpt minst én boktittel hver. Over 400 forfattere fikk innkjøpt bøker gjennom prøveprosjektet, jf. Vedlegg 5 *Forfattere*, hvorav $\frac{1}{5}$ av dem fikk innkjøpt mer en én boktittel hver gjennom prosjektet. Selv om Oslo var det geografiske tyngdepunktet for forlagene som deltok i prøveprosjektet, bodde forfatterne av disse bøkene geografisk spredt over hele Norge.

2.3.3 Videreformidling av bøker til bibliotekene

Forlagene leverte papirbøkene til Biblioteksentralens underleverandør OrbitArena as²², som pakket bøkene i bærbare esker og gjorde bokeskene klare for utsending til bibliotekene. Biblioteksentralens datterselskap Norsk Bibliotektransport AS, fraktet papirbøkene ut til bibliotekene i puljeforsendelsen *Voksenlitteratur*, kategorisert som *Prosa*, *Lyrikk* og *Dramatikk*.²³ Delprosjektene brukte sine eksisterende biblioteksystemer for utlån av papirbøkene fra prøveprosjektet.

Forlagene leverte e-bokfilene via en portal til Bibliotekenes IT-Senter, som driftet mottak, lagring og behandling av e-bokfilene. En e-bok er i prinsippet kun en dokumentfil, og forlagene leverte alle e-bøkene som epub-filer. *Epub*, ‘electronic publication’, er en fri og åpen e-bokstandard, som forvaltes av International Digital Publishing Forum, USA. Tekst i epub-format er designet for flytende spaltebredde og justerbar skriftstørrelse, slik at e-bøker skal tilpasse seg nettbrett, lesebrett og skjermrett med ulik orientering, skjermstørrelse og skjermopløsning. Formatet blir gjerne brukt til distribusjon av lange nedlastbare tekster som skal være tilgjengelig uten internetttilgang, som blant annet ved biblioteklån. Andre

filformater, som for eksempel pdf, 'portable document format', ble ikke akseptert i prøveprosjektet.

E-bokfilene ble først katalogisert, deretter stilt tilgjengelig for bibliotekenes leverandører av e-utlånssystemer. Dette tok normalt én til to dager for hver fil.

Bibliotekenes systemleverandører hadde ansvar for fortløpende å hente e-bokfiler fra Bibliotekenes IT-senter, implementere filene i bibliotekenes e-utlånssystemer, og slik sørge for at e-bøkene ble tilgjengelige for bibliotekenes lånere. Når systemleverandørene hadde hentet ut e-bokfilene, var det det angjeldende

bibliotek/konsortium som overtok sikkerhetsansvaret for filene, men de ble aldri levert direkte til bibliotekene.

Alle e-bøkene ble beskyttet med DRM²⁴ ved hvert individuelt utlån. I prøveprosjektet innebar DRM-en at en e-bok var sperret mot kopiering og at den bare kunne lånes ut til én låner om gangen. Når låneperioden gikk ut, sørget DRM-en for at e-boken ikke kunne leses.

Bibliotekene testet fire utlånssystemer for e-bøker i prosjektperioden: Cappelen Damms e-lånsløsning, BS Weblån, eBokBib og eBib, jf. Vedlegg 6 *Utlånssystemer for e-bøker*.

Figur 2.5 Videreformidling av kulturfondbøker fra forlag til bibliotek

Tabell 2.5 Delprosjektene faktiske valg av e-utlånssystem og deres faktiske oppstart av utlån av e-bøker fra prøveprosjektet

DELPROSJEKTER	E-UTLÅNSSYSTEM	OPPSTART
FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS	eBokBib	13.09.2013
DEICHMANSKE BIBLIOTEK	eBokBib	05.03.2013
BUSKERUD FYLKESBIBLIOTEK	E-lån – byttet til eBib 01.04.2014	15.10.2012
KRISTIANSAND FOLKEBIBLIOTEK	BS Weblån	04.02.2014
STAVANGER BIBLIOTEK	eBokBib	25.03.2013
RYFYLKEBIBLIOTEKET	BS Weblån – byttet til eBokBib 01.07.2014	03.12.2012
BERGEN OFFENTLIGE BIBLIOTEK	eBokBib	15.03.2013
TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK	eBokBib	14.03.2013
TROMS FYLKESBIBLIOTEK	BS Weblån	11.03.2013

2.3.4 Informasjonshåndtering

Prosjektet hadde flere hovedstrømmer av informasjon, der de største var mellom Kulturrådets fagadministrasjon og forlagene, mellom fagadministrasjonen og vurderingsutvalgene, og mellom fagadministrasjonen og Biblioteksentralen.

Påmelding av boktitlene skjedde skriftlig fra forlagene til Kulturrådet, og for hver boktittel fikk Kulturrådet oppgitt en til to kontaktpersoner i det enkelte forlag, vanligvis bokens redaktør og forlagets distribusjonsansvarlige. Kulturrådet hadde løpende kontakt med forlagene, mens det enkelte forlag ivaretok kontakten med respektive forfattere. Informasjon av mer overordnet eller generell karakter ble formidlet via forfatter- og forleggerforeningene.

Oversikter over parallellutgivelser som forlagene *meldte på* til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, ble publisert på Kulturrådets og Biblioteksentralens nettsider. Tittellistene ble også publisert fortløpende på Biblioteknorges e-postliste, som hadde vel 3 000 mottakere, hvorav langt over 2 000 ansatte i norske folkebibliotek. Lister over *innkjøpte* parallellutgivelser ble fortløpende lagt ut på Kulturrådets og Biblioteksentralens nettsider. Disse listene ble også sendt direkte til delprosjektene etter at hver årgang var ferdig behandlet av Kulturrådet.

Prosjektleder hadde den løpende kontakten med prosjektledelsen i de ni delprosjektene, mens det enkelte delprosjekt hadde ansvar for å ivareta kontakten med tilhørende bibliotek og

filialer. Delprosjektene ivaretok også kontakten med sine leverandører av utlånssystemer.

Prosjektleder holdt løpende kontakt med Biblioteksentralen, som tok seg av informasjonen om kulturfondbøkene overfor Bibliotekenes IT-senter, OrbitArena og Bibliotektransport. Biblioteksentralen organiserte deres kontakt med forlagene i forbindelse med bøkene som de skulle motta fra forlagene i to formater. Biblioteksentralen organiserte også den løpende kontakten med bibliotekenes systemleverandører i forbindelse med at de hentet ut e-bokfilene fra en database hos Bibliotekenes IT-senter.

Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur, Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur og Faglig utvalg for litteratur har fått løpende statusoppdateringer om prosjektet. Kontaktutvalget har også fått en avsluttende og oppsummerende presentasjon, og fagutvalget er blitt orientert om den foreliggende rapporten.

Prosjekteier, prosjektleder og medarbeidere i Kulturrådet presenterte, eller omtalte, prosjektet i ulike sammenhenger, jf.

Vedlegg 7 Presentasjoner av prøveprosjektet og formidling av erfaringer.

Kontakten med media ble i all hovedsak håndtert av prosjekteier.

2.4 Avslutning av prøveprosjektet, 2015

Kulturrådets faglige vurdering og innkjøp av 2014-titlene pågikk utover første halvår 2015. Alle papirbøkene var ferdig distribuert til bibliotekene i mars 2015, mens e-bokfilene var ferdig levert fra forlagene og ble tilgjengelige for utlån i oktober.

Delprosjektene leverte sine avsluttende rapporter og tallmateriale andre halvår, og prosjektet ble avsluttet ved utgangen av 2015. Papirbøkene er tilgjengelige for utlån i bibliotekene fem år etter utgivelse, mens e-boklisensene er disponible ut 2016.

3 Delrapport

I 2014 var «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» inne i sitt tredje prosjektår, og det var et behov for å få avklart hva som skulle skje med e-bøker under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur etter at prosjektet var avsluttet.

Kulturrådet tok samme år initiativ til en gjennomgang av *alle* sine litteraturstøtteordninger, og innkjøpsordningene i særdeleshet, under ledelse av Faglig utvalg for litteratur. Siden Kulturrådets første innkjøpsordning for litteratur ble etablert i 1965, hadde innkjøpsordningene i liten grad vært endret. Dette til tross for at litteraturfeltet for øvrig hadde gjennomgått store forandringer. Blant annet hadde det funnet sted en radikal nedgang i antallet bibliotekavdelinger, en økt kommersialisering av bokbransjen med en konsentrering av oppmerksomhet rundt få boktitler – og en digital utvikling. Det var ingenting som tydet på at behovet for statlig støtte til utvikling av ny norsk skjønnlitteratur var redusert, men dersom innkjøpsordningene skulle fortsette å være det eneste virkemiddelet det hadde vært for norsk litteratur disse årene, burde det foretas enkelte endringer på bakgrunn av den utviklingen som hadde funnet sted. Det ble stilt spørsmål som: Er kvaliteten på de bøkene som kjøpes inn, alltid god nok? Hvordan kan man forenkle utbetalingene til forlagene, slik at man unngår kompliserte utregningssystemer og bruk av avkorting av utbetalingene? Er antallet eksemplarer som kjøpes inn til bibliotekene for høyt, i og med nedgangen i bibliotekavdelinger? Hvor mange eksemplarer bør man tilby

bibliotekene innenfor hver enkelt sjanger? I hvilken grad når kulturfondbøkene faktisk ut til sine lesere? Og hører e-bøker hjemme under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur?

Kulturdepartementet hadde i forslag til statsbudsjett for både 2014 og 2015 lagt vekt på at det var ønskelig å inkludere e-bøker til barn og unge, og bibliotekene ønsket sterkt e-bøker under samtlige innkjøpsordninger. Hvordan e-bøker skulle håndteres under innkjøpsordningene var altså en del av «et større bilde».

Kulturrådet trengte en ekstern rapport om prøveprosjektet som kunne gi grunnlag for å anbefale avvikling, forlenging eller utvidelse av prosjektet, og oppdraget ble gitt til Terje Colbjørnsen, stipendiat ved Universitetet i Oslo. *Rapport om prøveprosjekt med e-bøker i innkjøpsordningen (PEI)* inneholder en kartlegging av de partene som var involvert med prosjektet med hensyn til hvor de største utfordringene for Kulturrådet ville ligge i det videre arbeidet med e-bøker under innkjøpsordningene for litteratur. Rapporten inneholder også analyser av rapporter og tallmateriale fra bibliotekene som deltok i prøveprosjektet.

Colbjørnsens konklusjoner og anbefalinger er nedenfor gjengitt i sin helhet:

Prøveprosjektet med parallelle innkjøp av skjønnlitteratur for voksne i papir- og e-bokformat til folkebibliotek går mot en avslutning. Bør det forlenges, avsluttes eller utvides? Kan vi si at tilgang på offentlig finansierte e-bøker i folkebibliotekene bedrer forfatterens økonomiske situasjon, bidrar til å senke bokpriser, styrker breddeforleggeriet, lesningen av norsk litteratur og norsk språk? Denne rapporten gir kun

en pekepinn på hvor stor suksess PEI har vært etter innkjøpsordningens intensjoner.

Lite tyder på at utlånet i PEI er vesensforskjellig fra bibliotekutlånet generelt. Vi kan si at PEI sikrer lesing av ny norsk skjønnlitteratur uten at denne er *ny* i alle henseender. Det skal sies at utlånsvolumet pr. tittel ikke er voldsomt høyt, men fordeler seg relativt jevnt over de titlene som er undersøkt i detalj for 2014. Lista over de mest utlånte er i stor grad i samsvar med forventningene om å finne krim og noen omtalte titler fra kjente navn. Ei heller synes det som at PEI appellerer til helt nye kategorier med kulturbrukere. Selv om brukerne stort sett er velkjente med bibliotek-tjenestene, er det imidlertid mye som tyder på at det er nye *digitale* lesevaner som blir etablert i e-bokutlånet. Rapportene fra bibliotekene viser klart at særlig i storbybibliotekene er det stor etterspørsel etter e-bøker fra brukerne, og at de oppfatter tilbudet som attraktivt.

Tar vi utgangspunkt i rapportene, er det videre åpenbart at bibliotekarenes egne oppfatninger går i retning av at tilbudet må forlenges og utvides. Det som taler i denne retning er også at prøveprosjektet fremdeles må ses å være i en oppstartsfase, der flere av delprosjektene har hatt kort tid med drift under gjeldende betingelser. Først fra ultimo mars 2014²⁵ var samtlige 9 delprosjekter i PEI i full gang med utlån av prosjektets e-bøker. Det er derfor tidlig å trekke bastante konklusjoner om hvordan utlånet har fungert.

At e-bøker skulle holdes unna biblioteket fremstår ikke som en farbar løsning overhode, heller ikke for rapportforfatteren. Dette krever imidlertid at man får fremforhandlet en avtale med de kommersielle aktørene og at man får satt opp et stabilt (*sic*) og kvalitetssikret (*sic*) distribusjons- og utlånssystem med muligheter for detaljert rapportering av utlåns-tall. Dette bør etter min vurdering formuleres som et krav til leverandøren for

neste periode med e-bøker i innkjøpsordning (*sic*), samt at det må tilrettelegges for standardisert rapportering fra bibliotekene selv. Det vil i neste omgang gi et langt bedre grunnlag for å vurdere hvordan innkjøpsordningen har fungert etter definerte kriterier og gi bedre svar på hvordan utlån og salg av e-bøker henger sammen og hvordan innkjøpsordningens intensjoner kan etterleves.

For at man i det hele tatt skal komme til enighet om en ny avtale mellom partene, enten som en forlengelse av PEI eller ved at man gjør ordningen permanent, synes det klart at man må komme den kommersielle delen av bransjen (inkludert forfatterne) i møte. Det ligger klare økonomiske forutsetninger i innkjøpsordningens intensjoner om å bidra til at forleggere gis en grad av trygghet mot tap og at man bedrer forfatternes økonomiske vederlag for bøkene. Det ligger utenfor denne rapportens mandat å vurdere de økonomiske vilkårene, men det vil trolig være nødvendig å justere betingelsene som ligger til grunn i dagens PEI.

Et konkret forslag som kommer ut av arbeidet med denne rapporten er å begrense bibliotekenes muligheter til selv å sette utlånsvilkårene. Det synes fornuftig om utlånsbegrensninger (antall dager, antall samtidige bøker) koordineres fra Norsk Kulturråd eller Nasjonalbiblioteket siden denne typen begrensninger har innvirkning på hvordan forholdet mot kommersiell bransje avpasses.

Tilsvarende bør strukturen med fordeling av antall lisenser til bibliotek-konsortiene revurderes, helst slik at de bedre gjenspeiler befolkningstallet i nedslagsområdet og kanskje også basert på forventet bruk iht. bibliotekstatistikken. Det vil gi bibliotekene bedre muligheter til å utvikle et e-bokutlånstilbud som svarer med brukernes ønsker. En jevnere fordeling av lisenser vil også gjøre det enklere å trekke konklusjoner om

karakteristika ved utlånsstatistikken i ulike områder. Så lenge prøveprosjektet ikke er nasjonalt, må man også vurdere å stille strengere krav til at lån ikke skal foregå utover det geografiske nedslagsfeltet til hvert delprosjekt.

Et forslag som reises fra bibliotekhold er at disse konsentrerer seg om backlist og mindre populære titler. Som Bergen Offentlige Bibliotek rapporterer: «Vi tror både bibliotekene og forleggerne vil tjene på om det legges til rette for at folkebibliotekene i større grad fokuserer på utlån av den mindre populære litteraturen».

Selv om det synes klart at denne oppgangen mellom kommersielle og offentlige hensyn er utlånsordningens største utfordring, har partene vist vilje til å inngå kompromisser tidligere, og Kulturrådet fortjener bifall for å ha forhandlet frem den fungerende avtalen. Norsk Kulturråd har følt på utfordringene ved å komme tett på bransjeaktørene, men det er ikke sikkert at det vil la seg unngå i senere faser heller, dersom da ikke kulturmyndighetene inntar en mer aktiv rolle.

Alt i alt er det forfatterens oppfatning at PEI bør forlenges som en prøveordning med ett eller to år, men med tanke på å gjøre ordningen permanent. En forlenging bør også innebære flere delprosjekter i andre deler av landet. Det bør også vurderes i en slik neste fase om PEI også skal inneholde andre bokkategorier innenfor innkjøpsordningene.²⁶

Delrapporten konkluderte altså med at det ikke så ut til å være større forskjell mellom ut-

lånet av kulturfondbøkene gjennom prøveprosjektet og utlånet av bøker generelt i de deltagende bibliotekene, og at e-bokutlånet først og fremst etablerte nye digitale lesevaner. Det ble anbefalt at strukturen for fordeling av antall e-boklisenser burde revurderes, at det burde fastsettes utlånsbegrensninger for e-bøker fra sentralt hold, og at bibliotekene måtte praktisere en detaljert og standardisert rapportering av utlånstall for kulturfondbøkene. Det ble understreket at e-bokutlånet og det kommersielle markedet må fungere side om side, og det ble pekt på en mulig justering av de økonomiske betingelsene for forfattere og forleggere i forbindelse med innkjøp av parallellutgivelser. Rapporten konkluderer med at prøveprosjektet burde forlenges og gis et større geografisk nedslagsfelt, og gjerne prøve ut e-bøker i flere av innkjøpsordningene for litteratur.

Colbjørnsens rapport ble presentert i rådsmøte i Norsk kulturråd desember 2014, for Faglig utvalg for litteratur og Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur.

Rapporten var en viktig del av beslutningsgrunnlaget da Rådet, i det nevnte rådsmøtet, vedtok at e-bøker skulle implementeres i Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur²⁷ og Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne. Det innebar at Kulturrådets innkjøpsordninger inneholdt e-bøker med skjønnlitteratur for barn, ungdom og voksne og sakprosa for voksne – på permanent basis fra og med 2015, altså før prøveprosjektet var endelig avsluttet.

4 Resultater og erfaringer fra prøveprosjektet

Ved utgangen av 2015 ble «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» avsluttet, og for Kulturrådets videre planlegging vedrørende e-bøker, var det viktig å få ta del i erfaringene til deltakerne. Hva fungerte, og hva fungerte ikke i forbindelse med de bøkene som inngikk i prøveprosjektet? Hvilke utfordringer støtte deltakerne på? Hva lærte de av selve prosessen rundt kulturfondbøker i to formater? Hvilke erfaringer og synspunkter anså avtalepartene, deltakerne og interessentene at det var viktig å dele?

Nedenfor gis det innblikk i sluttnotater fra Den norske Forfatterforening (kap. 4.1) og Den norske Forleggerforening (kap. 4.2), årsrapporter fra vurderingsutvalgene for litteratur (kap. 4.3) og sluttkommentarer fra Biblioteksentralen (kap. 4.4), de årlige rapportene og tallmaterialet fra alle delprosjektene (kap. 4.5) samt sluttnotater fra Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket (kap. 4.6).

4.1 Den norske Forfatterforening

Den norske Forfatterforening skrev i sitt sluttnotat blant annet:

Modeller for e-bøker under innkjøpsordningene bør ses i sammenheng med kommende anbefalte modeller for e-utlån fra Nasjonalbiblioteket, men vi mener at bøker/lisenser innkjøpt under innkjøpsordningene samtidig bør behandles separat. Innkjøpsordningene er og har vært svært viktige for bygging av brede samlinger i bibliotekene. Får e-boklisensene for kort

varighet, vil det kunne føre til at ferskvarerpreget i det kommersielle boktilbudet også flyttes inn i bibliotekenes digitale tilbud. Skal eventuell uheldig konkurranse fra e-utlån begrenses, bør det etter vårt syn innføres en form for «utlånsfrikisjon» heller enn sterkt forkortet lisensperiode. Dette vil bidra til at e-bøkene er tilgjengelig for leserne flere år, samtidig som bibliotekene har full mulighet til å kjøpe ekstra, og eventuelt mer kortvarige lisenser, for populære bøker. Vi er opptatt av ikke å skape for store forskjeller i bruk av og tilgjengelighet til papir- og e-bøker. Dette betyr at det må etableres modeller for e-bøker som verken svekker lesernes tilgang til litteratur eller forfatterens inntekter. Slik vi ser det i dag betyr dette at Kulturrådet bør holde på et system med relativt langvarige lisenser som tillater ett og ett utlån av gangen, samtidig som det vurderes om det skal legges inn begrensninger på antall utlån per år. [...]

Våre anbefalinger til modell og vilkår for fremtidig innkjøp av e-bøker gjennom innkjøpsordningen vil dessuten henge nøye sammen med hvordan Kulturdepartementet behandler e-bøker i bibliotekvederlaget, noe rettighetshaverorganisasjonene er i forhandlinger om nå.²⁸

4.2 Den norske Forleggerforening

Den norske Forleggerforening påpekte i sitt sluttnotat forskjeller i salg av e-bøker og utlån av e-bøker fra bibliotekene:

Vi antar at utvidelsen av innkjøpsordningen til å omfatte e-bøker har stimulert til flere parallelle utgivelser av e- og papirbøker av nye titler og dermed bidratt til innovasjon og utvikling. Vi kan konstatere at forholdet mellom solgte e-bøker og utlån av e-bøker utvikler seg annerledes enn mellom solgte papirbøker og utlån av papirbøker. Forskjellen mellom utlån av e-bøker og salg av e-bøker har økt kraftig i perioden prøveprosjektet har eksistert, noe som er svært bekymringsfullt når det gjelder muligheten for å utvikle et bærekraftig kommersielt marked for e-bøker. Dette må tas i betraktning når prøveprosjektet skal evalueres. På den ene siden kan man se for seg at det finnes virkemidler som gir en bedre balanse. Alternativt, dersom en større andel av lesingen av e-bøker enn papirbøker skal finansieres i form av offentlig utlån, må rettighetshaverne ha bedre økonomiske kår ved e-utlån.

E-utlånet og det kommersielle e-bokmarkedet må kunne fungere side om side. Vi er som nevnt bekymret for utviklingen i prøveperioden.

Tall fra Bokbasen viser at avstanden mellom utlån og salg av e-bøker blir stadig større. I januar 2016 var forholdet mellom salg og utlån ca 1:2,3 i bibliotekets favør. For norsk skjønnlitteratur for voksne var utlånet fire ganger så høyt som salget. Mens utlånet økte med 86 % fra 2014 til 2015, var veksten i antall e-bøker solgt i samme periode bare på 19 % [...].

Man har tenkt likt om utlån av e-bøker og papirbøker. E-bøkene lånes ut i lisensordning, etter modell fra papirbokutlånet. E-lisensene som ble innkjøpt under prøveperioden skal være tilgjengelig for utlån i bibliotekene i tre år.²⁹ Men for innkjøpene gjort i 2015 har Kulturrådet retningslinjer om at bibliotekene skal forplikte seg til å ivareta e-bøkene i 5 år, på lik linje med retningslinjene for papirbøker.

Vi mener situasjonen som er beskrevet ovenfor tilsier at man bør se på utlån av e-

bøker annerledes enn utlån av papirbøker (dette gjøres også i andre land). Dette er spesielt viktig nå som e-bøker er inkludert permanent i innkjøpsordningene. En vurdering av utlånsvilkår og -modell bør sees i sammenheng med balansen mellom utlånsmarkedet og det kommersielle markedet, og gjøres i samarbeid med forlagene.³⁰

Forleggerforeningen understreket viktigheten av at datasikkerheten ivaretas i alle ledd i viderefremmingen og utlånet av e-bokfilene.

Foreningen var også opptatt av at det for titler som er blitt stilt tilgjengelig for bibliotekene og som så avslås for innkjøp av Kulturrådet, gis en mulighet for forlagene til å få e-bokfilene slettet i e-utlånssystemene.

For å kunne følge e-bokutviklingen videre, ble det anbefalt å etablere en sentralisert utlånsstatistikk for e-bøker som inngår i Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

4.3 Vurderingsutvalgene

Vurderingsutvalgene gjorde faglig vurdering av *alle* bøkene som var med i prøveprosjektet, på basis av papirversjonen av den enkelte parallellutgivelse, aldri på basis av e-boken. Det var blant annet av sikkerhetsmessige grunner, ikke aktuelt at vurderingsutvalgene skulle få tilgang til en e-bok før ditto e-bokfil var levert fra forlaget til Bibliotekenes IT-senter, og derigjennom gjort tilgjengelig for e-boklånere via bibliotekenes e-utlånssystemer.

4.3.1 Vurderingsutvalget for prosa

Vurderingsutvalget for prosa vurderte et bredt spekter av ny norsk skjønnlitteratur for voksne, i kategorien prosa, alt fra rene underholdnings-

romaner til modernistiske, språklige eksperimenter, men ingen av disse ytterpunktene kunne sies å være dominerende. 2014-årgangen fremsto som et sterkt år for ny norsk prosa, med mange bokutgivelser av høy litterær kvalitet, mens kvaliteten på verkene de øvrige årene viste seg å være ujevn. Utvalget bemerket:

Ikke sjelden føler vi i utvalget at bøker slippes for tidlig. Vi ser potensialet, men leser mange romaner som føles uferdige og burde vært jobbet mer med av både redaktør og forfatter.³¹

Det ble kommentert at flere forlag var sene med å sende vurderingseksemplarer av de påmeldte boktitlene til utvalget.

4.3.2 Vurderingsutvalget for lyrikk

Vurderingsutvalget for lyrikk gjorde faglig vurdering av alle lyrikkbøkene som var med i prøveprosjektet. Ulike former for langdikt dominerte, og noen av lyrikkbøkene nærmet seg romanen i formuttrykk. Korte, lyriske dikt var sterkt representert, og så man på et annet formparameter som frie vers kontra metriske, rimede dikt, var det frie verset dominerende blant disse boktitlene.

Vurderingsutvalget løftet frem viktigheten av redaksjonelt arbeid og stilte spørsmål ved om den kvalitative vurderingen i utvalget burde bli strengere. Det ble samtidig understreket at «enhver innstramning må være balansert, slik at forlagene fremdeles kan våge å utgi eksperimentelle, krevende og komplekse bøker og dermed forbli 'katedraler' hva gjelder evnen til å bevare, utvikle og styrke norsk skriftkultur.»³²

4.3.3 Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform

Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform vurderte alle dramatikkbøkene som inngikk i prøveprosjektet, og skrev i sin årsrapport for 2014-årgangen:

En problemstilling som jevnlig dukker opp i utvalgets diskusjoner, og som, på lengre sikt, uvegerlig vil få betydning for flere av ordningene, er hvorvidt et billigere og mer distribusjonsvennlig elektronisk format vil kunne ivareta behovet for bred formidling av litteratur, og da spesielt av dramatisk litteratur.³³

Utvalget skrev at «i dagens situasjon dekker bokutgivelse og elektroniske utgivelser primært ulike behov. Det vil derfor være lite fruktbart å sette disse publiseringsformene opp mot hverandre, da de heller kan sies å utfylle hverandre.»³⁴

4.4 Biblioteksentralen

Biblioteksentralen påpekte i sine slutt-kommentarer om prøveprosjektet, viktigheten av datasikkerheten for e-bøkene:

Sikkerhet omkring lagring, organisering og utlån av e-bøker gjennom bibliotekenes utlånssystemer er av vital betydning for ordningens legitimitet. Opphavsrettsinnehaverne og forlagene må være trygge på at verkene ikke blir misbrukt, og det er viktig å ha en organisasjon som sørger for å ta grep dersom noe galt har skjedd.³⁵

Virksomheten registrerte ikke ulovlig bruk av e-bokfilene som inngikk i prøveprosjektet.

Biblioteksentralen påpekte at det er viktig i det videre at ISBN følger den enkelte kulturfondtittel, fra Biblioteksentralen får informa-

sjon om boktittelen fra Kulturrådet, til e-bokfilen leveres fra forlaget til Bibliotekenes IT-senter. Dette vil lette deres arbeid, og deres nye dataportal har da også tatt høyde for akkurat dette og krever at forlag som skal levere en e-bokfil, må registrere respektive ISBN.

Biblioteksentralen erfarte at større forlag vanligvis leverte e-bokfiler kort etter utgivelsesdato, mens andre forlag ofte måtte påminnes om leveringen av e-bokfiler. Noen forlag hadde utfordringer med å levere e-bokfiler i riktig format og på riktig måte. Noe av dette skyldtes nok at flere forlag ikke hadde en person dedikert til denne nye arbeidsoppgaven.

Biblioteksentralen og Bibliotek-Systemer AS driftet de e-utlånssystemene som ble benyttet av de fleste bibliotekene i prøveprosjektet, og sistnevnte hentet ut e-bokfiler fra Bibliotekenes IT-senter. Ifølge Biblioteksentralen, fungerte rutineene optimalt mellom disse virksomhetene.

4.5 Delprosjektene

Det enkelte delprosjekt hadde forpliktet seg overfor Kulturrådet til å sette i gang formidlingsprosjekter for e-bøkene fra prøveprosjektet og levere rapport og statistisk materiale i 2013, 2014 og 2015.

Kulturrådet ba delprosjektene rapportere på blant annet hvilke(t) e-utlånssystem(er) de tilhørende bibliotekene faktisk hadde brukt i prosjektperioden, hvilke typer leseenheter e-bøkene var tilgjengelige for og bibliotekenes utlånsvilkår. Kulturrådet ba om å få mest mulig utlån- og reservasjonsstatistikk for papir- og e-bøkene i prøveprosjektet, blant annet pr. boktittel og pr. bibliotek/filial. Bibliotekene måtte selv fremskaffe tallmaterialet eller bestille det fra sine respektive systemleverandører, og kun

presentere data som ikke krevde spesiell tillatelse fra Datatilsynet.

En e-bok er mer bortgjemt i et e-bibliotek, enn det tilsvarende papirbok er oppstilt på en bokhylle i et fysisk bibliotek. Desto viktigere er det å ha fokus på innholdet i boken, selve litteraturen. Formidling av e-bøker dreier seg først og fremst om formidling av det samme innholdet som i en papirbok, men en vesensforskjell er at e-boklåneren vanligvis ikke møter bibliotekaren *in persona*. E-boklåneren blir heller ikke eksponert for bokutstillinger eller andre tradisjonelle formidlingsmetoder som benyttes i det fysiske bibliotekrommet. Delprosjektene skulle derfor også beskrive de formidlingstiltak som var iverksatt for e-bøkene og videre formidlingsplaner.

Nedenfor følger en kort introduksjon av det enkelte delprosjekt og noen hovedtrekk fra deres rapporter – Fylkesbiblioteket i Akershus (kap. 4.5.1), Deichmanske bibliotek (kap. 4.5.2), Buskerud fylkesbibliotek (kap. 4.5.3), Kristiansand folkebibliotek (kap. 4.5.4), Stavanger bibliotek (kap. 4.5.5), Ryfylkebiblioteket (kap. 4.5.6), Bergen Offentlige Bibliotek (kap. 4.5.7), Trondheim folkebibliotek (kap. 4.5.8) og Troms fylkesbibliotek (kap. 4.5.9).

4.5.1 Fylkesbiblioteket i Akershus

Fylkesbiblioteket i Akershus, i samarbeid med folkebibliotekene i fylket, gikk i gang med å få på plass en løsning for utlån av e-bøker allerede høsten 2011. Det var et felles mål at alle lånerne i Akershus skulle ha det samme bibliotektilbudet; en lik e-utlånsløsning med tilgang til en felles e-boksamling. Ved oppstarten av Kulturrådets prøveprosjekt, fikk fylkesbiblioteket tildelt fem e-boklisenser, men disse fikk de ikke nyttiggjort seg, da de ikke

fikk et utlånssystem på plass i løpet av Kulturrådets første prosjektfase.

Til andre prosjektfase meldte dette delprosjektet på 33 bibliotek og bibliotekfilialer fordelt på 22 kommuner, og antall e-boklisens-er ble utøket fra fem til 22, det vil si én pr. kommune. Fylkesbiblioteket implementerte utlånssystemet eBokBib, en applikasjon, og kom i gang med utlån i september 2013. Lånevilkårene var tre uker, med mulighet til å kunne låne tre e-bøker samtidig.

Lyrikk i e-format ble godt mottatt av lånerne, men delprosjektet registrerte at de mest populære forfatterne og de bøkene som fikk gode anmeldelser, hadde høyest utlån og de lengste reserveringslistene. Delprosjektet skrev i sin siste rapport:

Vi har fortsatt mye å gå på når det gjelder å gjøre tjenesten og bøkene kjent. Men vi er ikke i tvil om at det å være med på prøveordningen fra starten av og tilgangen til norsk litteratur har vært svært viktig for å etablere løsningen. En e-bokløsning uten innhold ville vært en uheldig start. Kulturrådet har vært en god støttespiller og har gitt oss et godt grunnlag i en startfase som ellers var noe kronglete.³⁶

Delprosjektet påpekte:

Når det gjelder e-bøker fra Kulturrådet må vi melde inn som et problem at e-bøker som legges inn i utlånsløsningen, for så å trekkes ut igjen når det er avgjort at tittelen ikke vil være omfattet av innkjøpsordningen. Systemleverandøren har løst dette på en grei måte, de lar de som allerede har lånt tittelen få lese seg ferdig, mens de som har reservert boka får beskjed om at boka ikke lengre (*sic*) finnes som e-bok i biblioteket. Men for publikum kan dette føre til at de mister tillit til løsningen og at vår tjeneste oppfattes som ustabil. Rent praktisk gir det oss i bibliotekene ekstra jobb. At boken fjernes fra utlånsløsningen

fører ikke til at katalogposten i vårt hus-holdningssystem fjernes, det må vi da gjøre manuelt for å unngå feil i vår base.³⁷

4.5.2 Deichmanske bibliotek

Deichmanske bibliotek meldte på 17 bibliotek, både selve hovedbiblioteket og avdelinger, til å delta i prøveprosjektet. Deichmanske bibliotek, som er Oslo kommunes bibliotek og Norges største folkebibliotek, fikk tildelt fem e-boklisens-er i prøveprosjektet. Delprosjektet brukte eBokBib fra utlånssystemet ble lansert i mars 2013. Delprosjektet praktiserte inntil toukers lånetid og inntil to samtidige e-boklån.

Deichmanske bibliotek meldte i sin 2015-rapport at det var kommet flere muligheter for formidlingstiltak i selve applikasjonen, blant annet kunne bibliotekene selv sette sammen lister over anbefalte e-bøker og lånerne kunne gi bøkene terningkast. Delprosjektet opplevde at appen eBokBib ble mer brukervennlig i løpet av prosjektperioden, og at det ble lettere å finne e-bøker og lesetips.

Selve appen har blitt godt kjent gjennom sosiale medier og vi ser at det er god spredning i de titlene som lånes, uten at vi har gjennomført mange formidlingsgrep. Grunnen til dette er nok at det i utgangspunktet har vært stor etterspørsel etter et e-boktilbud, og med så få titler tilgjengelig er det naturlig at de fleste bøkene lånes ut.

Selve eBokBib er lenket opp via nettsiden vår. I tillegg har vi satt opp en egen portal som informerer om tjenesten på ebok.deichman.no.

Vi har profilert løsningen gjennom sosiale medier som Twitter og Facebook. Utover vår egen profilering har vi erfart at informasjon om tilbudet har spredt seg blant brukerne uten at vi har vært involvert. Det har blant annet vært mye aktivitet på sosiale medier og i blogger.³⁸

Delprosjektet lånte ut vel 47 000 e-bøker, hvorav vel 3 500 dreide seg om fornyelser av boklån. Krim- og spenningsbøker lå helt i toppen på utlånsstatistikken. 53 prosent av e-boklånerne var kvinner, 22 prosent var menn, mens øvrige var uspesifisert.

Delprosjektet skrev i en avsluttende kommentar:

Det har vært viktig for Deichman å få tilgang til e-bøker via Kulturrådet for å kunne etablere et tilbud. Publikums respons har vært svært god. Vi visste at det var en etterspørsel etter utlånsløsninger for e-bøker, men den faktiske bruken har overrasket oss i positiv retning. Tilgang til titlene fra Kulturrådet har gjort oss i stand til å låne ut e-bøker og uten prøveprosjektet er det ikke sikkert at vi hadde vært i gang med utlån ennå.

Det er positivt at Kulturrådet ikke knyttet seg til en bestemt utlånsløsning i prøveprosjektet, men at det enkelte bibliotek selv kunne velge løsning. Dette er etter vår mening en forutsetning for en velfungerende Kulturfondsløsning. På den tekniske siden har vi fortsatt lang vei å gå før systemet støtter alle leseenheter, og vi har fortsatt en jobb å gjøre når det kommer til formidlingen av e-bøker. Alt i alt er vi svært fornøyd med Kulturrådets prøveprosjekt.³⁹

4.5.3 Buskerud fylkesbibliotek

Da Kulturrådet igangsatte sitt prøveprosjekt med e-bøker, hadde Drammensbiblioteket kommet desidert lengst i utprøving av e-bøker i norske folkebibliotek.⁴⁰ Buskerud fylkesbibliotek var derfor det første delprosjektet som ble klart til å låne ut e-bøker fra prøveprosjektet. De brukte på det tidspunktet Cappelen Damms e-lånsløsning.⁴¹ Folkebibliotekene i Drammen, Kongsberg og Nore og Uvdal fikk én e-boklisens hver gjennom

prøveprosjektet. I oktober 2012 kom de første e-bøkene fra Kulturrådet inn i deres e-utlånsløsning, og i alt ble vel 50 e-boktitler fra prøveprosjektet tilbudt via portalen. I utlånsystemet ble e-bøkene presentert med forsidebilde, forfatterens navn, boktittel og utgivelsesår, supplert med forlagets vaskeseddel for en del av titlene.

Bibliotekene lånte ut lesebrett, og tallmateriale som ble innhentet for 2012, viser at 55 prosent av brettlånerne var kvinner, og 45 prosent var menn. 80 prosent var i aldersgruppen 30-60 år, mens den største lånergruppen var i alderen 50-60 år og utgjorde 30 prosent av totalen. Dessuten var det flere brettlånerne over 70 år, enn under 30 år.

Fra februar/mars 2013 ble det ikke lagt inn flere nye e-boktitler i delprosjektets e-utlånsystem, og september samme år valgte fylkesbiblioteket å stenge sitt e-bibliotek, og dermed stanset utlånet i Buskerud av e-bøker fra prøveprosjektet.

Delprosjektet opplevde at det var krevende å være avhengig av en tredjepart for å få lagt inn e-boktitler i utlånsystemet og ikke selv ha mulighet til å administrere systemet. Delprosjektet erfarte at eieren av utlånsløsningen avventet sin satsing på bibliotekmarkedet, grunnet interne prioriteringer, noe som medførte begrenset utvikling av et utlånsystem for e-bibliotek.

Buskerud fylkesbibliotek, i samarbeid med Deichmanske bibliotek, utviklet da webapplikasjonen eBib, som ble tatt i full bruk av delprosjektet fra og med april 2014. Det var mulig å fremheve inntil to boktitler innenfor hver kategori på forsiden av eBib. På den måten kunne bibliotekene drive aktiv formidling på nettsiden og la e-boklånerne bli presentert for nye boktitler hver gang de logget seg inn på nettstedet. Det var også mulig å endre rekkefølgen på hvilke sjangre og boklister som ble vist på forsiden. Delprosjektet

syntes dette ga en bedre formidling og økt fleksibilitet for det enkelte bibliotek. Formidlingen av e-bøker foregikk stort sett i eBib-løsningen og på nettsidene til de deltagende bibliotekene. Det ble gjort noe formidling i det fysiske bibliotekrommet, med plakater og utstillinger, i tillegg til innslag i lokalavisen og på ulike stands og 'pop-up'-bibliotek.

I eBib var det lagt inn begrensninger i utlån pr. e-boklåner. Hver e-bok kunne lånes maksimalt tre uker, og inntil tre e-bøker kunne lånes samtidig. Fra april til september 2014 var lånetiden fire uker, med bare to samtidige e-boklån, på grunn av få tilgjengelige e-boktitler i startfasen. Hvert bibliotek kunne velge hvor lenge en e-bok kunne lånes ut, på tittelnivå. Kongsberg bibliotek, som det første av disse bibliotekene, la fra juni 2014 inn 15 dager som maksimalt antall utlånsdager på noen utvalgte boktitler, der det allerede var venteliste på papirboken. Dersom brukerne ønsket det, kunne de selv innlevere e-bøker før utløpsdato, og ved forfall ble e-bøkene innlevert automatisk. Reservering var ikke mulig, og det var heller ikke mulig å forlenge lånetiden. Tittelen måtte eventuelt lånes på nytt.

Ebib hadde 10 000 besøkende og 28 000 sidevisninger de første 16 månedene som e-utlånsløsningen var i bruk. Drammensbiblioteket var det absolutt største av bibliotekene i delprosjektet, og tallmaterialet derfra viser at tyngden av besøkene i eBib.no/Drammen var på tirsdager. Dette e-biblioteket hadde færrest brukere på lørdager. De fleste av besøkene var på ettermiddagen og kvelden, med en klar topp i 22-tiden. Disse tallene gjelder imidlertid all trafikk på eBib.no/Drammen, ikke kun for kulturfondbøkene.

Av de som lånte e-bøker utgitt i 2014, avgrenset til kulturfondbøker via prøveprosjektet, var 67 prosent kvinner. Ni e-boktitler av 2014-årgangen fra prøveprosjektet var lånt ut mer enn 100 ganger, mens én av titlene var lånt ut

over 300 ganger. Nærmere tyve e-boktitler var ikke lånt ut, noe som først og fremst kan forklares med at ikke alle 2014-titlene var stilt tilgjengelig fra forlagene på rapporteringstidspunktet. I tillegg holdt Kongsberg bibliotek stengt under store deler av perioden som lå til grunn for rapporten som Kulturrådet mottok i 2015, og biblioteket fikk dermed ikke lånt ut papirbøker.

Buskerud fylkesbibliotek rapporterte at det var både tidkrevende og kostbart å utvikle og drifte egne utlånssystemer for e-bøker. Delprosjektet satset bevisst på å benytte åpen og fri programvare, og erfarte at dette bød på en ekstra utfordring, spesielt fordi fylkesbiblioteket selv også sto ansvarlig for utviklingen av utlånsløsningen. Det viste seg at utvikling og drift av eBib var mer omfattende enn fylkesbiblioteket først antok at det ville bli, og dette medførte både en forsinket lansering og mindre fokus på formidling av bøkene enn ønsket.⁴²

4.5.4 Kristiansand folkebibliotek

Kristiansand folkebibliotek ble med i prøveprosjektet i 2013, og kom i gang med e-bokutlånet i februar 2014. Dette delprosjektet fikk tildelt to e-boklisenser, og brukte BS Weblån som utlånssystem for e-bøkene. Til å begynne med kunne man låne fem e-bøker samtidig, utvidet til syv i mai 2014. Antall lånedager var hele tiden maksimalt tre uker.

I løpet av de fem første månedene ble det lånt ut vel 240 e-bøker fra prøveprosjektet, sammenlignet med vel 4 300 skjønnlitterære bøker for voksne i papirformat. Det ble altså lånt ut 18 ganger så mange trykte bøker som e-bøker. Imidlertid har delprosjektet i sitt statistikkuttak ikke ekskludert skjønnlitteratur fra Kulturrådet som kun kom i papirformat, altså ikke som parallellutgivelse av papir- og e-

bok, og som derfor ikke inngikk i prøveprosjektet.

I oppstartåret 2014 utgjorde e-bokutlånet 0,6 prosent av det totale utlånet av bøker fra biblioteket. Tall for utlånet av e-bøker for januar-mars 2014, viser at e-bokutlånet steg med 25 prosent i løpet av de tre månedene. Tilsvarende tall for 2015 var 29 prosent. Det var 2,4 ganger så mange utlån i januar 2015, sammenlignet med januar året før. Dette forholdstallet lå fast også for månedene februar og mars. Utlånet av e-bøker økte jevnt, men ved utløpet av prosjektperioden hadde det ikke «tatt av» enda, noe delprosjektet selv antok skyldtes at det foreløpig hadde en relativt liten samling med e-boktitler.

Delprosjektets rapport i 2015 konkluderte med at ansatte trenger enda bedre kompetanse, mer kursing og mer opplæring i bruk av leseenheter, og det må arbeides mer med å gjøre e-utlånsløsningen kjent. Kristiansand folkebibliotek vil delta på fremtidige kampanjer i regi av Aust-Agder og Vest-Agder fylkesbibliotek, dersom slike blir iverksatt. Delprosjektet erfarte at det var positivt å gjøre dette arbeidet sammen med andre, og få dra-hjelp fra fylkesbibliotekene.

4.5.5 Stavanger bibliotek

Sølvberget, Stavanger bibliotek og kulturhus kom med i prøveprosjektets andre prosjektfase. Delprosjektet fikk tildelt tre e-boklisenser og startet utlånet av e-bøker gjennom eBokBib i mars 2013. Til å begynne med var det mulig å låne to e-bøker samtidig, i inntil to uker. I juli 2014 ble disse lånevilkårene utvidet til henholdsvis fem e-bøker og tre ukers lånetid.

For Stavanger bibliotek ble formidlingen av e-bøker en naturlig og sidestilt del av alt formidlingsarbeidet, og her ble det utvist stor kreativitet. Delprosjektet opplevde at

utfordringene var mest knyttet til det tekniske. Utvalget av e-bøker vokste seg for stort for den nåværende versjonen av eBokBib, og dette minsket brukervennligheten i appen. Om en låner ikke var ute etter en bestemt boktittel, ville vedkommende komme til å måtte 'scrolle' seg gjennom et stort antall bøker i sin leting etter en e-bok å låne. Delprosjektet opplevde at søkefunksjonen og kategoriinndelingen i eBokBib ikke var optimale for en så stor samling boktitler, og formidling fra biblioteket i selve app-en var begrenset til anbefalingslister.

Delprosjektet syntes det var upraktisk at det ikke var noen forbindelse mellom bibliotekets utlånssystemer for papirbøker og e-bøker, og at man derfor måtte forholde seg til to ulike databaser for å sjekke titler og utlåns-status på bøker. Delprosjektet konkluderte:

Alt i alt har Kulturrådets prøveprosjekt vært svært positivt for Sølvberget, da det har vært med på å bygge opp et godt tilbud til lånerne våre. Underveis har det ikke vært noen spesielle utfordringer, men mer små ønsker og spørsmål. Disse har dreid seg om at det kunne vært nyttig å vite når e-bøkene kommer sammenlignet med p-bøkene, og et ønske om å inkludere barne-bøker, fagbøker, og oversatt skjønnlitteratur i ordningen.⁴³

4.5.6 Ryfylkebiblioteket

Ryfylkebiblioteket, som er et samarbeidsprosjekt mellom bibliotekene i de seks kommunene Finnøy, Forsand, Hjelmeland, Sauda, Strand og Suldal, fikk tildelt tre e-boklisenser gjennom prøveprosjektet i 2012. Delprosjektet fikk ytterligere tre lisenser i 2013, da forfatter- og forleggerforeningene krevde at de deltakende bibliotekene skulle ha minst en e-boklisens pr. kommune. I sin siste rapport til Kulturrådet, er det nevnt at seks e-boklisenser

pr. boktittel var i meste laget tatt i betraktning at de seks kommunene som inngikk i prosjektet, kun hadde rundt 26 000 innbyggere.

Ryfylkebiblioteket brukte til å begynne med utlånssystemet BS Weblån, som ble lansert for deres bibliotekbrukere i desember 2012, med utlån av e-bøker fra prøveprosjektet. Ryfylkebiblioteket hadde et felles e-bibliotek, med felles nettportal og bibliotek-katalog, mens bibliotekene mottok informasjon via lokal katalog hver gang en ny e-bok fra prøveprosjektet ble stilt tilgjengelig for utlån. Bibliotekbrukerne kunne til å begynne med låne inntil fire e-bøker i løpet av en toukersperiode, som kort etter oppstart ble utøket til åtte samtidige lån og fire ukers lånetid.

Ryfylkebiblioteket gikk over fra å bruke BS Weblån til eBokBib i juli 2014. *eBokBib Rogaland* var en felles prøveordning, ledet av Rogaland fylkesbibliotek for alle folkebibliotek og bibliotek i videregående skoler i Rogaland, og løp ut 2015. Skifte av system var begrunnet med hensyn til ressurser og et ønske om å inngå i et større samarbeid om utlån av e-bøker. Ved skiftet fikk Ryfylkebibliotekets lånere tilgang til langt flere boktitler enn det biblioteket til da hadde kunnet tilby. Endringen var også begrunnet med at den nye e-låns-løsningen var mer brukervennlig.

I eBokBib Rogaland var lånetiden satt ned til tre uker og antall samtidige lån var redusert til fem. Hovedtyngden av den *litterære* formidlingen av e-bøkene foregikk i form av lister med lesetips⁴⁴ i selve appen.

I 2013 ble det lånt ut 845 e-bøker fra prøveprosjektet. Det var lavsesong for e-boklån i sommermånedene. Sammenlignet med utlånet første halvår, var det et noe større og jevnere utlån pr. uke fra midten av august og utover høsten, men svake tall for e-bokutlånet i julen det året.

Utlånet av e-bøker doblet seg fra første halvår 2013 til første halvår 2014. Samlet e-

bokutlån i 2014 var 2,9 ganger høyere enn året før, mens utlånet av e-bøker første halvår 2015 var 3,3 ganger så høyt som første halvår året før. Tallmaterialet viser en tydelig tendens, men mangler en nærmere presisering av hvilke utvalgskriterier som er brukt, og antas å være totaltall for utlån av e-bøker fra delprosjektet, altså ikke avgrenset til kun å gjelde e-bøker fra Kulturrådets prøveprosjekt.

4.5.7 Bergen Offentlige Bibliotek

Bergen Offentlige Bibliotek (BOB), som deltok med syv bibliotek i Bergen kommune, fikk tildelt tre e-boklisenser. BOB lanserte utlån av e-bøker fra prøveprosjektet (og en del frie e-bøker) mars 2013, og benyttet hele tiden utlånssystemet eBokBib. Ved oppstarten kunne man låne to e-bøker fra BOB samtidig, og lånetiden var to uker. I oktober samme år ble lånetiden doblet, etter et uttalt behov fra lånerne, og i juni året etter ble antall samtidige lån utøket til fem.

Av 2012-årgangen ble 72 prosent lånt i papirformat, mens 28 prosent av utlånene var i e-format. E-bokandelen av utlånet må sies å ha vært relativt høy, tatt i betraktning at BOB hadde rundt fem ganger så mange papir-eksemplarer av hver boktittel i forhold til antall e-boklisenser. 69 prosent av papirboklånene ble foretatt av kvinner, 31 prosent av menn. 62 prosent av e-boklånene ble foretatt av kvinner, 38 prosent av menn.

Utlånsstatistikk for våren 2013 viser at 59 prosent av e-bøkene ble lånt utenfor det fysiske bibliotekets åpningstid. De ukene som det fysiske biblioteket holdt «sommeråpent», med 1-2 timer kortere åpningstid avhengig av uke-dag, økte dette tallet til 74 prosent. Utlånet av e-bøker steg jevnt fra kl. 8 og utover dagen, med en tydelig topp kl. 22-23. 67 prosent av e-boklånene ble foretatt av kvinner, 33 prosent

av menn. 47 prosent av de kvinnelige lånerne var i alderen 40-59 år, og cirka 25 prosent av de mannlige lånerne var i denne aldersgruppen, mens 22 prosent av dem var over 60 år. BOB undersøkte om det var sjangermessige forskjeller i utlånet av papir- og e-bøker, men fant ingen betydelig forskjell i hva som ble lånt ut av romaner, noveller og dikt.

BOB hadde en økning i e-bokutlånet i hele prosjektperioden, selv etter at lånetiden ble økt til fire uker. Det skyldtes nok først og fremst at antallet tilgjengelige boktitler økte og at interessen for e-bøker generelt var stor der.

Delprosjektet erfarte at eBokBib fungerte lite tilfredsstillende på lesebrett. Lesekvaliteten var god, men å «bla» i bøkene tok tid, og det var krevende å endre innstillinger som fontstørrelse.

Delprosjektet skrev i sin siste rapport:

Bergen Off. Bibliotek er svært glade for å ha fått delta i prøveprosjektet med e-bøker. Det har vært den viktigste faktoren til at vi har kommet i gang med utlån av e-bøker. Lånerne er godt fornøyd med tilbudet og utlånstallene er gode.

Det er svært viktig at e-boklisensene fra Norsk Kulturråd ikke forsvinner etter 5 år.⁴⁵ Dersom dette skulle bli en realitet mener vi at folkebibliotekene ikke ville ha råd til å kjøpe alle disse titlene kommersielt, og vi vil få dårlig bredde i de digitale samlingene våre. Antallet tilgjengelige lisenser kan reduseres som et kompromiss, men alle konsortiene må få beholde minst en lisens av alle kulturfondtitler. Vi kunne også ønsket at flere sett kulturfondbøker omsettes til lisenser. Norsk kulturråd må sørge for at e-bøkene når flest mulig lesere og at det må være lik tilgang til det demokratiske gode som statlig innkjøpt litteratur er. Det vil derfor være en bedre løsning om en fjerner kommune- og fylkesgrenser på digitalt materiale, og lar lisensene for bøker

distribueres nasjonalt gjennom nasjonalbibliotek (*sic*). Dette samsvarer også med det oppdrag Nasjonalbiblioteket har fått i regjeringens strategi for folkebibliotek.⁴⁶

BOB mente at det må settes inn betydelige ressurser på å nå yngre aldersgrupper gjennom et bredere e-boktilbud, både i antall titler og antall e-boklisenser, profilering av tilbudet og formidling av innhold.

4.5.8 Trondheim folkebibliotek

Trondheim folkebibliotek meldte på seks bibliotek i Trondheim kommune, og fikk tildelt tre e-boklisenser fra Kulturrådet. Delprosjektet kom i gang med utlån av e-bøker i mars 2013, og brukte hele tiden eBokBib. Frem til november 2014 var lånetiden to uker, fra da av tre uker, og det kunne lånes ti bøker samtidig.

Bibliotekene brukte flere kanaler for å nå ulike grupper med sitt e-boktilbud. Den største innsatsen i å formidle e-bøkene foregikk i publikumsarealene i bibliotekene, der de koblet tilbudet til sin øvrige satsing på kulturfondbøker. Delprosjektet mente selv å se at e-boktitler som ble gitt ekstra oppmerksomhet i formidlingssammenheng, ble utlånt over gjennomsnittet.

Tyngden av e-bøkene ble lånt kl. 17-01, med en tydelig topp kl. 23-24. Flest e-boklånerne var i alderen 46-55 år. 60 prosent av e-boklånerne var kvinner, 26 prosent menn, mens øvrige var uspesifisert. Utlånet av e-bøker steg sakte i prosjektperioden, men selv om delprosjektet i over ett år også selv kjøpte lisenser for utlån av e-bøker, var det samlede e-bokutlånet på bare 2,5 prosent av det totale bokutlånet.

4.5.9 Troms fylkesbibliotek

Troms fylkesbibliotek, i samarbeid med Tromsø bibliotek og byarkiv, tilrettela en felles utlånsportal for folkebibliotekene i Troms fylke og for Longyearbyen bibliotek. BS Web-lån ble tilpasset folkebibliotekene, og portalen fikk navnet *E-lån Troms*⁴⁷ og en spesialdesignet logo. Fra forsiden lenkes det til folkebibliotekene som er med i utlånsordningen, og det er en egen e-postadresse for support. Alle bibliotekbrukere i Troms og på Svalbard har siden mars 2013 kunnet låne e-bøker fra denne felles e-bokbasen. E-bøkene er i tillegg søkbare i det enkelte folkebiblioteks egen katalog og i Troms Samsøk.

Delprosjektet fikk tildelt fem e-boklisenser gjennom prøveprosjektet i 2012, og i 2013 ble antallet utøket til 23 e-boklisenser, slik at kommunene fikk én e-boklisens hver. Lånetiden var tre uker, og bibliotekbrukerne kunne ha fire samtidige e-boklån frem til april 2014. En måneds tid var det anledning til å låne ti boktitler samtidig, som så ble utøket til 20. Det var ikke mulig for lånerne selv å levere tilbake en lånt e-bok før lånetiden var utløpt. E-boklånet ble avsluttet automatisk når lånetiden utløp.

Delprosjektet gjorde en rekke aktiviteter for å gjøre utlånsportalen kjent og for å skape oppmerksomhet rundt enkelttitler, blant annet med en adventskalender i 2014, der en ny bok ble presentert hver dag i førjulen, både digitalt og i det fysiske biblioteket.

Statistikk for 2014-årgangen av e-bøkene fra prøveprosjektet, viser et totalt e-bokutlån på nærmere 4 400. Vel halvparten av e-boktitlene ble lånt inntil ti ganger, rundt 20 titler ble lånt mer enn 50 ganger, og en bestselger, med særs høye salgstall, lå på utlånstoppen med over 200 utlån. Tromsø bibliotek og byarkiv hadde 61 prosent av e-bokutlånene, mens syv av bibliotekene hadde under ti e-bokutlån

hver, hvorav ett av dem hadde kun ett e-bokutlån.

Delprosjektet skrev i sin 2014-rapport:

E-formatet gjør kulturfondbøkene lettare tilgjengelig for alle, spesielt for lånarar som bor langt unna sitt fysiske bibliotek. Vi håper derfor at prosjektet kan vidareførast.

Vi opplever at vi ennå er i startgropa når det gjeld utlån av e-bøker i bibliotek. Sjølve tenesta og det tekniske rundt den har hatt stort fokus så langt.

Det er eit stort potensial for formidling av litteraturen i tenesta. Marknadsføring er ressurskrevjande. Felles materiell produsert sentralt vil være til stor hjelp i å gjøre tilbodet meir kjent for lånarane.⁴⁸

I mars 2015 ble det avholdt kurs i E-lån Troms i Nord-Troms, og med det fikk bibliotekarene i delprosjektet en ny opplæring i e-utlånssystemet og fikk deltatt i diskusjoner om videre formidling av e-bøker.

4.6 Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket

Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket hadde ingen formell rolle i prøveprosjektet, men Kulturrådet har gjennom prosjektet hatt løpende kontakt med begge instanser på et overordnet nivå, og begge har trukket frem økt tilgang til e-bøker i bibliotekene som svært viktig.

Norsk Bibliotekforening meldte i sitt sluttnotat om behov for flere e-boktitler, og fremhevet at bibliotekene trenger forutsigbarhet med hensyn til e-boklisenenes varighet. Bibliotekforeningen skrev at «den digitale formidlingskompetansen blant bibliotekarane på digital litteratur/kultur må opp»⁴⁹.

I Nasjonalbibliotekets sluttnotat til Kulturrådet⁵⁰, ble det også pekt på at bibliotekene over mange år har bygd opp boksamlinger som gjør at publikum får tilgang til stor bredde av

litteratur i ulike sjangre, og at tilgang til tilsvarende bredde av e-bøker vil kreve at bibliotekene får beholde e-bøkene etter at lisensperioden for kulturfondbøkene utløper.

5 Oppsummering og konklusjoner

5.1 Prosessen – kulturfondbøker fra forlag til bibliotek

«Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» handlet i all hovedsak om å undersøke selve prosessen med kulturfondbøker i to formater. Norsk kulturråd mente at det var svært viktig å få testet ordentlig om, og eventuelt på hvilken måte, e-bøker kunne høre hjemme under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, og var av den oppfatning at prøveprosjektet var en mulighet for alle parter til å få testet ut e-bøker. Prøveprosjektet var tidsavgrenset og hadde et begrenset omfang. I tillegg var det uavhengig av hvilke avtaler som ble gjort direkte mellom forlagene og bibliotekene for bibliotekenes egne kjøp av e-bøker fra forlagene.

Nedenfor kommenteres de ulike stegene i prosessen – fra forlagene meldte på en boktittel både som trykt bok og tilsvarende e-bok til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne (kap. 5.1.1), til Kulturrådets faglige vurdering og innkjøp av bøkene (kap. 5.1.2), videreformidlingen av dem til folkebibliotekene (kap. 5.1.3) – og informasjonshåndteringen (kap. 5.1.4). Avslutningsvis vurderes måloppnåelse (kap. 5.2).

5.1.1 Påmelding av bøker fra forlag

Forlagene meldte på rundt 600 parallellutgivelser til prøveprosjektet. Forlagene skulle oppgi bokens tittel ved påmelding, men flere

påmeldinger inneholdt bare arbeidstittel på boken, som kunne bli endret opptil flere ganger før boken ble publisert. Kulturrådet ble ikke alltid informert om endringene direkte fra forlagene, men ble selv oppmerksom på den nye boktittelen, eller endringen av tittel ble fanget opp av Biblioteksentralen.

Forlagene skulle også oppgi ISBN på alle boktitler som ble med i prøveprosjektet – ett nummer for papirutgaven og ett nummer for e-boken – men ofte manglet denne informasjonen for e-bøkene, og nummeret måtte da fremskaffes i etterkant.

Bibliotekenes IT-senter har som nevnt, innført at forlagene automatisk avkreves ISBN for å kunne få levert inn e-bokfiler gjennom deres portal, men det bør også vurderes om boknummeret for det enkelte format *må* foreligge ved forlagenes påmelding av parallellutgivelser til Kulturrådet, for at påmeldingen skal kjennes gyldig av Kulturrådet – med andre ord, at dette er et obligatorisk krav og at unntak ikke kan aksepteres. ISBN, for henholdsvis papir- og e-bøker, bør altså følge boktittelen gjennom *hele* behandlingsprosessen. Det vil lette administrasjonen av e-bøkene, og ikke minst, sikre identifikasjonen av hver enkelt e-bokfil, og derigjennom kunne bidra til å styrke datasikkerheten.

5.1.2 Faglig vurdering og innkjøp av bøker

Alle vurderingsutvalgene, og ankenemndene, vurderte bøkene i prøveprosjektet som *papirbøker* – ikke som e-bøker. Vurderingsutvalget for dramatik i bokform stilte seg svært åpne

for elektroniske kulturfondbøker, og anså dem som komplementære til fysiske utgivelser. Hverken Vurderingsutvalget for prosa eller Vurderingsutvalget for lyrikk reflekterte rundt e-bøker i sine årsrapporter. De var først og fremst opptatt av kvaliteten på *innholdet* i bøkene, ikke om de utkom som papir- eller e-bøker.

Det bør tas stilling til om utvalgene skal bruke både papir- og e-bøker som vurderings-eksemplarer. Alternativt kan utvalgsmedlemmene gjøre faglig vurdering av kun en viss andel av påmeldte boktitler i begge formater. Dette vil eventuelt kreve at noen e-boklisenser dedikeres til Kulturrådet, at det etableres et sikkerhetsregime rundt vurderingsfilene og kanskje noe ekstra administrasjon.

Prosjektledelsen sjekket og leste en del av e-bøkene, men det var først etter at de ble tilgjengelige via utlånssystemene for e-bøker. Man kan også se for seg at utvalgsmedlemmene, eller Kulturrådets fagadministrasjon, *etter* e-bøkene er gjort tilgjengelige via utlånssystemene, sjekker at et n'te-utvalg av de innkjøpte e-bøkene holder tilfredsstillende kvalitet og faktisk er «1:1-kopier» av respektive papirbøker.

Alle boktitlene som var med i prøveprosjektet og ble regnet som kvalitativt gode nok, og som ellers falt inn under bestemmelsene, skulle kjøpes inn av Kulturrådet. Antall innkjøpte bøker kunne i utgangspunktet derfor varieres fra år til år, men både antallet boktitler som ble vurdert for innkjøp og antallet boktitler som faktisk ble innkjøpt, viste seg å ligge stabilt på henholdsvis cirka 200 og cirka 160 pr. år – altså ble cirka 80 prosent av boktitlene kjøpt inn. Imidlertid var tendensen i prosjektperioden både et økende antall påmeldinger av parallellutgivelser og et stigende antall innkjøp under Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, som prøveprosjektet var en del av, og vitnet om stor

bredde og høy kvalitet på norsk skjønnlitteratur.

5.1.3 Videreformidling av bøker til bibliotek

Forlagene hadde én frist for levering av en kulturfondtittel til Biblioteksentralen, enten boken utkom i papir- eller i e-bokformat. Her trengtes det tett oppfølging, slik at fristene ble overholdt. Prøveprosjektet hadde gode purrenter, manuelt, men det vil være mer rasjonelt med et system der purringene primært er datagenererte og sendes automatisk til forlagene.

Kulturrådet og øvrige aktører i prøveprosjektet hadde et sterkt fokus på datasikkerheten for e-bokfilene. Biblioteksentralen som hadde ansvaret for videreformidlingen av bøkene, ivaretok datasikkerheten for e-bøkene på vegne av Kulturrådet. Biblioteksentralen var forpliktet til å ha effektive systemer for e-bokfilene, blant annet ved valg av rutiner, datasystemer og programvare. E-bokfilene ble overført etter gitte sikkerhetsprosedyrer og lagret i systemer med effektiv og betryggende tilgangskontroll. E-bokfilene ble aldri utlevert til bibliotekene. Biblioteksentralen, på vegne av Kulturrådet, godkjente e-utlånssystemene som skulle benyttes av delprosjektene, *for* kulturfondbøkene kunne tilgjengeliggjøres for utlånssystemene. Det er viktig at denne praksisen videreføres for e-bøker i innkjøpsordningene for litteratur.

Kulturrådet og Biblioteksentralen hadde løpende kontakt om sikkerhetsaspektet, og det ble ikke meldt om sikkerhetsavvik innenfor Kulturrådets avgrensede ansvar for e-bøker. Hvert enkelt steg i prosessen med å håndtere e-bokfiler for Kulturrådet, må også i det videre være omfattet av forpliktende og systematiske sikkerhetstiltak.

Delprosjektenes rapporter tre år på rad gir samlet sett et godt bilde av «stoda» i bibliotekene som deltok i prøveprosjektet. Rapportene som Kulturrådet mottok i 2013, bar sterkt preg av at kun Buskerud fylkesbibliotek og Ryfylkebiblioteket hadde kommet i gang med utlån av e-bøker fra prøveprosjektet ved utgangen av 2012. I rapportene fra 2014, var det gjennomgående at utlånsløsningene som bibliotekene benyttet for e-bøkene, hadde mangler hva gjaldt plattformuavhengighet, brukervennlighet og formidlingsløsninger. De siste rapportene fra delprosjektene viser at brukervennligheten i e-utlånsløsningene var økt noe, likeså mulighetene for formidling, men at bibliotekenes behov og ønsker ikke fullt ut var innfridd ved utgangen av prøveprosjektet og at dette ville det bli jobbet videre med.

Bibliotekarene ga i sitt daglige skrankearbeid informasjon om e-bokutlån, og ga veiledning om og demonstrasjon av hvordan man låner e-bøker og bruker ulike leseenheter. Bibliotekene hadde flyers i papirbøkene, med informasjon om at boktittelen også kunne lånes som e-bok, og hadde utstilling av papirbøker, med henvisning til tilsvarende e-bøker. Utlånsløsningene for e-bøker ble profilert gjennom ulike medier, i litteraturblogger, på plakater og i utstillinger i bibliotekene. Det ble lagt ut informasjon om e-bøker på bibliotekenes egne hjemmesider sammen med praktisk informasjon om e-bokutlån. Bibliotekene hadde oppslag og nyhetsbrev med QR-kode til e-boklån og reservering, og informerte om e-boktilbudet i massemedier og i sosiale medier. Det ble også gitt informasjon om e-bokutlån i klassebesøk og i det offentlige rom, som ute i bymiljøet og på en flyplass.

I denne innledende fasen med utlån av e-bøker, ser det likevel ut til å ha vært et sterkere trykk i bibliotekene på å få gjort tilbudet kjent, enn å få selve litteraturen formidlet. Rapport-

ene peker mot at litteraturformidlingen må styrkes. Selv om innholdet i bøkene ble formidlet både muntlig og skriftlig, fysisk og digitalt, ble det også i den siste rapporteringen fra delprosjektene meldt om at både webportal og e-bokapplikasjon ga begrensede muligheter for aktiv formidling. Det ble pekt på at utlånsystemene for e-bøker i liten grad var innrettet for formidling. For at bibliotekene skal få mulighet til å ivareta sin rolle som formidler av bredde, er det tydelig at det i større grad må tilrettelegges for funksjoner som gjør at man kan formidle, både i de tekniske løsningene og gjennom egne nettsider og sosiale medier. Det er trolig også nødvendig for bibliotekene å innarbeide digital formidling i sine planverk og faste rutiner for å få det til å fungere. Rapportene fra delprosjektene reflekterer at bibliotekene var i en tidlig fase med utlån av e-bøker, og viser at det er et behov for innovasjon på dette området og ordninger som kan stimulere til slik utvikling.

Det er generelt et økende behov for formidling av den litterære bredden som finnes i innkjøpsordningene. De siste årenes økte kommersialisering av bokmarkedet, med sterkere fokus på bestselgere, har vært medvirkende til dette. Utviklingen går i retning av at mange av de samme bestselgerne som markedsføres i bokhandlene, også etterspørres i bibliotekene. Dette kan bety at bibliotekenes utlån av norsk skjønnlitteratur nå er mindre differensiert enn det var tidligere. Uten en systematisk formidling i de fysiske bibliotekene og e-bibliotekene vil det være vanskelig å synliggjøre nye forfatterskap og gi lånerne en reell mulighet til å oppdage nye bøker.

Folkebibliotekene er offentlige virksomheter, der formidling av litteraturen er en del av kjernevirksomheten og er dekket over kommunale budsjetter. Ansvaret for formidlingen av kulturfondbøkene ligger altså hos det enkelte bibliotek som mottar dem, og ikke

hos Kulturrådet. De siste årene har imidlertid Kulturrådet mottatt søknader om, og i flere tilfeller bevilget tilskudd til, gode formidlingsprosjekter i bibliotek. Kulturrådet har til en viss grad mulighet til å stimulere til økt og god formidling av kulturfondbøkene, for eksempel med midler fra den nye tilskuddsordningen for litteraturformidling.⁵¹ Kulturdepartementet bevilger prosjektmidler til Nasjonalbiblioteket som kan søkes av norske bibliotek. Kulturrådet og Nasjonalbiblioteket kan, i den grad det er hensiktsmessig og mulig i denne sammenheng, samordne sin innsats overfor folkebibliotekene.

Statistikk materialet som Kulturrådet mottok fra delprosjektene, er omfattende, men likevel mangelfullt, spesielt hva gjelder å få et godt sammenligningsgrunnlag for utlånet av papirbøkene og e-bøkene fra prøveprosjektet. Dette skyldes blant annet at bibliotekene selv ikke hadde mulighet til enkelt å kunne ta ut sammenlignbar statistikk på tittelnivå for de to formatene, men i all hovedsak var avhengig av sine leverandører av e-utlånssystemer. Bibliotekene hadde utfordringer med å skille ut parallellutgivelsene i prøveprosjektet fra de boktitlene de for øvrig fikk kun i papirformat via Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne. Flere av bibliotekene kunne heller ikke enkelt skille mellom utlånet av de eksemplarene som de fikk via Kulturrådet, og de eksemplarene som de kjøpte inn selv direkte fra forlagene. I tillegg var det tidkrevende for bibliotekene å skulle hente ut statistikk på tittelnivå.

Hva er så *ett e-boklån*? Det er enklere å gjennomføre et digitalt lån av en e-bok enn et lån av en papirbok i det fysiske biblioteket, så terskelen for å gjennomføre et lån er lavere for e-bøker enn for papirbøker. Det er sannsynlig at noen av e-bøkene i prøveprosjektet ble lånt bare for å kikke nærmere på dem. Det er nærliggende å anta at noen e-bøker ble lånt, men

ikke lest ferdig, kanskje ikke lest i det hele tatt. Det må derfor avklares om lån av kortere varighet, for eksempel bare noen minutter, ikke skal telles som lån. Det er generelt et behov for mer kunnskap om utlånet av e-bøker i forhold til bruken av papirbøker, som for eksempel hvor lang tid et elektronisk lån varer sammenlignet med lån av trykte bøker, og om e-bøkene i større eller mindre grad leses ferdig. Det er i den forbindelse et behov for at definisjonen avgrenses, slik at det eventuelt ikke overrapporteres om e-bøker som kun er lastet ned fra bibliotekene, men som ikke er blitt lest.

Tallmaterialet er altså ikke særlig egnet for komparative analyser, noe som ville ha krevd en mer standardisert rapportering. Statistikken er knyttet til en rekke variabler. For eksempel varierte antall bibliotek og filialer pr. delprosjekt fra én til 33, mens antall e-boklisenser pr. delprosjekt varierte fra én til 22. Papirbøkene i prøveprosjektet ble levert til bibliotekene fra mars 2012 til mars 2015. Det første delprosjektet startet utlån av e-bøker fra prøveprosjektet i oktober 2012, mens det siste var i gang i februar 2014, og den siste e-bokfilen ble tilgjengelig først i oktober 2015. Delprosjektene kunne selv sette utlånsvilkårene for e-bøkene; noen bibliotek tilbød to samtidige lån av e-bøker, andre opp til 20, og lånetiden varierte fra to til åtte uker.

Ved analysen av dette tallmaterialet, kunne det vært foretatt en vekting, for eksempel mot antall tildelte e-boklisenser, antall tildelte kulturfondsett i papirformat og de varierende utlånsvilkårene. Det kunne også vært gjort en vekting mot andelen av befolkningen som var i målgruppen for voksenlitteratur, med andre ord en ekskludering av barn og kanskje også yngre ungdom. En slik finmasket og bredt anlagt analyse har det ikke vært aktuelt å gjennomføre på det foreliggende grunnlaget, blant annet fordi bibliotekenes uttrekk av statistikk er for lite ensartet.

Selv om statistikk materialet fra delprosjektene generelt sett har en rekke begrensninger med tanke på å trekke sikre konklusjoner, ser man naturlig nok en tendens i retning av et økende utlån av e-bøker ettersom bibliotekenes e-bokutlån ble bedre kjent og e-bokkatalogen ble større. For eksempel mottok Kulturrådet aggregerte tall for alle bibliotek som brukte eBokBib i prosjektperioden. Kulturfondbøkene utgjør en stor andel av materialet, men det har ikke vært mulig å trekke ut tall spesielt for disse. Tallmaterialet er så stort, at det uansett gir interessante indikasjoner: I juli 2015 var det en rekord i utlånet via eBokBib, der det totale utlånet av e-bøker var på godt over 44 000, sammenlignet med rundt 30 000 i juli året før, altså en økning på 47 prosent. I perioden mars 2013 til juni 2015 ble det foretatt mer enn tre ganger så mange nedlastinger til iOS som til Android⁵², og 39 prosent flere nedlastinger til iPad enn til iPhone. Cirka 19 prosent av e-boklånerne var i aldersgruppen 25-39 år, cirka 45 prosent 40-59 år og 30 prosent var over 60 år. Disse resultatene samsvarer godt med rapporter fra flere av delprosjektene, som viser at størstedelen av e-boklånerne var over 40 år, og gjenspeiler at e-bøkene i prøveprosjektet inneholdt skjønnlitteratur for *voksne*.

Det fremkommer i flere av rapportene at flest kvinner lånte e-bøker. Stort sett lå andelen på over 60 prosent. Det er også indikasjoner på at lån av e-bøker i stor grad skjedde om kvelden. Selv om antall utlån pr. e-bok varierte fra ingen til over 300 pr. delprosjekt i de avgrensede datauttrekkene som Kulturrådet har mottatt, ser det ut til å ha vært en generelt god balanse mellom «bestselgere» og andre gode bøker som ellers ikke fikk så mye oppmerksomhet.

Førte utlånet av e-bøkene fra prøveprosjektet til at flere leste bøker? Det innkomne tallmaterialet kan isolert sett hverken

bekreftede eller avkreftede om nye rekrutter er kommet til. Førte utlånet av e-bøkene fra prøveprosjektet til at flere kjøpte e-bøker? Undersøkelser av hvordan e-bokutlånet kan ha påvirket salget, faller utenfor rammene for dette prosjektet og må eventuelt initieres og gjennomføres av andre aktører.

Det kan hevdes at det kunne ha vært etablert en overordnet testplan for hver prosjektfase, for eksempel et styrt og systematisk testprogram for utlånet av bøkene. Et klart definert testbatteri for undersøkelse av utlånstall kunne ha styrket prøveprosjektet som kunnskapsgrunnlag, spesielt for forfatter- og forleggerforeningene, men også for bibliotekene. Kulturrådet bør ta opp til vurdering om Kulturrådet selv har et behov for statistikk over utlånet av kulturfondbøkene i to formater, eller om spørsmål om statistikk heller skal overlates til andre aktører i litteraturfeltet. I en eventuell søken etter et bedre og mer detaljert tallmateriale for *bruken* av e-bøker, er det uansett betimelig å minne om at personvernet for den enkelte e-boklåner må gis høyeste prioritet.

Tallmaterialet som Kulturrådet har mottatt, er akseptabelt, da dette ikke var et prøveprosjekt designet spesielt for forlagenes *utgivelses* eller bibliotekenes *utlån* av bøker, men hadde fokus på Kulturrådets prosess med *innkjøp* og *videreformidling* av parallellutgivelses. Kulturrådet er likevel svært opptatt av å ivareta helhetsperspektivet.

Papirbøkene som ble kjøpt inn gjennom prøveprosjektet, skulle være tilgjengelige for utlån i bibliotekene i fem år. Da prøveprosjektet ble avsluttet, var alle e-bøkene fra prosjektet tilgjengelige for utlån ut juni 2016 – altså en vesentlig kortere utlånsperiode enn for papirbøkene. 2. juni 2016 ble lisensperioden forlenget til ut 2016. Det er viktig å få avtalt videre disposisjonstid for Kulturrådets e-boklisenser fra prøveprosjektet, det vil si for årgangene 2012, 2013 og 2014.

5.1.4 Informasjonshåndtering

Prosjektet involverte en rekke virksomheter og ulike typer fagpersoner – som forfattere, forlagsredaktører, utvalgsmedlemmer, IT-personell, distribusjonsansvarlige, bibliotekarer og økonomimedarbeidere samt avtaleparter og interessenter i litteraturfeltet. Prosjektet krevde et omfattende nettverk av formelle og mer uformelle kommunikasjonslinjer, med et større antall noder. Det ble ikke rapportert om vesentlig mangel på informasjon eller svikt i rutinene av noen betydning, men spesielt prosjektleder erfarte at ivaretagelsen av hele dette *apparatus* var tidkrevende. Det skyldtes først og fremst at Kulturrådet manglet en sentral enhet, en «informasjonsplattform», som mer helhetlig kunne ha servet informasjonen overfor den brede kontaktflaten.

Prøveprosjektet identifiserte et behov for å få etablert et elektronisk system for informasjon om kulturfondbøkene – en informasjonsplattform eller -portal – som på en bedre, mer rasjonell og mer helhetlig måte enn i prosjektperioden, kan håndtere informasjonen om kulturfondbøkene. Det bør gis vitale opplysninger om kulturfondbøkene til dem som på ulike måter er involvert med, eller interessert i, disse bøkene. Plattformen/portalen må først og fremst være hensiktsmessig for dem som til daglig jobber med kulturfondbøkene. Den må kunne brukes av forlag, forfattere, illustratører og oversettere, av landets folkebibliotek og deres leverandører av utlånssystemer. Her må man kunne finne viktig, nyttig og oppdatert informasjon om kulturfondbøkene.

Prøveprosjektet tydeliggjorde viktigheten av å gi utviklingen av en slik plattform/portal høy prioritet. Kulturrådets tjenesteleverandør Biblioteksentralen, videreutvikler sine nettsider «Kulturfondbøker»⁵³ til å kunne imøtekomme dette behovet.

5.2 Måloppnåelse

Formålet med prøveprosjektet var å frembringe et bredt anlagt beslutningsgrunnlag, slik at Kulturrådet kunne ta stilling til *om*, og *hvordan*, e-bøker på permanent basis kunne være en integrert del av Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

Målsetningen ble ikke nådd i løpet av det som i ettertid ble omtalt som «første prosjektfase», da bare noen få av de deltakende bibliotekene fikk rigget seg ferdige til å ta imot e-bøker fra prøveprosjektet. Selv om utlånet av e-bøkene bare så vidt kom i gang, anså Kulturrådet likevel prosjektet som vellykket, da man hadde fått skaffet seg en del erfaringer med e-bøker. Prosjektet hadde identifisert praktiske utfordringer, satt i gang mange interessante diskusjoner og banet veien for satsing på e-bøker i norske folkebibliotek. Prøveprosjektet ble referert til i ulike sammenhenger, både av bransjen og fra politisk hold, som en viktig satsning når det gjaldt norske e-bøker. 2013 innebar et vendepunkt, og da prøveprosjektet ble forlenget med en ny prosjektfase, ble det mer hensiktsmessig dimensjonert.

Kulturrådet har mottatt viktige og nyttige synspunkter fra de involverte partene, både underveis i prosjektperioden og gjennom de omtalte rapportene og slutnotatene (kap. 4). Forfatterne og forlagene som deltok med bøker, ga ikke sine tilbakemeldinger direkte til Kulturrådet ved avslutningen av prosjektet, men deres synspunkter ble ivaretatt av deres respektive interesseforeninger. Den norske Forfatterforening vektla balansen mellom forfatternes inntekter og lesernes tilgang til e-bøker. Den norske Forleggerforening belyste samvirket mellom kulturfondbøkene og det kommersielle markedet, og påpekte nødvendigheten av å ivareta en økonomisk sunn balanse mellom forlagenes salg av e-bøker og bibliotekenes utlån av e-bøker.

Prøveprosjektet bidro til at langt over en fjerdedel av landets folkebibliotek kom i gang med utlån av e-bøker, og i denne prøveperioden ble det gjort et grunnarbeid som viste hvordan arbeidsprosessen med e-bøker kunne gjennomføres i praksis. Rapportene fra delprosjektene viser at e-bøkene fra Kulturrådet alt i alt var viktige i oppbyggingen av et godt og variert e-boktilbud i bibliotek. De deltagende bibliotekene fikk testet utlån av skjønnlitteratur for voksne i e-bokformat, men etter spurte i tillegg barne- og ungdomslitteratur som e-bøker fra Kulturrådet, likeså sakprosa og oversatt litteratur. Også Norsk Bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket vektla i sine sluttnotater, økt tilgang til e-bøker, spesielt med tanke på bibliotekenes samlingsutvikling. Sett fra et bibliotekperspektiv var økt plattformuavhengighet svært ønskelig.

Prøveprosjektet tematiserte faglige spørsmål, det genererte en kunnskapsutvikling og bidro til en styrking av kompetansen i feltet. Prosjektet ble presentert muntlig og skriftlig i en rekke sammenhenger, jf. Vedlegg 7 *Presentasjoner av prøveprosjektet og formidling av erfaringer*. Prosjektet var det første i sitt slag i Norge, og fikk derfor stor oppmerksomhet. Det hadde faglig relevans også utenfor landets grenser, eksempelvis ble det presentert i rapporten *A Review of Public Library E-Lending Models*⁵⁴, som omhandler e-bøker i 15 land i Europa og Nord-Amerika

PRØVEPROSJEKTET I TALL

RUNDT 500 FORFATTERE
VAR REPRESENTERT MED
CIRKA 600 BOKTITLER
UTGITT PÅ 29 FORLAG

3 VURDERINGSUTVALG OG
2 ANKENEMNDER –
I ALT 17 FAGPERSONER –
VAR INVOLVERT I DEN FAGLIGE
VURDERINGEN AV BØKENE

RUNDT 400 FORFATTERE
FIKK INNKJØPT I ALT
495 PARALLELLUTGIVELSER
AV PAPIR- OG E-BOK
UTGITT PÅ 25 FORLAG

CA. KR 35 MILL. TIL FORFATTERE
CA. KR 55 MILL. TIL FORLAG
FRA NORSK KULTURFOND

9 DELPROSJEKTER
133 BIBLIOTEK / FILIALER DELTOK
FORDELT PÅ 59 KOMMUNER I 8 FYLKER
SAMT SVALBARD

BIBLIOTEKENE FIKK
467 000 PAPIRBØKER TIL UTLÅN
34 000 E-BØKER TIL UTLÅN
½ MILLION BØKER TOTALT

OVER 100 NORSKE FOLKEBIBLIOTEK
KOM I GANG MED UTLÅN AV E-BØKER

UTLÅNET AV E-BØKER
FRA PRØVEPROSJEKTET
HADDE ET NEDSLAGSFELT
PÅ OVER 2 MILL. INNBYGGERE

Generelt handlet tyngden av oppmerksomheten rundt prøveprosjektet om e-bøker til norske folkebibliotek. Men prøveprosjektet dreide seg om mer enn å undersøke selve prosessen knyttet til *to formater fra forlag til bibliotek*. Betydelige ressurser ble brukt på den faglige vurderingen av verkene, og de økonomiske midlene ble i all hovedsak kanalisert til forfattere og forlag. Dette tydeliggjør prosjektets forankring i innkjøpsordningenes overordnede formål, som først og fremst er å styrke norsk språk og norsk litteratur som kunstart – som *ordkunst*.

«Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» må kunne sies å ha nådd sin målsetning. Prosjektet frembragte et omfattende materiale av ny

kunnskap og erfaringer, rapporter, statistikk, tilbakemeldinger og innspill som bidro til at Kulturrådet vedtok å integrere e-bøker på permanent basis i Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur og Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne fra og med 2015. Rett *etter* at prøveprosjektet var avsluttet, ble e-bøker også inkludert i Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og unge og Innkjøpsordningen for oversatt litteratur⁵⁵.

Prøveprosjektet la grunnen for at alle landets folkebibliotek fikk mulighet til å låne ut e-bøker fra starten av 2015 – inkludert e-bøkene fra prøveprosjektet. Prosjektet bidro slik til utviklingen av hybride bibliotek i Norge.⁵⁶

■ E-BØKER OG KULTURRÅDETS INNKJØPSORDNINGER FOR LITTERATUR, 2015

Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur og Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne har inneholdt e-bøker på permanent basis fra og med 2015 – og fra og med 2016 også Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og unge og Innkjøpsordningen for oversatt litteratur.

Ved Kulturrådets omlegging av støtten til litteraturfeltet ble det gjort generelle endringer for kulturfondbøkene som også berørte e-bøker, og i tillegg ble det innført klare insentiver for å styrke e-bokutviklingen. Noen av disse endringene var:

TYDELIGERE KVALITETSKRAV

Et av formålene med innkjøpsordningene er å bidra til å at forlagene våger å satse på nye forfatterskap og bredde i sine utgivelser, men innkjøpsordningene skal også bidra til at forlagene prioriterer det redaksjonelle arbeidet og bruker tid på å utvikle gode redaksjoner, noe som er nødvendig om det skal utgis ny kvalitetslitteratur på norsk. Dersom forlagene ikke gjør disse prioriteringene, vil det kunne føre til at flere titler enn tidligere underkjennes.

Før omleggingen av Kulturrådets innkjøps- og støtteordninger til litteraturfeltet, hadde det vært en diskusjon rundt kvaliteten til enkelte av bøkene som ble kjøpt inn av Kulturrådet. Diskusjonen hadde til en viss grad dreid seg om hvorvidt det ble utgitt og kjøpt inn for mange bøker, og om det eventuelt gikk ut over kvaliteten på en del av utgivelsene.

Ved omleggingen av innkjøpsordningene, ble den håndverksmessige og kunstneriske kvaliteten i et verk ytterligere vektlagt. I tillegg måtte forlagene heretter dokumentere redaksjonelt arbeid knyttet til den enkelte utgivelse.

ENKLERE BETALINGSMODELL

Den nye betalingsmodellen ble basert på standardpriser for både forfatter og forlag, på tittelnivå. Hvis en boktittel utkom som både papir- og e-bok i løpet av utgivelsesåret og var påmeldt en av Kulturrådets innkjøpsordninger, skulle den leveres i begge formater til Kulturrådet. I all hovedsak ville summen som skulle utbetales til forlagene, bli avkortet dersom leveransen inneholdt kun ett format. Forlaget skulle få hele summen i én utbetaling, og det ville fremgå hvor mye av beløpet som var øremerket til forfatteren. Forfatterens andel av kulturfondsutbetalingen ble i de fleste tilfeller økt på bekostning av utgivernes. Disse endringene berørte ikke bøkene i prøveprosjektet.

ALLE KOMMUNER FIKK TILGANG TIL E-BØKER

En ny fordelingsnøkkel for kulturfondbøkene ble basert på antall bibliotekavdelinger, kommunenes størrelse og deres folketall. Da e-bøker ble integrert i innkjøpsordningene på permanent basis, var det et mål at hele befolkningen skulle gis tilgang til e-bøker, og de 70 e-boklisensene ble fordelt på landets fylkesbibliotek. Fylkesbibliotekene fikk ansvar for at e-bøker ble tilgjengelige for samtlige innbyggere i sitt fylke.

Den nye fordelingsnøkkelen kom også til å gjelde for e-bokkatalogen fra prøveprosjektet, fra januar 2015. Det innebar at alle e-bøkene fra prosjektet ble tilgjengelige for utlån i alle landets fylker.

5 ÅRS DISPOSISJONSTID FOR E-BOKLISENSER

Varigheten for e-boklisenser som ble innkjøpt fra og med 2015, ble satt til fem år og ble dermed likestilt med bibliotekenes disposisjonstid for trykte kulturfondbøker. Denne endringen kom ikke til å gjelde for e-bokkatalogen fra prøveprosjektet.

6 E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur – i det videre

Da Kulturrådet igangsatte «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» i januar 2012, var det forventet at en *e-bokrevolusjon* ville feie innover bok-Norge, men underveis i prosjektperioden ble det tydeligere at litteraturfeltet heller er inne i en digital *evolusjon*. Mens e-bokutlånet, ikke minst gjennom prøveprosjektet, viste seg å være populært, utgjør e-boksalget foreløpig bare en liten andel av det samlede litteratursalget i Norge. E-bøker er i så måte fremdeles en nisje, og vil kanskje forbli det, mens den tradisjonelle trykte boken holder seg godt som medium.⁵⁷

Mens prøveprosjektet enda pågikk, ble strømmetjenester for litteratur lansert i Norge, og dette er tjenester som vil ha en annen innretning enn både e-bokutlånet og e-boksalget, og som kanskje vil treffe leserne og markedet på en annen måte.

Hvordan vil forfatterne mer og mer ta i bruk de mulighetene som ligger i de digitale mediene? Hvilke nye litterære uttrykksformer vil kunne oppstå i forbindelse med digitaliseringen, og hvordan vil de allerede etablerte formene påvirkes? Hvordan vil produksjons- og formidlingsleddet se ut i fremtiden? Hvordan kan Kulturrådet fortsette å stimulere til at norske forfattere og forlag vil skape og produsere norsk kvalitetslitteratur? Kan en slik stimulering også de nærmeste årene foretas gjennom støtteordninger som kobler produksjon av norsk kvalitetslitteratur og formidling av denne litteraturen i norske folkebibliotek, og hvordan vil nye litterære former

bli formidlet på best mulig måte? Spørsmålene er mange; svarene er usikre.

Det er godt mulig at støtteordninger med parallellinnkjøp av fysiske og digitale versjoner, er relevante i overskuelig fremtid. Men, med den digitale utviklingen innen litteraturfeltet, reises et grunnleggende spørsmål om hva som faktisk konstituerer et *verk*. Til forskjell fra Kulturrådets øvrige støtteordninger for litteratur, er Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur strukturert på en slik måte at det er ferdige fysiske verk som kjøpes inn, enten i form av en trykt bok eller som en lisens for utlån av en e-bok. Det digitale gir i større grad enn tidligere mulighet til økt fragmentering av både verksprosessen og måten verket inngår i det litterære kretsløpet på. Eksempelvis kan en forfatter involvere publikum i skriveprosessen, eller et forlag kan velge å selge en bok som «kapitler» fremfor et ferdig verk. I prinsippet kan et verk være en pågående prosess, snarere enn et ferdig produkt. For denne typen «verk» er det vanskelig å se for seg at den klassiske *innkjøpsordningen* vil være relevant.

Selv om det så langt ikke ser ut til at nye publiserings- og distribusjonsformer i kjølvannet av den teknologiske utviklingen, har devaluert det litterære innholdet, tydeliggjør de teknologiske endringsprosessene viktigheten av å støtte innholdsproduksjonen. Kulturrådets virkemidler rettet mot kunst- og kulturområdene er i all hovedsak tilskuddsordninger med en slik innretning. Litteraturstøtten er innrettet mot kvalitetslitteratur, hvilket innebærer at all litteratur som kjøpes inn via innkjøpsordning-

ene for litteratur, blir kvalitetsvurdert. Innkjøpsordningene er i stor grad forlagsorienterte, da forlag besitter en spesialkompetanse på redaksjonell bearbeiding av forfatteres manuskripter. Den faglige foredlingen av manuskripter *må* ikke skje i forlagsregi, men er en forutsetning for mye av kvalitetslitteraturen. Kulturrådet har vurdert om noe av litteraturstøtten skal innrettes annerledes i denne sammenheng, som for eksempel mer mot innholdsprodusentene, eller mot litteratur som er «født digital». Det er så langt få norske forfattere som skaper digital litteratur og benytter seg av teknologiens kunstneriske muligheter. Her er det behov for tilrettelegging for videre utvikling, men det er et prinsipielt spørsmål om en statlig støtteordning for litteratur skal oppstå, eller dreies slik, før det er et mer uttalt behov for det. Gitt kunstens frihet, er det forfattere og forlag som må drive frem utviklingen.

Kvalitet, bredde og formidling vil uansett, ikke bli mindre viktig i et større mylder av e-bøker og digitalutgivelser. For Kulturrådet vil det fortsatt være behov for å kvalitetssikre sine

innkjøp av bøker, sett i lys av bredden av utgivelser, gjennom mekanismer som dagens vurderingsutvalg for litteratur, og det vil særlig være behov for å støtte formidlingen av de titlene som blir innkjøpt. I årene fremover blir det også viktig å finne ut hvordan backlistelitteraturen i e-bokformat kan og bør ivaretas av bibliotekene, og om dette skal ses i sammenheng med innkjøp gjennom Kulturrådets innkjøpsordninger.

«Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» ble evaluert i 2014, *før* det var avsluttet. Det anbefales å gjøre en grundig og ekstern evaluering knyttet til e-bøkene fra prøveprosjektet, som del av en evaluering av omleggingen av Kulturrådets støtteordninger for litteratur. Også i det videre er det viktig at Kulturrådet har et fokus på hvorvidt og hvordan støtteordningene for litteratur kan og bør tilpasses digitaliseringen i litteraturfeltet, slik at både fysiske og digitale utgivelser kan vurderes for støtte med midler fra Norsk kulturfond.

Vedlegg 1

Historikk

E-bøker i Norge, 2002

Norsk kulturråd tok i 1999 initiativ til utredningsprosjektet «Strukturendringer i bokbransjen». Prosjektet ble igangsatt som følge av forhold og utviklingstrekk som da var i ferd med å omskape den norske bokbransjen, og som var forventet å ville kunne føre til mer dyptgripende endringer utover 2000-tallet. Målsetningen var å synliggjøre situasjonen i bokbransjen og skissere mulige handlingsalternativer i den offentlige litteraturpolitikken. Prosjektet besto av i alt ti delutredninger som ble bestilt og gjennomført av eksterne forskere og utredere i perioden 1999-2002.

Delprosjektet «E-bøker i Norge», som var en del av dette utredningsprosjektet, hadde både et nasjonalt og et internasjonalt perspektiv, samt en teknologisk, en økonomisk og en strukturell vinkling. I 2002 la delprosjektet frem tre rapporter om e-bøker: Rapporten *Ebokteknologi*⁵⁸ beskrev de teknologiske aspektene ved e-bøker, som digitale rettighetssystemer, e-bokformater, kryptering, metadata og leseinnretninger. Rapporten peker på at utviklingen videre ville være betinget av bedre skjermteknologi, og at opphavsrett og rettighetsforvaltning ikke var løst på en forsvarlig måte. *Ebøker, rettigheter og marked*⁵⁹ omhandler rettighetsproblematikk for forfattere, forlag, bokhandlere og lesere, samt forretningsmodeller i det internasjonale markedet. Det er interessant å merke seg at rapportens forfatter betraktet e-bøker i Norge til å være under utvikling snarere enn i ut-

vikling. Rapporten *Digital lesing*⁶⁰ undersøker hvordan e-bokteknologien og digitale lesemedier kunne komme til å få gjennomgripende konsekvenser for hele det litterære systemet. Her tas et overordnet sosiologisk perspektiv på e-bokteknologiens konsekvenser, fra produksjon til distribusjon og lesing.

«Vil e-boka rokke ved innkjøpsordningene?», 2008

Norsk kulturråd hadde utover 2000-tallet en særlig oppmerksomhet på utviklingen av den digitaliserte boken, med et sideblikk til hva som skjedde på musikkområdet. Mange fryktet at den amerikanske netthandelen Amazon ville endre bokbransjen i Norge. I Kulturrådets strategiske plan for 2006-2009 het det at Kulturrådet skulle «registrere følgjene for lesarar, forfattarar og utgivarar av dei teknologiske endringane på litteraturområdet, og jamleg vurdere den offentlege litteraturpolitikken i lys av desse endringane».

Høsten 2007 la Kulturrådets Faglig utvalg for litteratur en plan for hvordan fagutvalget og Kulturrådet aktivt kunne komme utviklingen i forkjøpet ved å utpeke en særskilt ansvarlig for dette arbeidet i utvalget, og ved å sette av midler til et heldags bransjeseminar om e-bøker og innkjøpsordningene året etter.

Forfatteren Morten Harry Olsen fikk, gjennom sitt verv som medlem av Faglig utvalg for litteratur siden 2005, et overordnet ansvar for å

følge den digitale utviklingen i bokbransjen. Han var også fagansvarlig for innholdet på seminaret som ble arrangert i september 2008, med tittelen «Vil e-boka rocke ved innkjøpsordningene?».

Dette var første gang de offentlige støtteordningene ble vurdert opp mot e-bøker, i en slik kontekst, og 140 personer deltok.

Seminaret etterlater få spor i digitale medier, men magasinet *Bok og Bibliotek*, som tar opp temaer som angår bibliotek og bibliotekpolitikk, hadde en artikkel i november samme år – «Kan e-boka rocke (*sic*) en urokkelig forlagsbransje?». Artikkelen har et tydelig bibliotekperspektiv, og følgende ingress:

Spørsmålet er ikke om e-boka vil rocke innkjøpsordningene, men derimot: Når – og hvordan – vil Internett rocke (*sic*) forlagsbransjen? Vil dagens forlagsbransje parkere seg selv fullstendig på sidelinjen – slik de foreløpig legger opp til – eller kan de endre og tilpasse seg en ny medie-, kultur- og kunnskapsvirkelighet før de blir fortrent av andre og nye aktører med innsikt i og respekt for nettverks- og overflodsøkonomien? Kulturrådet fortjener honnør for å forsøke å ta fatt i og løfte frem mange temaer rundt e-boka og norsk forlagsbransje: Det må være som å forsøke å røre i gammel sement. [...]

Både på talerstolen og i salen var det norsk forlagsbransje som dominerte [...]. Den ene innlederen etter den andre klaget over at det gikk tregt med e-bøker, og over forlagsbransjens angst for det nye, og det ble fremhevet av flere i bransjen at viljen til å eksperimentere er viktig. Men hver gang man skulle gi eksempler på dristige eksperimenter, modige målsetninger og fremtidsrettede styringsprinsipper, endte man opp med svært så fastlåste og konservative tanker.⁶¹

Kulturrådet og Faglig utvalg for litteratur innså at Kulturrådet her kunne spille en rolle, og kunne være tidlig ute med å undersøke e-bokformatet og også nå ut til nye lesergrupper. Innkjøpsordningene for litteratur er en sentral del av den norske litteraturpolitikken, og det at kulturfondbøkene blir tilgjengelige for befolkningen, bidrar til innkjøpsordningenes legitimitet – overfor politisk ledelse som er opptatt av modernisering og digitalisering, overfor bibliotekene som har interesse av å motta bøker gjennom innkjøpsordningene, og overfor påvirkere og media som stiller spørsmål ved hvordan statlige midler blir forvaltet. Med e-bøker kunne man få mulighet til å formidle bøker på nye måter og nå nye lånere og lesere. Kulturrådet tok et ansvar på vegne av innkjøpsordningenes legitimitet, og inntok mer og mer en sentral rolle som tilrettelegger for e-bøker.

E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, 2009

Norsk forlagsbransje var forsinket i forhold til den internasjonale forlagsbransjen med å sette i gang produksjon av e-bøker av samtidslitteraturen, men Kulturrådet anså 2009 som det året der de nye lesebrettene ville bli alment tilgjengelig og e-bokproduksjonen ville ta fart.

Kulturrådet forventet at den største utfordringen i de kommende årene ville bli å tilpasse støtteordningene for litteratur til et blandet bokmarked, der førsteutgaver kunne utkomme som e-bøker og lydbøker/lydfiler, like gjerne som papirbøker. Kulturrådet hadde behov for å få testet ut en mulig løsning for innkjøp og distribusjon av e-bøker, og i Kulturrådets handlingsplan for 2009, het det at virksomhetens skulle «finne fram til praktiske løsninger i samarbeid med ABM-utvikling for

innkjøp av utvalde e-bøker innanfor alle fem innkjøpsordningane.» ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM)⁶² hadde allerede iverksatt et forsøksprosjekt med utlån av e-bøker gjennom Buskerud fylkesbibliotek.

Kulturrådet ba i sin budsjettsøknad for 2009 til Kultur- og kirke departementet, om midler til sitt prosjekt. I statsbudsjettet for 2009 ga regjeringen Kulturrådet i oppdrag å etablere et pilotprosjekt med innkjøp av et utvalg e-bøker under hver av innkjøpsordningene. Innkjøpene skulle skje innenfor de økte økonomiske rammene som ble gitt for Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur dette året.

Kulturrådet sendte en henvendelse til medlemsforlagene i Den norske Forleggerforening og ba om innblikk i planer for e-bokutgivelser det året. Kulturrådet åpnet også for at forlagene kunne melde på e-bøker til innkjøpsordningene, som parallellutgave av tilsvarende papirversjon, men det kom hverken svar eller påmeldinger.

I februar sendte Kulturrådet en henvendelse til Kultur- og kirke departementet om å ta opp med Finansdepartementet, spørsmålet om fritak for moms på e-bøker, begrunnet med hensynet til lik behandling av likt innhold. I sitt svar viste departementet til OECD⁶³-regler, der handel over landegrenser var å regne som varer og ikke som tjenester hva gjaldt merverdiavgift.

I brev til Kultur- og kirke departementet i april 2009 gjorde Kulturrådet oppmerksom på at det sannsynligvis ville bli svært få nye bøker produsert som e-bøker inneværende år, og at pilotprosjektet var nødt til å bli av begrenset omfang.

I løpet av våren ble det ført flere samtaler mellom Kulturrådet og Biblioteksentralen AL, som utviklet det digitale utlånssystemet BS Weblån. Kulturrådet inngikk en avtale med

Biblioteksentralen om å kjøpe inn de fem første godkjente sakprosa-bøkene av 2009-årgangen i e-bokversjon, dersom forlagene var interessert i å delta i et slikt pilotprosjekt. Tilbudet om gratis e-bøker gjaldt 50 e-boklisenser som gikk til fire utvalgte folkebibliotek i Oslo, Ski, Stavanger og Trondheim.

Kulturrådet henvendte seg til fire forlag med ønske om å kjøpe inn 50 e-boklisenser av fem utvalgte boktitler⁶⁴, og inngikk separate avtaler med forlagene for de fem boktitlene om tilgjengeliggjøring gjennom BS Weblån ut juni 2010. Forlagene leverte de fem e-bokfilene til Biblioteksentralen, men utlånssystemet ble ikke klart, og e-bokutlånet kom ikke i gang.

Kulturrådet var, i teorien, forberedt på at det fra og med vinteren 2010 kunne dukke opp kvalitetslitteratur som ville bli publisert papirløst, eller førsteutgaver som ville bli publisert elektronisk, for eksempel på nett. Innkjøpsordningene tok ikke høyde for dette.

Spørsmålet om fildeling, uten særlig forbehold om kunstform, var også kommet på den politiske dagsorden, og noen politiske partier gikk uten videre inn for brukerens rett til å laste ned gratis materiale, som litteratur og musikk, fra nettet, uten at det var blitt foretatt økonomiske konsekvensanalyser.

Disse og andre endringer ville også kunne forandre betingelsene for de aktørene i det litterære systemet som innkjøpsordningene er ment å samhandle med. Det var grunn til å tro at forholdet mellom bibliotek og bokhandel kunne bli mer krevende, og at nye og ikke-litterære aktører var på vei inn i verdikjeden, slik at helheten i forlagsdriften og verdikjeden kunne bli endret på en måte som påvirket innkjøpsordningene. Forfatterens inntektsmuligheter ville sannsynligvis bli vesentlig berørt, og det «kvalitetsfilteret» som ligger i det selvstendige arbeidet til Kulturrådets ulike vurderingsutvalg for litteratur kunne komme

under press, både administrativt og innholdsmessig.

Hele dette spekteret av muligheter tilsa at utviklingen av e-boken, sett i sammenheng med både innkjøpsordningene og Kulturrådets andre tilskuddsordninger for litteratur, burde være et hovedfokus for Kulturrådet og Faglig utvalg for litteratur de følgende årene. Det var viktig at innkjøpsordningene ikke skulle forvitte på grunn av ytre forhold, men at Kulturrådet selv hadde regi på sin rolle i denne endringsprosessen. Innkjøpsordningene var på nesten alle måter et hovedvirkemiddel i en nasjonal strategi for litteraturfeltet, som hadde vært og fortsatt måtte få være virksom.

På den tiden fantes det ingen dokumenter som tok opp helheten i e-bokproblematikken sett i sammenheng med innkjøpsordningene for litteratur, hverken av offentlige meldinger og utredninger, eller fra organisasjons- eller bransjemiljøer. Kulturrådet hadde for egen del behov for å fremskaffe et så godt faktagrunnlag som mulig, for så eventuelt å justere innkjøpsordningene i retning av e-bokkjøp. Hvordan og på hvilket økonomisk grunnlag innkjøp skulle skje, måtte snarest mulig utformes i samråd med avtalepartene for innkjøpsordningene.

Kulturrådet bestilte en statusrapport om e-boksituasjonen i Norge, med spesielt henblikk på mulige konsekvenser for Kulturrådets tilskuddsordninger for litteratur.⁶⁵ Oppdraget gikk til Morten Harry Olsen og resulterte i *E-boka og innkjøpsordningene. Statusrapport og vurderinger*.⁶⁶ Rapporten ble godt mottatt, og viste at Kulturrådet hadde vært en pådriver for en opplyst, offentlig samtale om e-bøker. Rapporten endte i følgende anbefaling for det nevnte pilotprosjektet med innkjøp av e-bøker i 2009:

Norsk kulturråd bør selv følge opp sitt eget pilotprosjekt, og ta initiativ til flere pilotprosjekter som det nåværende, men innenfor andre bokgrupper, i samarbeid med BS Weblån og/eller andre aktører; inntil videre bør man i disse pilotprosjektene ikke instituere særskilte regler for e-bøkene, men behandle dem som om de var fysiske eksemplarer, som i nåværende IO⁶⁷.

«Fra trykt til utrygt?», 2010

Kulturrådet antok at 2010 ville være det første ordinære året med utgivelser av primærutgaver som både e-bøker og lydbøker/lydfiler. Først og fremst ville dette bety at avtalene for Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur måtte gjennomgås for å åpne ordningene for digitaliserte utgaver. Kulturrådet søkte Kulturdepartementet om at det ble bevilget kr 1 mill. til utvikling av infrastruktur for distribusjon av innkjøpte e-bøker til bibliotekene, og Stortinget bevilget pengene i statsbudsjettet for 2010.

Det ble tatt initiativ til et samarbeid mellom Kulturrådet og ABM-utvikling, om hvordan bevilgningen kunne brukes på best mulig måte. Bakgrunnen var at flere fylkes- og folkebibliotek hadde mottatt tilskudd fra ABM-utvikling til å sette i gang prøveprosjekter med utlån av e-bøker, blant annet i Buskerud og i Ryfylke.

Kulturrådet og ABM-utvikling skulle samarbeide om følgende utfordringer: Hvilken teknisk infrastruktur for innkjøp, distribusjon og formidling av e-bøker i folkebibliotek kan være praktisk og fremtidsrettet? Hvordan kan formålet med Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur ivaretas på en god måte, når bibliotekene etterhvert vil utvide sitt tilbud med e-bøker? Hvilke modeller kan være hensiktsmessige for å ivareta rettighets-havernes interesser, når bibliotekene utvider

sitt e-boktilbud? Dette punktet omfattet både avtalemodeller og eventuelle valg av DRM-løsninger.

Det var også ønskelig å se nærmere på hvordan både bibliotekene og bokmarkedet kunne bli påvirket av en eventuell etablering av innkjøp av e-bøker, og utlån av e-bøker fra bibliotekene generelt. Man skulle se på bibliotekenes rolle som formidlere av litteratur, ikke bare rollen som distributør. Gjennom utprøving i og evaluering av prosjektene var det et mål å få faktabasert kunnskap som det kunne bygges videre på.

Samarbeidsprosjektet skulle ta utgangspunkt i eksisterende bibliotekprosjekter for å finne konkrete forslag til løsninger. Med bakgrunn i de erfaringer som ble gjort, skulle det ved utgangen av året gis en tilråding. Den skulle angi hva slags infrastruktur som var nødvendig for å kunne tilby e-bøker gjennom Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, hvilke forutsetninger leverandører av e-utlånsystemer og eventuelt andre aktører hadde for behandling av e-bøker, samt gi en anbefaling om en eventuell bruk av DRM i forbindelse med ordningen. Det skulle også skisseres hvordan bibliotekenes e-bokutlån kunne videreutvikles i perioden 2011–2014. I tillegg skulle prosjektet trekke på erfaringer fra og samarbeid med andre nordiske land. Så langt kom man ikke⁶⁸, og midlene ble omdisponert.

Kulturrådet satte i stedet i gang et samarbeid med Nasjonalbiblioteket og Buskerud fylkesbibliotek om å arrangere «Fra trykt til utrygt?»⁶⁹, en konferanse om norske e-bøker, Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur og bibliotek.⁷⁰ Man så for seg at det bare var et spørsmål om tid før e-bøker ville utgjøre en stor andel av det norske bokmarkedet, og i invitasjonen til konferansen ble det stilt spørsmål som: Hvilke roller skal forfatterne, forlagene, bibliotekene og bokhandlerne inneha i den nye virkeligheten? Hvilke behov vil bestå,

hvilke vil oppstå og hvilke vil forsvinne? Hvordan vil den norske e-boken plassere seg i et internasjonalt litteraturlandskap?

Konferansen ble avholdt på Union Scene i Drammen i november 2010. Her ga forlag sine syn på egen rolle i den digitale bokverdenen, og bibliotek presenterte erfaringer og problemstillinger rundt utlån av e-bøker. Det ble også presentert erfaringer med e-bøker i Sverige og USA, og debattert om vi kunne forvente å få strømmetjenester for e-bøker i Norge.

E-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, 2011

Lanseringen av Apples iPad våren 2010, førte til et større press på norske forlag for utgivelser av norskspråklige e-bøker, men kravet om oppheving av merverdiavgift på norske e-bøker ble avvist av regjeringen. Dessuten var flermediale utgivelser under planlegging. Utover våren og sommeren det året, ble det tydelig at det var et stort behov for en løpende overvåkning av e-boksituasjonen, men det fantes ikke tilstrekkelige ressurser i Kulturrådets fagadministrasjon til å følge tett med utviklingen på feltet.

Morten Harry Olsen fikk i oppdrag å skrive en oppfølger til sin forrige rapport⁷¹, som resulterte i *E-boka, Kulturrådet og støtteordninger: En oppdatering – Hovedtrekk i utviklingen gjennom 2010, med noen anbefalinger*. Rapporten utkom januar 2011, og det primære formålet med den var å beskrive utviklingen i e-bokfeltet og presentere nye innsikter siden 2009-rapporten. Begge disse e-bokrapportene bygde videre på Kulturrådets mer omfattende utredningsprosjekt «Strukturendringer i bokbransjen».

2011-rapporten viser at digitaliseringsprosessen i bokbransjen var i utvikling. Internasjonale utviklingstrekk og den norske bok-

bransjens uttalte ambisjoner viste at det trolig ville skje et gjennombrudd for e-boken på det norske markedet i nær fremtid. Rapporten fremhever at «[u]middelbart vil de nåværende innkjøpsordningene ikke trenge noen gjennomgripende revisjon; det er ingen grunn til å tro at e-boka vil overta for papirboka med eksplosiv hastighet.»⁷² Rapportforfatteren skisserte i sine anbefalinger til Kulturrådet et toårsperspektiv for å forberede en eventuell omlegging av innkjøpsordningene med tanke på e-bøker.

Til tross for lanseringen av «Bokskya»⁷³ i april 2011, sto den norske bokbransjen fremdeles bortimot stille med hensyn til full satsing på e-bøker. Man ventet blant annet på regjeringens endelige vedtak om moms eller momsfritak på e-bøker og på ferdigforhandlede avtaler mellom Den norske Forfatterforening og Den norske Forleggerforening om royaltymberegning for nye bøker, såkalt *frontlist*⁷⁴. Innkjøpsordningenes royaltystemmelser, som for øvrig ikke gjaldt for oversettelser, grep inn i forfatterens normalkontrakt, slik at en tilpasning av ordningene til e-bokinnkjøp ville være av stor økonomisk betydning for forfatterne.

Samtidig hadde fokuset vendt seg mer mot bibliotekene, og hvordan utlån av e-bøker skulle kunne organiseres uten at forfattere og forlag tapte inntekter fra salg. Mens Kulturrådet hadde vært oppmerksom på problemstillingene knyttet til bibliotekslån, virket bokbransjen ikke særlig forberedt på utfordringene i biblioteksektoren.

Et prøveprosjekt med utlån av e-bøker gjennom Buskerud fylkesbibliotek i tre utvalgte folkebibliotek i fylket, viste dette tydelig. Morten Harry Olsen påpekte tidlig overfor prosjektledelsen der, at forfatter- og forlagsinntektene ville bli avgjørende. Det viste seg da også at tilgangen til boktitler fra forlagene var svært lav, og at de titlene som ble stilt til disposisjon for utlån via bibliotekene i

Buskerud, stort sett var backlist-litteratur. Forlagenes tilbakeholdenhet med å tilby bøker til Buskerud-prosjektet skyldtes sikkerhet med hensyn til betalingsmodellene.

Buskerud fylkesbibliotek betalte forlagene etter «svensk modell», det vil si for hvert utlån, men ikke full pris for kjøp av en boktittel. Til gjengjeld kunne de tre Buskerud-bibliotekene låne ut e-bøkene til alle som ønsket å lese dem, gjerne samtidig. En annen modell gikk ut på at bibliotek kunne kjøpe et visst antall e-boklisenser, der én lisens tilsvarte én e-bok og altså ett utlån fra biblioteket, og ville medføre at lånerne måtte vente i vanlig «kø» for lån av de mest populære boktitlene. Denne modellen hadde vært utprøvd i USA. De fleste norske forleggere som uttalte seg om e-bøker, hellet mer og mer i retning av denne siste modellen, som benyttet analog tenkning på digitalt tilbud, selv om den kunne oppfattes som en anakronisme. Forlagenes papirboktenkning i en digitalisert verden ble kritisert, samtidig som svært få folkebibliotek var klare til å låne ut e-bøker.

Et prøveprosjekt med e-bøker i 2012?

I Kulturrådets «Stategi 2011-2014» står det: «Endringane i rammevilkåra gjer det naudsynt å prøve å vere i forkant, ta initiativ, vere med og setje dagsorden. I perioden gjeld dette særleg for utviklinga av e-bøker, der det no trengst målretta pilotprosjekt. E-boka vil få mykje å seie for rammevilkåra for både forfattarar, forlag, salsledd og bibliotek. Norsk kulturråd vil følgje denne utviklinga nøye, og vere i tett dialog med partane undervegs.»

I møte i Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur juni 2011, la Morten Harry Olsen frem et nytt notat om e-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

Han viste til at det fremover ville dukke opp både nye produksjons- og forretningsmodeller i bokbransjen og i bibliotekene og foreslo derfor en omlegging av innkjøpsordningene og at det ble etablert en lisensordning der Kulturrådet kunne kjøpe e-bøker for utlån via folkebibliotekene.

Det ble nedsatt to arbeidsgrupper som skulle se nærmere på denne tematikken. Den ene arbeidsgruppen skulle undersøke problemstillinger knyttet til de ulike innkjøpsordningene. Den andre arbeidsgruppen skulle formulere utfordringer og forsøke å skissere løsninger knyttet til distribusjon og formidling av e-bøker og digitale bøker som kunne kjøpes inn av Kulturrådet. Gruppen skulle se på likheter og forskjeller mellom Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, og skissere utformingen av en fremtidig innkjøpsordning, sett i sammenheng med øvrige opphavsrettslige utfordringer med tanke på utlån av digitale bøker. Ut fra sine egendefinerte mandater, skulle gruppene komme med innspill til løsninger for hver av de fem innkjøpsordningene, men det ble tidlig klart at man i første omgang måtte konsentrere seg om én ordning. Det var naturlig å starte med å utrede Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, blant annet fordi den var automatisk⁷⁵, var regulert av en avtale og hadde innbakt et system med utregning av arkpris og royaltysrefusjon.

Arbeidsgruppene kom til den slutning at det foreløpig ikke var grunnlag for en omfattende endring av innkjøpsordningene, men at det burde igangsettes et mindre prøveprosjekt i 2012. Det ble anbefalt at Kulturrådet skulle jobbe parallelt med et slikt prøveprosjekt og et mer langsiktig perspektiv med tanke på mer permanente endringer. Det var for mange uavklarte spørsmål, både i forlagsbransjen og i biblioteksektoren, til at en storstilt omlegging av innkjøpsordningene for litteratur burde og

kunne finne sted fra januar 2012. Selv om forfatterne og forleggerne var kommet frem til en avtale for salg av e-bøker fra frontlist, var det ikke etablert et større marked for e-bøker i Norge. Forleggerne opererte med kalkyler der flere parametre var usikre, blant annet spørsmålet om merverdiavgift på e-bøker. Det var også en kjensgjerning at markedet etterspurte bøker på samme måte som før, og at det i all hovedsak var snakk om ekstrautgifter knyttet til utgivelser som skulle komme parallelt som papir- og e-bok. For forleggerne var midlene fra innkjøpsordningene viktige tilskudd, spesielt i en usikker tid for bransjen, og forleggerne ba om at det ikke ble gjort omfattende endringer fra statlig hold før det forelå mer kunnskap om hvor behovet for en fremtidig støtte faktisk ville ligge.

Det var heller ikke en godt nok utviklet infrastruktur i bibliotekene til at man kunne snakke om et *behov* for e-bøker i norske bibliotek. Arbeidsgruppene mente at Nasjonalbiblioteket burde gjøre nærmere vurderinger av løsninger for integrasjon av databaser, biblioteksystem og utlånssystemer for e-bøker. I tillegg var det en kjensgjerning at vesentlige eksisterende avtaler og lovverk, som for eksempel åndsverkloven, pliktavleveringsloven og Bokavtalen, manglet helt eller var mangelfulle når det gjaldt avklaringer av hvordan e-bøker skulle håndteres.

Til tross for dette mente arbeidsgruppene at det var viktig å komme i gang med et prøveprosjekt i 2012. Det var viktig for innkjøpsordningenes legitimitet at partene viste omstillingsevne, og det var hevet over tvil at e-bøkene kom til å få en sentral plass i nærmeste fremtid. Et prøveprosjekt ville gi viktige erfaringer til Kulturrådet og til partene.

Arbeidsgruppene konkluderte med at et prøveprosjekt i 2012 burde gjelde Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne og ta utgangspunkt i de 1 000 papir-

eksemplarene som Kulturrådet den gangen kjøpte inn pr. boktittel. Forlagene leverte på den tiden 1 000 papireksemplarer til Biblioteksentralen for videre distribusjon til folkebibliotekene, men i praksis var det bare 970 eksemplarer som ble videresendt til bibliotekene. Det ble foreslått at de 30 overskytende boksettene ble gjort om til e-bøker, men at forlagene og forfatterne skulle få betalt etter samme prinsipper som tidligere. Forslaget innebar at forfatterne ville få noe mindre betalt for de 30 e-bøkene enn de ville ha fått ut fra hva e-bokroyaltyen mellom forfattere og forlag ville ha gitt dem, men forskjellen var marginal. Forlagene ville få utbetalt på bakgrunn av standard arkpris.

Diskusjonene i arbeidsgruppene tydeliggjorde betydningen av innkjøpsordningene som et sentralt litteraturpolitisk virkemiddel, som et supplement til et privatmarked med forventninger om billige e-bøker. Det

amerikanske massemarkedet påvirket norske borgere med hensyn til forventninger om lave priser på e-bøker. De offentlige norske støtteordningene ville måtte kompensere for et lite marked ved å se utover dekning av kostnader knyttet til kun produksjonen av e-bøker.

Arbeidsgruppene anbefalte at et prøveprosjekt med 30 e-boklisenser burde knytte seg til allerede eksisterende prosjekter i bibliotekene, først og fremst prosjektet «E-lån» hos Buskerud fylkesbibliotek. Det var også prosjekter i regi av Deichmanske bibliotek i Oslo og et samarbeid mellom flere bibliotek i Ryfylke. Det ble anbefalt at disse tre prosjektene burde inviteres til samtaler for å diskutere et mulig samarbeid om et prøveprosjekt for e-bøker under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur. Det ble gitt råd om eventuelt å stille krav til bibliotekene om å teste ut særegne formidlingsprosjekter knyttet til kulturfondbøkene og kreve grundig rapportering.

Vedlegg 2

Avtaleverket for prøveprosjektet

Avtaleverket for «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» omfattet i sin helhet langt over 600

skriftlige avtaler og påmeldingsskjemaer/søknader. Nedenfor er listet syv hovedavtaler som regulerte prøveprosjektet:

- *Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, datert november 2009, jf. Vedlegg 2.1.*⁷⁶
- *Avtale mellom Norsk kulturråd og Biblioteksentralen AL om mottak, klargjøring og distribusjon av kulturfondbøker – ny norsk skjønnlitteratur for voksne, barn og ungdom, faglitteratur for barn og ungdom, oversettelser for barn, ungdom og voksne, ny norsk sakprosa for voksne, datert 10.01.2008.*⁷⁶
- *Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2012, datert 02.12.2011, jf. Vedlegg 2.2.*
- *Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, datert desember 2012, jf. Vedlegg 2.3.*⁷⁶
- *Avtale mellom Norsk kulturråd og Biblioteksentralen om mottak, klargjøring, distribusjon av og informasjon om bøker under Norsk kulturråds seks innkjøpsordninger for litteratur, datert 01.02.2013.*⁷⁶
- *Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2013 og 2014, datert 06.02.2013, jf. Vedlegg 2.4.*
- *Tilleggsavtale mellom Norsk kulturråd og Biblioteksentralen vedrørende mottak, distribusjon og lagring av e-bøker under innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne, datert 08.05.2013.*

Norsk kulturråds parter var her Den norske Forfatterforening, Den norske Forleggerforening og Norsk Forleggersamband – dessuten Biblioteksentralen SA, med samarbeidspartnerne Bibliotekenes IT-Senter AS og Norsk Bibliotektransport AS samt underleverandøren OrbitArena as.

De viktigste styringsdokumentene – det vil si avtalene med forfatter- og forleggerforeningene, som var grunnlagsdokumentene for prosjektet – er gjengitt i sin helhet i Vedlegg 2.1-2.4. Disse avtalene er vedtatt av Norsk kulturråd, i rådsmøter.

Avtaleverket inkluderte påmeldings-skjemaer/søknader fra forlagene om å delta med parallellutgivelser i Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne 2012, 2013 og 2014, i form av ett søknadsskjema pr. boktittel, i alt rundt 600 påmeldingsskjemaer. De overordnede avtalene som Kulturrådet hadde fremforhandlet med forfatter- og forleggerforeningene, lå til grunn for Kulturrådets innkjøp av hver enkelt parallellutgivelse fra forlagene. Ved innsending av påmeldingsskjemaet erkjente og aksepterte det enkelte forlag de vilkår og betingelser som fremgikk av partsavtalene og påmeldingsskjemaet, og Kulturrådets innkjøp av en boktittel var derfor

å anse som en kontrakt inngått mellom Kulturrådet og det enkelte forlag.

Enkeltbibliotek og sammenslutninger av bibliotek samt Nasjonalbiblioteket sendte i alt 17 skriftlige påmeldinger til å delta i prøveprosjektet, henholdsvis i første og andre prosjektfase. Disse påmeldingene fungerte som forpliktende avtaler, blant annet med hensyn til datasikkerheten for e-bokfilene og for innlevering av rapporter og statistikk i 2013, 2014 og 2015.

I forbindelse med innføring av e-bøker i to av innkjøpsordningene fra og med 2015, ble prøveprosjektets e-bokkatalog 2012-2014 regulert av forlengede avtaler med forfatter- og forleggerforeningene samt 18 rammeavtaler med landets fylkesbibliotek, på vegne av det enkelte fylkets folkebibliotek.⁷⁷

Rammeavtale – Logistikkhåndtering av og informasjon om bøker som inngår i Norsk kulturråds innkjøpsordninger for litteratur» ble inngått mellom Kulturrådet og Biblioteksentralen 22. februar 2016. Denne avtalen ligger til grunn for videreformidlingen av e-bokfilene fra prøveprosjektets e-bokkatalog i 2016, altså *etter* at selve prøveprosjektet var avsluttet.

Vedlegg 2.1

Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne for 2009

Del 1 Avtalens omfang og varighet

§ 1

Avtalen gjelder innkjøp av ny norsk skjønnlitteratur det året boka utgis. Bøkene blir kjøpt inn i 1 000 eksemplar til fordeling til folkebibliotekene.

§ 2

Som skjønnlitteratur regnes de bøker som Nasjonalbiblioteket klassifiserer under kategoriene romaner og noveller, lyrikk og skuespill. Filmmanus i bokform kan kjøpes inn etter en litterær vurdering.

Norsk kulturråd kan i 2009 etter søknad kjøpe inn et nærmere fastsatt antall nye tegneseriealbum/ tegneserieromaner/episke tegneserier for voksne.

§ 3

Som ny skjønnlitteratur regnes bare tekster som for første gang utkommer i bokform. Tekster i dikt- og novellesamlinger kan imidlertid tidligere ha vært trykt i avis, blad eller tidsskrift, eller offentliggjort gjennom radio, fjernsyn eller andre lignende media. Det samme gjelder skuespill og hørespill som har vært offentlig fremført.

Posthume utgivelser regnes som ny skjønnlitteratur når vedkommende bok utkommer innen to år etter forfatterens død.

Omarbeidelser av tidligere utgitte bøker kan av Norsk kulturråd godkjennes som ny skjønnlitteratur bare når de fremstår som i det vesentlige nye verk.

Utgivelser som foreligger både i trykt versjon og som lydbok, utgitt av samme forlag, kan kjøpes inn i 1 000 eksemplar som trykt bok eller i 500 eksemplar som trykt bok med vedlagt lydbok.

§ 4

Som norsk litteratur regnes i denne sammenheng bøker skrevet på bokmål, nynorsk eller dialekt og bøker oversatt til norsk fra samisk og andre språk når originalutgaven er utgitt i Norge. Der helt spesielle grunner foreligger, kan Norsk kulturråd gjøre unntak fra denne regelen.

Gjendiktninger av utenlandsk lyrikk og av skuespill i bunden form vil bli innkjøpt som lyrikk. For gjendiktninger kreves det at de representerer en klar kunstnerisk innsats og dermed fremtrer som selvstendige bidrag til norsk skjønnlitteratur. Gjendiktninger fra svensk og dansk faller i utgangspunktet utenfor avtalen.

§ 5

Avtalen omfatter ikke:

- a) antologier av lyrikk eller noveller som tidligere har vært utgitt i bokform,
- b) essayistikk, memoarer, biografier, dokumentarlitteratur o.l., se innkjøpsordningen for sakprosa
- c) bøker som av Nasjonalbiblioteket blir klassifisert som «satire og humor» eller «bøker av blandet litterært innhold».

Bøker som er nevnt under b) og c), kan etter søknad komme inn under avtalen hvis de har tilstrekkelig dikterisk preg til å kunne regnes som i hovedsak skjønnlitterære.

Søknader om innkjøp under de nevnte unntaksreglene blir behandlet etter særskilte regler, se del 3 i denne avtalen. Det skal da ikke betales gebyr etter § 19, punkt b.

§ 6

Avtalen gjelder bøker utgitt av forlag tilsluttet Den norske Forleggerforening og/eller Norsk Forleggersamband.

Norsk kulturråd kan etter søknad behandle forlag som ikke er tilsluttet de nevnte foreninger, som medlemsforlag etter avtalens Del 2 under. Kulturrådet legger til grunn for sin beslutning erfaringer med forlagets tidligere utgivelser. Dersom hovedtyngden av forlagets utgivelser over to år viser seg å ikke kvalifisere til automatisk innkjøp, vil forlagets status bli omgjort på initiativ fra Norsk kulturråd.

Norsk kulturråd kan etter søknad behandle medlemsforlag generelt likt med forlag som ikke er medlemmer av nevnte foreninger etter avtalens Del 3 under. Forlaget skal begrunne sin søknad og legge fram en statusoversikt og plan for redaksjonell kompetanseheving. Søknader innvilges for to år og gjelder alle utgivelser innenfor ordningen. I så fall gjelder de spesielle reglene i § 19.

§ 7

Som hovedregel kan en forfatter få kjøpt inn bare én bok pr år pr ordning. Norsk kulturråd kan gjøre unntak fra denne regelen dersom en av bøkene er et skuespill antatt til oppføring på norsk scene og i andre særtilfeller.

§ 8

Avtalen gjelder inntil videre og så lenge innkjøpsordningen vedvarer med Stortingets samtykke og det blir stilt tilstrekkelige statlige midler til disposisjon.

§ 9

Norsk kulturråd kan, på grunnlag av erfaringer eller av budsjettmessige hensyn, innføre tidsbegrensede prøveordninger samt justere innkjøpsordningens rammer og omfang. Videre kan Norsk kulturråd endre nærværende avtale i den grad nevnte hensyn gjør det nødvendig.

De tre foreningene skal, når det innføres prøveordninger, når ordningens rammer og omfang justeres og/eller avtalen endres som beskrevet over, underrettes skriftlig på forhånd og gis anledning til å uttale seg om rådets forslag til endring før dette fatter vedtak.

§ 10

Ønsker en eller flere av partene til denne avtalen forhandlinger om revisjon av avtalen, skal Norsk kulturråd innkalle til forhandlingsmøte snarest mulig. Avtaleteksten, med Norsk kulturråds eventuelle endringsforslag, gjelder i så fall inntil ny avtale er inngått.

Del 2 Praktiseringen av innkjøpsordningen

§ 11

Bøker som ønskes kjøpt inn etter denne avtalen, meldes til Norsk kulturråd innen hhv. 1. februar og 10. juni for utgivelse første og annet halvår. Påmeldingen skal skje på eget skjema for hver tittel med kopi til forfatteren.

Så snart boka er trykt, skal forlaget for egen regning sende ett eksemplar til hvert av medlemmene av det utvalget som Norsk kulturråd har oppnevnt for å vurdere boka, jf. § 14.

§ 12

Bøker påmeldt i samsvar med § 11 og levert i samsvar med § 14, blir innkjøpt av Norsk kulturråd i minst 1 000 eksemplar.

Kulturrådet bygger sine vedtak om innkjøp på de anbefalingene som gis av de særskilte vurderingsutvalgene og ankenemndene, jf. § 13.

§ 13

Til å vurdere om en bok er skjønnlitterær og er god nok til å bli innkjøpt, oppnevner Norsk kulturråd i samråd med de øvrige avtalepartene tre vurderingsutvalg for prosa, lyrikk og dramatikk i bokform -

hvert med tre medlemmer. Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform og tilsvarende ankenemnd behandler også dramatikk for barn. Når filmmanus skal vurderes, utvides utvalget med en filmkritiker. Vurderingsutvalget avgjør med alminnelig stemmeflertall om en bok tilfredsstillende kravene til kvalitet og sjanger eller ikke. Norsk kulturråd skal ha beskjed om avgjørelsene innen 14 dager.

Finner vurderingsutvalget at en bok ikke tilfredsstillende kriteriene, skal Norsk kulturråd gi melding til forlaget innen 14 dager. Med mindre forlaget skriftlig og innen 14 dager etter at det har fått slik melding, gir beskjed om at man ikke ønsker ytterligere vurdering, vil boka automatisk gå til behandling i en ankenemnd.

Ankenemnda for skjønnlitteratur (prosa og lyrikk) har fem medlemmer, Ankenemnda for dramatikk i bokform har tre medlemmer. Ved vurdering av filmmanus utvides denne ankenemnda med en filmkritiker. Alle er oppnevnt av Norsk kulturråd. Til bruk for ankenemndene skal forlaget innen den oppgitte fristen og for egen regning sende fem - 5/tre - 3 - eksemplarer av boka til Norsk kulturråd.

§ 14

Forlaget skal for egen regning levere 1 000 eksemplarer av den aktuelle boka direkte til den distributøren Norsk kulturråd har avtale med (i det følgende kalt distributøren). Fristen for å levere er 15. april for bøker utgitt første halvår, og 31. desember for bøker utgitt annet halvår. Bøkene leveres slik de leveres til bokhandelen.

Distributøren klargjør bøkene med det utstyret hvert enkelt bibliotek har bestilt. Bøkene distribueres til folkebibliotekene i samarbeid med ABM-utvikling.

§ 15

Norsk kulturråd betaler til forlaget et forskudd tilsvarende fullt vederlag for den aktuelle boka i 1 000 eksemplarer innen 30 dager etter levering i samsvar med § 14 over.

Vederlaget fastsettes med utgangspunkt i netto arkpriser i henhold til nærmere avtale mellom Norsk kulturråd og Den norske Forleggerforening/Norsk Forleggersamband.

Ved salg av bøkene utenom Kulturrådet kan det kreves både høyere og lavere priser. Selges bøkene til lavere utsalgspris enn den faste arkprisen, er det den laveste prisen som danner basis for det vederlaget Kulturrådet skal betale.

For tegneseriealbum skal det framforhandles en særskilt innkjøpspris.

Av fakturaene forlaget sender til Norsk kulturråd, skal det gå fram hvilken sjanger det gjelder, hvor mange ark boka er på, bokladeprisen og netto arkpris. For heftede bøker gjøres et fradrag på 15 %.

§ 16

Norsk kulturråd overtar eiendomsretten til bøkene når endelig vedtak om godkjenning av innkjøp er gjort.

§ 17

En bok som er levert til distributøren i samsvar med § 12, er fortsatt forlagets eiendom. Distributøren klargjør boka, med mindre den mottar melding fra forlaget eller Norsk kulturråd om at vurderingsutvalget ikke har anbefalt boka, jf. § 13. Boka legges i så fall til side, slik at forlag som ikke ønsker å anke et avslag, kan hente bøkene innen én måned. Er boka distribuert til bibliotekene, er det opp til forlaget å hente den tilbake for egen regning.

§ 18

Dersom en bok ikke blir godkjent, skal forlaget innen 30 dager fra det blir gjort kjent med det endelige vedtaket, betale tilbake hele kjøpesummen (jf. § 13), samt 75 % av den utbetalte honorarrefusjonen. Forlaget skal likevel gi forfatteren honorar som om boka er innkjøpt. Honorarrefusjonen kreves ikke tilbake for bøker som faller utenfor etter klassifiseringen, jf. § 2.

Ved forsinket betaling løper morarente i samsvar med lov om renter ved forsinket betaling av 17. desember 1976 nr. 100 § 3. Blir forskuddet med eventuelle renter ikke tilbakebetalt, kan tilsvarende beløp holdes tilbake overfor forlaget i relasjon til enhver annen utbetaling fra Norsk kulturråd.

Del 3 Spesielle behandlingsregler

§ 19

Forlag som ikke er tilknyttet Den norske Forleggerforening og/eller Norsk Forleggersamband, kan hvert år søke om å få innkjøpt inntil tre - 3 - bøker på innkjøpsordningen på følgende vilkår:

- a) Innen fristene, jf. § 11, sender forlaget en søknad om å få boka godkjent og innkjøpt etter denne avtalen.
- b) Samtidig med at tre eksemplar av ferdig bok blir sendt til Norsk kulturråd, må forlaget betale et vurderingsutlegg på kr 8 000 til den kontoen som er oppgitt i søknadsskjemaet. Pengene betales tilbake hvis boka blir innkjøpt.

Som ett forlag regnes i denne forbindelse også flere forlag hvor ett forlag eier de(-t) andre, eller hvor samme eier har bestemmende innflytelse.

§ 20

Norsk kulturråd sender boka til det vurderingsutvalget som skal vurdere den, jf. § 13.

Forlaget skal motta beskjed fra Norsk kulturråds administrasjon om vurderingsutvalgets avgjørelse før eventuell levering til distributøren finner sted.

Vedtak i vurderingsutvalget om ikke å kjøpe inn en bok kan ankes av forlaget innen 30 dager. Klagene behandles i samsvar med de reglene som gjelder i henhold til § 13, fjerde ledd.

§ 21

Søknader om innkjøp av tegneseriealbum og lignende, se § 2, behandles av Vurderingsutvalget for tegneserier. Utvalget innstiller de påmeldte titlene i prioritert rekkefølge til Norsk kulturråd, mens rådets drøftingsutvalg for innkjøpsordningene avgjør hvor mange titler som årlig kan kjøpes inn.

Avgjørelser om bøker som faller utenfor disse prioriteringene, kan ikke ankes.

Del 4 Bestemmelser og honorar

§ 22

Norsk kulturråd betaler en del av forfatterhonorarene for de bøkene som går inn under avtalen på følgende vilkår:

1. Forfatters royalty for de innkjøpte bøkene beregnes av «heftet bokladepris» og er 20 % for prosa, 20 % for dramatikk i bokform og 22,5 % for lyrikk.
2. Når boka blir utgitt, betaler forlaget fullt honorar til forfatteren for de 1 000 eksemplarene som Kulturrådet kjøper. Det forutsettes at forlaget betaler vanlig forfatterforskudd for $\frac{1}{3}$ av resten av førsteopplaget.
3. For tekstbok med vedlagt lydbok levert i 500 eksemplar, jf. § 3 siste ledd, skal forfatteren ha honorar som for 1 000 tekstbøker.

Av honoraret for prosabøker og tegneseriealbum refunderer Norsk kulturråd til forlaget 16,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 20 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

Av honoraret for dramatikk i bokform refunderer Norsk kulturråd til forlaget 13,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 20 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

Av honoraret for lyrikk refunderer Norsk kulturråd til forlaget 17,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 22,5 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

For bøker som selges med to priser, jf. § 15, tredje avsnitt over, vil Kulturrådet refundere royalty etter heftet bokladepris.

Satsene for Norsk kulturråds honorarrefusjon kan endres om mediansalget endres.

Vedlegg 2.2

Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2012

1. Norsk kulturråds innkjøp av 1000 eksemplarer vil for titler som utgis i 2012, innebære enten a) innkjøp av 970 papirbøker (p-bøker) og 30 elektroniske bøker (e-bøker) dersom en tittel utkommer i begge formater i løpet av kalenderåret eller b) 1000 p-bøker dersom en tittel utelukkende kommer ut som p-bok. Norsk kulturråd betaler samme arkpris for p- og e-bøker.
2. En e-bok er en bok digitalisert for lesing på en elektronisk plattform som uten større endringer kunne vært trykket på papir. En e-bok regnes i denne sammenhengen som et eksemplar på lik linje med p-bøker, og skal være DRM-beskyttet. DRM-en innebærer at en e-bok skal være sperret mot kopiering, og at den kan bare lånes ut til én låner om gangen og innenfor de geografiske avgrensninger som Norsk kulturråd setter i egne avtaler med de involverte bibliotekene i prøveprosjektet. E-boka skal automatisk slettes når låneperioden går ut.
3. Påmeldte titler skal leveres i ett eller begge formater til Kulturrådets distributør samtidig som det/de er ute på det kommersielle markedet. Det skal merkes i påmeldingsskjemaet hvilke formater tittelen blir utgitt i og når de ulike formatene er planlagt utgitt.
4. Dersom en tittel blir underkjent av Ankenemnda for skjønnlitteratur eller Ankenemnda for dramatikk i bokform, skal e-bokversjonen slettes fra bibliotekenes databaser umiddelbart eller så snart pågående låneperiode utløper. Dersom et forlag ikke anker en eventuell underkjennelse fra vurderingsutvalgene for henholdsvis prosa, lyrikk og dramatikk i bokform, må det selv ta kontakt med Norsk kulturråd for å få slettet e-bokversjonen.
5. Forfattervederlag og royaltysrefusjon til forlaget regnes ut på samme måte som i dag. Dette innebærer lavere vederlag til forfatteren enn om E-bokkontrakten for ny skjønnlitteratur mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Forfatterforening hadde blitt lagt til grunn, og lavere vederlag per innkjøpt e-bok enn per innkjøpt p-bok. Prøveprosjektets vederlagsstruktur og avregning skal derfor ikke danne presedens for hvordan forfattervederlaget for e-bøker under innkjøpsordningen skal regnes ut når prøveprosjektet er avsluttet.
6. De 30 e-bøkene leveres til et utvalg folkebibliotek, som kan være enkeltbibliotek, hovedbibliotek med filialer eller konsortier. E-bøkene kan ikke lånes ut til andre bibliotek enn dem som inngår i prøveprosjektet. Norsk kulturråd vil i samarbeid med Nasjonalbiblioteket velge ut hvilke biblioteker som blir invitert til å delta. Det forutsettes at bibliotekene som inngår i prøveprosjektet, leverer statistisk materiale for utlån av titlene som inngår og at det settes i gang egne formidlingsprosjekt knyttet til disse titlene.
7. Prøveprosjektet gjelder for titler som utgis i 2012, og e-bøkene skal være tilgjengelige i bibliotekene som inngår i prøveprosjektet til minst utgangen av juni 2013. Norsk kulturråd kjøper e-bøkene som inngår i prøveprosjektet, og innen prøveprosjektet er omme, skal det avtales hvordan de skal håndteres videre av bibliotekene.

Vedlegg 2.3

Avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne

Del 1 Avtalens omfang og varighet

1. Avtalen gjelder innkjøp av ny norsk skjønnlitteratur det året boka utgis. Bøkene blir kjøpt inn i 1 000 eksemplar til fordeling til folkebibliotekene.
2. Som skjønnlitteratur regnes de bøker som Nasjonalbiblioteket klassifiserer under kategoriene romaner og noveller, lyrikk og skuespill. Filmmanus i bokform kan kjøpes inn etter en litterær vurdering.
3. Som ny skjønnlitteratur regnes bare tekster som for første gang utkommer i bokform. Tekster i dikt- og novellesamlinger kan imidlertid tidligere ha vært trykt i avis, blad eller tidsskrift, eller offentliggjort gjennom radio, fjernsyn eller andre lignende media. Det samme gjelder skuespill og hørespill som har vært offentlig fremført.

Posthume utgivelser regnes som ny skjønnlitteratur når vedkommende bok utkommer innen to år etter forfatterens død.

Omarbeidelser av tidligere utgitte bøker kan av Norsk kulturråd godkjennes som ny skjønnlitteratur bare når de fremstår som i det vesentlige nye verk. Utgivelser som foreligger både i trykt versjon og som lydbok, utgitt av samme forlag, kan kjøpes inn i 1 000 eksemplar som trykt bok eller i 500 eksemplar som trykt bok med vedlagt lydbok.

4. Som norsk litteratur regnes i denne sammenheng bøker skrevet på bokmål, nynorsk eller dialekt og bøker oversatt til norsk fra samisk og andre språk når originalutgaven er utgitt i Norge. Der helt spesielle grunner foreligger, kan Norsk kulturråd gjøre unntak fra denne regelen.

Gjendiktninger av utenlandsk lyrikk og av skuespill i bunden form vil bli innkjøpt som lyrikk. For gjendiktninger kreves det at de representerer en klar kunstnerisk innsats og dermed fremtrer som selvstendige bidrag til norsk skjønnlitteratur. Gjendiktninger fra svensk og dansk faller i utgangspunktet utenfor avtalen.

5. Avtalen omfatter ikke:
  - a) antologier av lyrikk eller noveller som tidligere har vært utgitt i bokform,
  - b) essayistikk, memoarer, biografier, dokumentarlitteratur o.l., se innkjøpsordningen for sakprosa
  - c) bøker som av Nasjonalbiblioteket blir klassifisert som «satire og humor» eller «bøker av blandet litterært innhold».

Bøker som er nevnt under b) og c), kan etter søknad komme inn under avtalen hvis de har tilstrekkelig dikterisk preg til å kunne regnes som i hovedsak skjønnlitterære.

Søknader om innkjøp under de nevnte unntaksreglene blir behandlet etter særskilte regler, se del 3 i denne avtalen. Det skal da ikke betales gebyr etter § 19, punkt b.

6. Avtalen gjelder bøker utgitt av forlag tilsluttet Den norske Forleggerforening og/eller Norsk Forleggersamband.

Norsk kulturråd kan etter søknad behandle forlag som ikke er tilsluttet de nevnte foreninger, som medlemsforlag etter avtalens Del 2 under. Kulturrådet legger til grunn for sin beslutning erfaringer med forlagets tidligere utgivelser. Dersom hovedtyngden av forlagets utgivelser over to år viser seg å ikke kvalifisere til automatisk innkjøp, vil forlagets status bli omgjort på initiativ fra Norsk kulturråd.

Norsk kulturråd kan etter søknad behandle medlemsforlag generelt likt med forlag som ikke er medlemmer av nevnte foreninger etter avtalens Del 3 under. Forlaget skal begrunne sin søknad og legge fram en statusoversikt og plan for redaksjonell kompetanseheving. Søknader innvilges for to år og gjelder alle utgivelser innenfor ordningen. I så fall gjelder de spesielle reglene i § 19.

7. Som hovedregel kan en forfatter få kjøpt inn bare én bok pr år pr ordning. Norsk kulturråd kan gjøre unntak fra denne regelen dersom en av bøkene er et skuespill antatt til oppføring på norsk scene og i andre særtilfeller.
8. Avtalen gjelder inntil videre og så lenge innkjøpsordningen vedvarer med Stortingets samtykke og det blir stilt tilstrekkelige statlige midler til disposisjon.
9. Norsk kulturråd kan, på grunnlag av erfaringer eller av budsjettmessige hensyn, innføre tidsbegrensede prøveordninger samt justere innkjøpsordningens rammer og omfang. Videre kan Norsk kulturråd endre nærværende avtale i den grad nevnte hensyn gjør det nødvendig.

De tre foreningene skal, når det innføres prøveordninger, når ordningens rammer og omfang justeres og/eller avtalen endres som beskrevet over, underrettes skriftlig på forhånd og gis anledning til å uttale seg om rådets forslag til endring før dette fatter vedtak.

10. Ønsker en eller flere av partene til denne avtalen forhandlinger om revisjon av avtalen, skal Norsk kulturråd innkalle til forhandlingsmøte snarest mulig. Avtaleteksten, med Norsk kulturråds eventuelle endringsforslag, gjelder i så fall inntil ny avtale er inngått.

Del 2 Praktisering av innkjøpsordningen

11. Bøker som ønskes kjøpt inn etter denne avtalen, meldes til Norsk kulturråd innen hhv. 1. februar og 10. juni for utgivelse første og annet halvår. Påmeldingen skal skje på eget skjema for hver tittel med kopi til forfatteren.

Så snart boka er trykt, skal forlaget for egen regning sende ett eksemplar til hvert av medlemmene av det utvalget som Norsk kulturråd har oppnevnt for å vurdere boka, jf. § 14.

12. Bøker påmeldt i samsvar med § 11 og levert i samsvar med § 14, blir innkjøpt av Norsk kulturråd i minst 1 000 eksemplar. Kulturrådet bygger sine vedtak om innkjøp på de anbefalingene som gis av de særskilte vurderingsutvalgene og ankenemndene, jf. § 13.
13. Til å vurdere om en bok er skjønnlitterær og er god nok til å bli innkjøpt, oppnevner Norsk kulturråd i samråd med de øvrige avtalepartene tre vurderingsutvalg for prosa, lyrikk og dramatikk i bokform - hvert med tre medlemmer. Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform og tilsvarende ankenemnd behandler også dramatikk for barn. Når filmmanus skal vurderes, utvides utvalget med en filmkritiker.

Vurderingsutvalget avgjør med alminnelig stemmeflertall om en bok tilfredsstillende kravene til kvalitet og sjanger eller ikke. Norsk kulturråd skal ha beskjed om avgjørelsene innen 14 dager.

Finner vurderingsutvalget at en bok ikke tilfredsstillende kriteriene, skal Norsk kulturråd gi melding til forlaget innen 14 dager. Med mindre forlaget skriftlig og innen 14 dager etter at det har fått slik melding, gir beskjed om at man ikke ønsker ytterligere vurdering, vil boka automatisk gå til behandling i en ankenemnd.

Ankenemnda for skjønnlitteratur (prosa og lyrikk) har fem medlemmer, Ankenemnda for dramatikk i bokform har tre medlemmer. Ved vurdering av filmmanus utvides denne ankenemnda med en filmkritiker. Alle er oppnevnt av Norsk kulturråd. Til bruk for ankenemndene skal forlaget innen den oppgitte fristen og for egen regning sende fem – 5/tre – 3 – eksemplar av boka til Norsk kulturråd.

14. Forlaget skal for egen regning levere 1 000 eksemplar av den aktuelle boka direkte til den distributøren Norsk kulturråd har avtale med (i det følgende kalt distributøren). Fristen for å levere er 15. april for bøker utgitt første halvår, og 31. desember for bøker utgitt annet halvår. Bøkene leveres slik de leveres til bokhandelen.

Distributøren klargjør bøkene med det utstyret hvert enkelt bibliotek har bestilt. Bøkene distribueres til folkebibliotekene i samarbeid med Nasjonalbiblioteket.

15. Norsk kulturråd betaler til forlaget et forskudd tilsvarende fullt vederlag for den aktuelle boka i 1 000 eksemplar innen 30 dager etter levering i samsvar med § 14 over. Vederlaget fastsettes med utgangspunkt i netto arkpriser i henhold til nærmere avtale mellom Norsk kulturråd og Den norske Forleggerforening/Norsk Forleggersamband.

Ved salg av bøkene utenom Kulturrådet kan det kreves både høyere og lavere priser. Selges bøkene til lavere utsalgspris enn den faste arkprisen, er det den laveste prisen som danner basis for det vederlaget Kulturrådet skal betale.

For tegneseriealbum skal det framforhandles en særskilt innkjøpspris.

Av fakturaene forlaget sender til Norsk kulturråd, skal det gå fram hvilken sjanger det gjelder, hvor mange ark boka er på, bokladeprisen og netto arkpris. For heftede bøker gjøres et fradrag på 15 %.

16. Norsk kulturråd overtar eiendomsretten til bøkene når endelig vedtak om godkjenning av innkjøp er gjort.

17. En bok som er levert til distributøren i samsvar med § 12, er fortsatt forlagets eiendom. Distributøren klargjør boka, med mindre den mottar melding fra forlaget eller Norsk kulturråd om at vurderingsutvalget ikke har anbefalt boka, jf. § 13. Boka legges i så fall til side, slik at forlag som ikke ønsker å anke et avslag, kan hente bøkene innen én måned. Er boka distribuert til bibliotekene, er det opp til forlaget å hente den tilbake for egen regning.
18. Dersom en bok ikke blir godkjent, skal forlaget innen 30 dager fra det blir gjort kjent med det endelige vedtaket, betale tilbake hele kjøpesummen (jf. § 13), samt 75 % av den utbetalte honorarrefusjonen. Forlaget skal likevel gi forfatteren honorar som om boka er innkjøpt. Honorarrefusjonen kreves ikke tilbake for bøker som faller utenfor etter klassifiseringen, jf. § 2. Ved forsinket betaling løper morarente i samsvar med lov om renter ved forsinket betaling av 17. desember 1976 nr. 100 § 3. Blir forskuddet med eventuelle renter ikke tilbakebetalt, kan tilsvarende beløp holdes tilbake overfor forlaget i relasjon til enhver annen utbetaling fra Norsk kulturråd.

Del 3 Spesielle behandlingsregler

19. Forlag som ikke er tilknyttet Den norske Forleggerforening og/eller Norsk Forleggersamband, kan hvert år søke om å få innkjøpt inntil tre – 3 – bøker på innkjøpsordningen på følgende vilkår:
  - a) Innen fristene, jf. § 11, sender forlaget en søknad om å få boka godkjent og innkjøpt etter denne avtalen.
  - b) Samtidig med at tre eksemplar av ferdig bok blir sendt til Norsk kulturråd, må forlaget betale et vurderingsutlegg på kr 8 000 til den kontoen som er oppgitt i søknadsskjemaet. Pengene betales tilbake hvis boka blir innkjøpt.

Som ett forlag regnes i denne forbindelse også flere forlag hvor ett forlag eier de(-t) andre, eller hvor samme eier har bestemmende innflytelse.

20. Norsk kulturråd sender boka til det vurderingsutvalget som skal vurdere den, jf. § 13.

Forlaget skal motta beskjed fra Norsk kulturråds administrasjon om vurderingsutvalgets avgjørelse før eventuell levering til distributøren finner sted.

Vedtaket i vurderingsutvalget om ikke å kjøpe inn en bok kan ankes av forlaget innen 30 dager. Klagene behandles i samsvar med de reglene som gjelder i henhold til § 13, fjerde ledd.

Del 4 Bestemmelser om honorar

21. Norsk kulturråd betaler en del av forfatterhonorarene for de bøkene som går inn under avtalen på følgende vilkår:
  1. Forfatters royalty for de innkjøpte bøkene beregnes av «heftet bokladepris» og er 20 % for prosa, 20 % for dramatikk i bokform og 22,5 % for lyrikk.

2. Når boka blir utgitt, betaler forlaget fullt honorar til forfatteren for de 1 000 eksemplarene som Kulturrådet kjøper. Det forutsettes at forlaget betaler vanlig forfatterforskudd for $\frac{1}{3}$ av resten av førsteopplaget.
3. For tekstbok med vedlagt lydbok levert i 500 eksemplar, jf. § 3 siste ledd, skal forfatteren ha honorar som for 1 000 tekstbøker.

Av honoraret for prosabøker og tegneseriealbum refunderer Norsk kulturråd til forlaget 16,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 20 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

Av honoraret for dramatik i bokform refunderer Norsk kulturråd til forlaget 13,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 20 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

Av honoraret for lyrikk refunderer Norsk kulturråd til forlaget 17,5 % for de 1 000 innkjøpte eksemplarene. For alt salg utover dette betaler forlaget hele royaltyen på 22,5 % inntil 5 000 solgte eksemplar i utgivelsesåret og påfølgende kalenderår.

For bøker som selges med to priser, jf. § 15, tredje avsnitt over, vil Kulturrådet refundere royalty etter heftet bokladepris.

Satsene for Norsk kulturråds honorarrefusjon kan endres om mediansalget endres.

Vedlegg 2.4

Tillegg til avtale mellom Norsk kulturråd, Den norske Forleggerforening, Norsk Forleggersamband og Den norske Forfatterforening om regler for statens innkjøpsordning for ny norsk skjønnlitteratur for voksne vedrørende prøveprosjekt med parallelt innkjøp av p-bøker og e-bøker til norske folkebibliotek i 2013 og 2014

1. Norsk kulturråds innkjøp av 1000 eksemplarer vil for titler som utgis i 2013 og 2014, innebære enten a) innkjøp av 930 papirbøker (p-bøker) og 70 elektroniske bøker (e-bøker) dersom en tittel utkommer i begge formater i løpet av utgivelsesåret eller b) 1000 p-bøker dersom en tittel utelukkende kommer ut som p-bok. Norsk kulturråd betaler samme arkpris for p- og e-bøker.
2. En e-bok er en bok digitalisert for lesing på en elektronisk plattform som uten større endringer kunne vært trykket på papir. En e-bok regnes i denne sammenhengen som et eksemplar på lik linje med p-bøker, og skal være DRM-beskyttet. DRM-en innebærer at en e-bok skal være sperret mot kopiering utover et mindre antall kopier til privat bruk (jf. Åndsverkloven § 12), og at den kan bare lånes ut til én låner om gangen. E-boka og eventuelt privatkopiene av e-boka skal automatisk slettes slik at den ikke kan leses når låneperioden går ut.
3. Påmeldte titler skal leveres i ett eller begge formater til Bibliotekenes IT-senter (Biblioteksentralen) samtidig som det/de er ute på det kommersielle markedet. Det skal merkes i påmeldingsskjemaet hvilke formater tittelen blir utgitt i og når de ulike formatene er planlagt utgitt. Bibliotekenes IT-senter (Biblioteksentralen) distribuerer e-bøkene videre til de involverte bibliotekenes utlånssystemer. Bibliotekenes IT-senter (Biblioteksentralen) og Kulturrådet inngår egen kontrakt om hvor sikkerhetsansvaret for dette ligger. Når filene er levert til de enkelte utlånssystemene, er det det angjeldende bibliotek/konsortium som har sikkerhetsansvaret.
4. Dersom en tittel blir underkjent av Ankenemnda for skjønnlitteratur eller Ankenemnda for dramatikk i bokform, skal e-bokversjonen slettes fra bibliotekenes databaser eller så snart pågående låneperiode utløper. Dersom et forlag ikke anker en eventuell underkjennelse fra vurderingsutvalgene for henholdsvis prosa, lyrikk og dramatikk i bokform, må det selv ta kontakt med Norsk kulturråd for å få slettet e-bokversjonen.
5. Forfattervederlag og royaltrefusjon til forlaget regnes ut på samme måte som i dag. Dette innebærer lavere vederlag til forfatteren enn om E-bokkontrakten for ny skjønnlitteratur mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Forfatterforening hadde blitt lagt til grunn, og lavere vederlag per innkjøpt e-bok enn per innkjøpt p-bok. Prøveprosjektets vederlagsstruktur og avregning skal derfor ikke danne presedens for hvordan forfattervederlaget for e-bøker under innkjøpsordningen skal regnes ut når prøveprosjektet er avsluttet.
6. De 70 e-bøkene leveres til et utvalg folkebibliotek, som kan være enkeltbibliotek, hovedbibliotek med filialer eller konsortier. For konsortier skal antall kommuner samsvare med antall lisenser som er til rådighet gjennom prøveordningen. Innenfor konsortiet kan e-bøkene lånes på tvers av kommunegrensene, men dette danner ikke presedens for hvordan en slik løsning kan bli utformet i fremtiden, hverken under innkjøpsordningen eller i det kommersielle markedet. E-bøkene kan ikke i noen tilfeller lånes ut til andre bibliotek enn dem som inngår i prøveprosjektet. Det forutsettes at samtlige bibliotek som inngår i prøveprosjektet, leverer statistisk materiale for utlån av titlene som inngår og at det settes i gang egne formidlingsprosjekt knyttet til disse titlene. Kultur-

rådet inngår kontrakt med hvert enkelt delprosjekt som presiserer innholdet i denne paragrafen.

7. Prøveprosjektet gjelder for titler som utgis i 2013 og 2014, og e-bøkene skal være tilgjengelige i bibliotekene som inngår i prøveprosjektet til minst utgangen av juni 2015. Norsk kulturråd kjøper e-bøkene som inngår i prøveprosjektet, og innen prøveprosjektet er omme, skal det avtales hvordan de skal håndteres videre av bibliotekene. Kulturrådet skal evaluere prøveprosjektet i løpet av 2015.
8. De 30 e-bøkene som ble kjøpt inn i prøveprosjektet i 2012, gis forlenget tilgjengelighet på lik linje med e-bøkene som kjøpes inn i dette prøveprosjektet.

Vedlegg 3

Delprosjekter

«Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» hadde ni delprosjekter. Delprosjektene meldte på i alt 133 enkeltbibliotek og bibliotekfilialer

til å delta i prøveprosjektet (se nedenfor). Delprosjektene var fordelt på 59 kommuner i 8 fylker, samt Svalbard.

DELPROSJEKT	DELTAKENDE ENKELTBIBLIOTEK / FILIAL	KOMMUNE
FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS	Asker bibliotek	Asker
	Asker bibliotek, Heggedal filial	Asker
	Aurskog-Høland bibliotek	Aurskog-Høland
	Bærum bibliotek, Bekkestua (hovedbiblioteket)	Bærum
	Bærum bibliotek, Eiksmarka filial	Bærum
	Bærum bibliotek, Høvik filial	Bærum
	Bærum bibliotek, Sandvika filial	Bærum
	Bærum bibliotek, Rykkinn filial	Bærum
	Eidsvoll bibliotek	Eidsvoll
	Eidsvoll bibliotek, Råholt filial	Eidsvoll
	Enebakk bibliotek	Enebakk
	Fet bibliotek	Fet
	Frogn bibliotek	Frogn
	Gjerdrum bibliotek	Gjerdrum
	Hurdal bibliotek	Hurdal
	Lørenskog bibliotek	Lørenskog
	Jessheim bibliotek	Ullensaker
	Kløfta bibliotek	Ullensaker
	Nannestad bibliotek	Nannestad
	Nes bibliotek	Nes
	Nesodden bibliotek	Nesodden
	Nittedal bibliotek	Nittedal
	Oppegård bibliotek	Oppegård
	Rælingen bibliotek	Rælingen
	Skedsmo bibliotek	Skedsmo
	Skedsmo bibliotek, Skedsmokorset filial	Skedsmo
	Ski bibliotek	Ski
	Sørum bibliotek	Sørum

DELPROSJEKT	DELTAKENDE ENKELTBIBLIOTEK / FILIAL	KOMMUNE
FYLKESBIBLIOTEKET I AKERSHUS forts.	Sørum bibliotek, Frogner avdeling Vestby bibliotek Vestby bibliotek, Son filial Ås bibliotek Ås bibliotek, Nordby filial	Sørum Vestby Vestby Ås Ås
DEICHMANSKE BIBLIOTEK	Deichmanske bibliotek, hovedbiblioteket Deichmanske bibliotek, Bjerke filial Deichmanske bibliotek, Bjørnholt filial Deichmanske bibliotek, Bøler filial Deichmanske bibliotek, Furuset filial Deichmanske bibliotek, Gamle Oslo filial Deichmanske bibliotek, Grünerløkka filial Deichmanske bibliotek, Holmlia filial Deichmanske bibliotek, Lambertseter filial Deichmanske bibliotek, Majorstuen filial Deichmanske bibliotek, Nordtvedt filial Deichmanske bibliotek, Oppsal filial Deichmanske bibliotek, Romsås filial Deichmanske bibliotek, Røa filial Deichmanske bibliotek, Smestad filial Deichmanske bibliotek, Stovner filial Deichmanske bibliotek, Torshov filial	Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo Oslo
BUSKERUD FYLKESBIBLIOTEK	Drammen bibliotek Drammen bibliotek, Fjell filial Kongsberg bibliotek Kongsberg bibliotek, Hvitvingfoss filial Nore og Uvdal bibliotek, Rødberg hovedbibliotek Nore og Uvdal bibliotek, Nore bibliotekfilial Nore og Uvdal bibliotek, Tunhovd bibliotekfilial Nore og Uvdal bibliotek, Uvdal bibliotekfilial	Drammen Drammen Kongsberg Kongsberg Nore og Uvdal Nore og Uvdal Nore og Uvdal Nore og Uvdal
KRISTIANSAND FOLKEBIBLIOTEK	Kristiansand folkebibliotek, hovedbiblioteket Flekkerøy bibliotek Hellemyr bibliotek Vågsbygd bibliotek	Kristiansand Kristiansand Kristiansand Kristiansand
STAVANGER BIBLIOTEK	Stavanger bibliotek, hovedbiblioteket Madla bibliotek (filial)	Stavanger Stavanger

DELPROSJEKT	DELTAKENDE ENKELTBIBLIOTEK / FILIAL	KOMMUNE
RYFYLKEBIBLIOTEKET	Ryfylkebiblioteket Finnøy	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Finnøy sentralskule	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Fogn oppvekstsenter	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Halsnøy oppvekstsenter	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Ombo oppvekstsenter	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Stjernarøy filial	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Finnøy, Stjernarøy oppvekstsenter	Finnøy
	Ryfylkebiblioteket Forsand	Forsand
	Ryfylkebiblioteket Hjelmeland	Hjelmeland
	Ryfylkebiblioteket Hjelmeland, Årdal filial	Hjelmeland
	Ryfylkebiblioteket Sauda	Sauda
	Ryfylkebiblioteket Strand	Strand
	Ryfylkebiblioteket Strand, Tau filial	Strand
	Ryfylkebiblioteket Suldal	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Erfjord bibliotekfilial	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Erfjord skule	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Jelsa bibliotekfilial	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Nesflaten bibliotekfilial	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Ropeidhalvøya bibliotekfilial	Suldal
	Ryfylkebiblioteket Suldal, Sand skule	Suldal
Ryfylkebiblioteket Suldal, Suldalsosen bibliotekfilial	Suldal	
Ryfylkebiblioteket Suldal, Vanvik oppvekstsenter	Suldal	
BERGEN OFFENTLIGE BIBLIOTEK	Bergen Offentlige Bibliotek, hovedbiblioteket	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Fana filial	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Landås filial	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Loddefjord filial	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Oasen filial	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Ytre Arna filial	Bergen
	Bergen Offentlige Bibliotek, Åsane filial	Bergen
TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK	Trondheim folkebibliotek, hovedbiblioteket	Trondheim
	Trondheim folkebibliotek, Byåsen bibliotek	Trondheim
	Trondheim folkebibliotek, Heimdal bibliotek	Trondheim
	Trondheim folkebibliotek, Moholt bibliotek	Trondheim
	Trondheim folkebibliotek, Risvollan bibliotek	Trondheim
	Trondheim folkebibliotek, Saupstad bibliotek	Trondheim

DELPROSJEKT	DELTAKENDE ENKELTBIBLIOTEK / FILIAL	KOMMUNE
TROMS FYLKESBIBLIOTEK	Bardu bibliotek	Bardu
	Dyrøy bibliotek	Dyrøy
	Berg bibliotek	Berg
	Gratangen bibliotek	Gratangen
	Harstad bibliotek	Harstad
	Ibestad bibliotek	Ibestad
	Ibestad bibliotek, Solstad filial	Ibestad
	Karlsøy bibliotek	Karlsøy
	Kvæfjord bibliotek	Kvæfjord
	Kvæfjord bibliotek, Flesnes filial	Kvæfjord
	Kvænangen bibliotek	Kvænangen
	Kåfjord bibliotek	Kåfjord
	Kåfjord bibliotek, Manndalen filial	Kåfjord
	Lavangen bibliotek	Lavangen
	Lenvik bibliotek	Lenvik
	Lenvik bibliotek, Gibostad filial	Lenvik
	Lenvik bibliotek, Rossfjord filial	Lenvik
	Lyngen bibliotek	Lyngen
	Målselv bibliotek	Målselv
	Målselv bibliotek, Høgtun filial	Målselv
	Målselv bibliotek, Øverbygd filial	Målselv
	Nordreisa bibliotek	Nordreisa
	Nordreisa bibliotek, Rotsundelv filial	Nordreisa
	Salangen bibliotek	Salangen
	Skjervøy bibliotek	Skjervøy
	Skånland bibliotek	Skånland
	Storfjord folkebibliotek	Storfjord
	Storfjord folkebibliotek, Skibotn filial	Storfjord
	Sørreisa bibliotek	Sørreisa
	Tranøy bibliotek	Tranøy
	Tromsø bibliotek	Tromsø
	Tromsø bibliotek, Kroken filial	Tromsø
	Tromsø bibliotek, Tromsdalen filial	Tromsø
	Longyearbyen, Svalbard	

Vedlegg 4

Bøker innkjøpt gjennom prøveprosjektet

Rundt 600 boktitler inngikk i «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek». Etter en faglig vurdering av hver enkelt boktittel, kjøpte Kulturrådet inn de 495 titlene som er listet nedenfor (sortert etter boktittel) – i alt en

halv million eksemplarer, derav 467 000 papirbøker og 34 000 e-bøker i form av e-boklisenser. Alle bøkene ble stilt tilgjengelig for utlån via bibliotekene som deltok i prøveprosjektet, jf. Vedlegg 3 *Delprosjekter*.

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788241909610	9788241910142	Prosa	Lie, David	Absolutt presens	Vigmostad & Bjørke
9788202451691	9788202452728	Prosa	Klippenvåg, Odd	Ada	Cappelen Damm
9788205429321	9788205430280	Prosa	Linde, Heidi	Agnes i senga	Gyldendal
9788205473003	9788205473010	Prosa	Hedemann, Berit	All min forakt. En kjærlighetens historie	Gyldendal
9788202394622	9788202404055	Prosa	Buene, Eivind	Allsang	Cappelen Damm
9788205445772	9788205445840	Prosa	Gabrielsen, Linda	Alt vi ikke har bruk for	Gyldendal
9788249513116	9788249514427	Prosa	Renberg, Tore	Angrep fra alle kanter	Oktober
9788202380502	9788202386115	Prosa	Serck, Peter	Anna Maria Harm	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788281401747	9788281401792	Prosa	Fonneland, Anne Karin	Apalgard	Wigestrand
9788203355066	9788203356278	Prosa	Lindstrøm, Merethe	Arkitekt	Aschehoug
9788252178630	9788252181227	Prosa	Kleiva, Rønnaug	Armenia, Albania, Argentina	Samlaget
9788202365585	9788202379285	Prosa	Tvedt, Chris	Av jord er du kommet	Cappelen Damm
9788205430204	9788205430211	Prosa	Dahle, Runar	Bak auga er det natt	Gyldendal
9788249510320	9788249510863	Prosa	Steen, Torvald	Balanse	Oktober
9788205428966	9788205428973	Prosa	Bruggen, Majken van	Bangkok baby	Kolon
9788249512027	9788249514663	Prosa	Næss, Kristine	Bare et menneske	Oktober
9788203352393	9788203353000	Prosa	Østli, Leif	Befrieren	Aschehoug
9788249510580	9788249510894	Prosa	Tandberg, Vibeke	Beijing Duck	Oktober
9788274883321	9788274883673	Prosa	Ruset, Arne	Berg brest	Bokvennen
9788210051630	9788210053443	Prosa	Sundstøl, Vidar	Besettelsen	Tiden
9788249509270	9788249511013	Lyrikk	Clementine, Marianne	Bilydar	Oktober
9788205429314	9788205451070	Prosa	Enger, Thomas	Blodtåke	Gyldendal
9788202409500	9788202414030	Prosa	Selmer, Aksel	Bomvokteren	Cappelen Damm
9788252178616	9788252181203	Prosa	Leikvoll, Jan Roar	Bovara	Samlaget

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249512904	9788249513147	Prosa	Grytten, Frode	Brenn huset ned	Oktober
9788203195266	9788203353260	Prosa	Storberg, Marianne	Brevet fra Betsy	Aschehoug
9788205461369	9788205461376	Prosa	Rokseth, Olav	Broren	Gyldendal
9788252184686	9788252185256	Prosa	Lantto, Markus	Bruken av gjedde	Samlaget
9788249513068	9788249513369	Lyrisk	Vigen, Bernhard	Brusselblødningene	Oktober
9788210053320	9788210053337	Prosa	Johansson, Jens M.	Bryllup og begravelser	Tiden
9788203352669	9788203352997	Prosa	Gulliksen, Geir	Bøyde knær	Aschehoug
9788249512911	9788249513154	Prosa	Høvring, Mona	Camillas lange netter	Oktober
9788202421373	9788202423544	Prosa	Fossum, Karin	Carmen Zita og døden	Cappelen Damm
9788203354847	9788203355806	Prosa	Wiik, Øystein	Casanova-syndromet	Aschehoug
9788202370756	9788202372156	Skuespill	Christensen, Lars Saabye	Chet spiller ikke her	Cappelen Damm
9788241908071	9788241908088	Prosa	Nannestad, Bård	Da Henrik Husten kom hjem	Vigmostad & Bjørke
9788252181494	9788252181555	Prosa	Kaldhol, Marit	Darwins sporvar	Samlaget
9788252185263	9788252185263	Prosa	Sander, Terje	Daudmannaland	Samlaget
9788210053931	9788210053948	Prosa	Heivoll, Gaute	De fem årstidene	Tiden
9788210051319	9788210053474	Prosa	Houm, Nicolai	De håpefulle	Tiden
9788210052668	9788210052675	Prosa	Hagemann, Bror	De stillferdige	Tiden

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788205432277	9788205432284	Prosa	Finborud, Lars Mørch	De svarte skiltene	Gyldendal
9788202423025	9788202425326	Prosa	Jacobsen, Roy	De usynlige	Cappelen Damm
9788203356223	9788203356698	Prosa	Egeland, Tom	Den 13. disippel	Aschehoug
9788252182781	9788252184075	Prosa	Karlsvik, Mette	Den beste hausten er etter monsun	Samlaget
9788202424886	9788202429911	Prosa	Tvedt, Chris og Elisabeth Guldbrandsen	Den blinde guden	Cappelen Damm
9788256018123	9788256018130	Lyrikk	Antologi	Den blå dalen - dikt i utvalg	Solum
9788210052989	9788210052996	Prosa	Nilsen, Svein Roger	Den elektriske skogen	Tiden
9788205429871	9788205429895	Lyrikk	Bergsvåg, Henning H.	Den engelske hagen	Gyldendal
9788281433977	9788281433984	Prosa	Braa, Knut Arnljot	Den fjerde tjeneste	Piratforlaget
9788249513475	9788249513741	Lyrikk	Blom, Kirsti	Den første vanlige dagen	Oktober
9788249512973	9788249513901	Prosa	Stensrud, Sara Li	Den halvstore eventyrboka	Oktober
9788252180824	9788252180831	Prosa	Mæhle, Lars	Den mørke porten	Samlaget
9788249513567	9788249513932	Lyrikk	Vaage, Lars Amund	Den raude staden	Oktober
9788241908996	9788241909047	Prosa	Sveen, Gard	Den siste pilegrimen	Vigmostad & Bjørke
9788241910487	9788241910678	Prosa	Dalbak, Tom H	Den sjettem smak	Vigmostad & Bjørke

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788203355059	9788203355783	Prosa	Surén, Odd W.	Den som skriver	Aschehoug
9788205427266	9788205427273	Prosa	Staalesen, Gunnar	Der hvor roser aldri dør	Gyldendal
9788252181791	9788252181807	Prosa	Starheimsæter, Hermann	Der nåden finst	Samlaget
9788281401303	9788281401655	Prosa	Helle, Lars	Der sirkelen slutter	Wigestrand
9788205462960	9788205462991	Lyrikk	Riise, Charlotte	Der vi gøymer løyndommar	Gyldendal
9788205447233	9788205447240	Lyrikk	Hånes, Øyvind	Desibel spirit	Gyldendal
9788210051494	9788210053481	Prosa	Thelle, Ellen M.	Det bestandige	Tiden
9788205431256	9788205431256	Prosa	Valdez, Siri Katinka	Det ble Bud	Gyldendal
9788274884823	9788274884885	Prosa	Ystaas, Torunn	Det er ein krig der ute	Bokvennen
9788274882850	9788274883352	Lyrikk	Jægtnes, Hilde Susan	Det er noen som lyver	Bokvennen
9788251657655	9788251657662	Prosa	Løkås, Ida	Det fine som flyter forbi	Schibsted
9788249512997	9788249513260	Prosa	Ørstavik, Hanne	Det finnes en stor åpen plass i Bourdeaux	Oktober
9788203354977	9788203355769	Prosa	Flatland, Helga	Det finnes ingen helhet	Aschehoug
9788202380496	9788202386696	Prosa	Løken, Stig Beite	Det finnes ingenting mer livsbejaende enn å være mørkredd	Cappelen Damm
9788205450004	9788205450011	Lyrikk	Pedersen, Yngve	Det fremkalte det	Kolon
9788203352768	9788203353024	Prosa	Syvertsen, Håvard	Det gode som jeg vil	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788241910609	9788241910616	Prosa	Arvola, Jakob	Det går ikke over	Vigmostad & Bjørke
9788241909726	9788241909856	Prosa	Björk, Samuel	Det henger en engel alene i skogen	Vigmostad & Bjørke
9788210053641	9788210053658	Prosa	Nordal, Bergljot	Det ingen har fortalt deg	Tiden
9788210054242	9788210054259	Lyrikk	Skjelbred, Margaret	Det lir mot kveld / Kristinas reise. To sonettkranser	Tiden
9788202365516	9788202379346	Prosa	Evjemo, Eivind Hofstad	Det siste du skal se er et ansikt av kjærlighet	Cappelen Damm
9788252184365	9788252184372	Prosa	Kaldhol, Marit	det skulle vere sol, vi skulle reise til Lodz	Samlaget
9788202425067	9788202430849	Prosa	Larsen, Britt Karin	Det synger i lauvet	Cappelen Damm
9788249512034	9788249513222	Prosa	Solstad, Dag	Det uoppløselige episke element i Telemark i perioden 1591-1895	Oktober
9788205426917	9788205426924	Prosa	Anfinnsen, Kjersti	Det var grønt	Kolon
9788205455580	9788205455597	Prosa	Aaland, Mariann	Det var stille, det snødde	Gyldendal
9788203357725	9788203358258	Prosa	Fonn, Maria Kjos	Dette har jeg aldri fortalt til noen	Aschehoug
9788292400746	9788292400753	Lyrikk	Boutroue, Yves	Dette vinduet er min kvinne	Communicatio
9788274885158	9788274885165	Lyrikk	Dylan, Thomas	Dikt på min gebursdag v/Åsmund Bjørnstad	Solum
9788249509201	9788249510450	Prosa	Larsen, Terje Holtet	Dilettanten	Oktober
9788203354663	9788203355714	Prosa	Evelid, Cathrine H.	Dinglen & Ramona	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788205456860	9788205456877	Prosa	Wassmo, Herbjørg	Disse øyeblikk	Gyldendal
9788251681346	9788251681353	Prosa	Granhus, Frode	Djevelanger	Schibsted
9788241910821	9788241910845	Prosa	Henriksdottir, Silvia	Djevelen kan ikke lese	Vigmostad & Bjørke
9788202453176	9788202459048	Prosa	Tvedt, Chris og Gulbrandsen, Elisabeth	Djevelens barn	Cappelen Damm
9788203352119	9788203351952	Prosa	Lindell, Unni	Djevelkysset	Aschehoug
9788205462625	9788205462632	Prosa	Brekke, Jørgen	Doktor Fredrikis kabinett	Gyldendal
9788249513468	9788249514458	Prosa	Schade, Ingvild	Drammens rekordbok	Oktober
9788251680349	9788251680950	Prosa	Walsø, Margit	Dronningens løfte	Schibsted
9788205423169	9788205423954	Prosa	Brekke, Jørgen	Drømmeløs	Gyldendal
9788202423308	9788202425043	Prosa	Palonen, Caroline K.	Du er meg for søvnig	Cappelen Damm
9788249507771	9788249510948	Prosa	Kriznik, Heidi Marie	Du kan sove her	Oktober
9788202399832	9788202399832	Prosa	Nyborg, Line	Du vet ikke hvem jeg er	Cappelen Damm
9788275962933	9788275963183	Skuespill	Amdam, Stig	Dyveke	Bokvennen
9788203351891	9788203352010	Prosa	Baug, Birger	Død sjel	Aschehoug
9788252182798	9788252184013	Prosa	Kroken, Vigdis og Ragnhild Kolden	Døden kjem med bussen	Samlaget
9788203358456	9788203358319	Prosa	Kristensen, Tom	Dødspakten	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249510559	9788249510887	Prosa	Haavardsholm, Espen	Dødsøyeblikket	Oktober
9788203356292	9788203356599	Prosa	Engblad, Erik	Dønninger	Aschehoug
9788205422063	9788205427808	Lyrikk	Riise, Charlotte	Eg treng tid til å sakna deg	Gyldendal
9788275476706	9788275477819	Prosa	Kristensen, Monica	Ekspedisjonen	Forlaget Press
9788274882706	9788274883345	Prosa	Antologi	Ekstremisme	Bokvennen
9788203352416	9788203353086	Prosa	Brekke, Toril	En blå kjole fra Herr Hitler	Aschehoug
9788210052736	9788210052743	Prosa	Stranger, Simon	En fremmed i verden	Tiden
9788292526613	9788292526637	Prosa	Mehlum, Jan	En god sak	Publicom
9788205445956	9788205445970	Prosa	Garvang, Arne	En helt tilfeldig forbrytelse	Gyldendal
9788241908774	9788241909016	Prosa	Bourg, Frits de	En kald død	Vigmostad & Bjørke
9788210053726	9788210053733	Prosa	Nor-Hansen, Henrik	En kort evaluering av psykososialt stress	Tiden
9788203357633	9788203356643	Skuespill	Gulliksen, Geir	En kropp og demoner 2014	Aschehoug
9788203197802	9788203353130	Prosa	Nore, Aslak	En norsk spion	Aschehoug
9788210052897	9788210052903	Prosa	Nor-Hansen, Henrik	En redegjørelse for reisestipendet 2010	Tiden
9788202366032	9788202391232	Prosa	Kroneberg, Benedicte Meyer	En rettferdig krig	Cappelen Damm
9788249514076	9788249514526	Prosa	Michelet, Jon	En sjøens helt. Gullguttan	Oktober

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249509171	9788249510962	Prosa	Michelet, Jon	En sjøens helt. Skogsmatrosen	Oktober
9788249512942	9788249513185	Prosa	Michelet, Jon	En sjøens helt. Skytteren	Oktober
9788292400661	9788292400678	Prosa	Bandehy, Lily	En slette av valmuer	Communicatio
9788203351907	9788203351990	Lyrikk	Riis, Annie	En som het En	Aschehoug
9788252181920	9788252181937	Prosa	Slaggard, Sigrun	Englestien	Samlaget
9788203353307	9788203355486	Prosa	Bjørnstad, Ketil	Ensomheten	Aschehoug
9788249508839	9788249511891	Prosa	Christiansen, Rune	Ensomheten i Lydia Ernemans liv	Oktober
9788202441937	9788202445812	Lyrikk	Stølan, Arne Hugo	Epikrisepoesi	Cappelen Damm
9788203354465	9788203356070	Prosa	Bjørneboe, Sven Kærup	Epilog fra taket	Aschehoug
9788249511501	9788249511730	Prosa	Ericsson, Kjersti	Et hjertes beliggenhet	Oktober
9788274884601	9788274884618	Prosa	Øvreås, Håkon (red.)	Et mord for lite	Bokvennen
9788202451806	9788202456399	Prosa	Hjorth, Vigdis	Et norsk hus	Cappelen Damm
9788202421274	9788202422455	Prosa	Klippenvåg, Odd	Et personlig anliggende	Cappelen Damm
9788249510658	9788249510917	Prosa	Fossum, Marita	Et siste kyss	Oktober
9788205424401	9788205424418	Prosa	Bottolvs, Bjørn	Etter den søte kløe	Kolon
9788202392512	9788202445492	Lyrikk	Christensen, Lars Saabye	Etter karnevalet	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788274883208	9788274883383t	Prosa	Claussen, Morten	Etter Markus	Bokvennen
9788202431945	9788202434830	Prosa	Lerstand, Amalie Kasin	Europa	Cappelen Damm
9788202394592	9788202403744	Prosa	Nordang, Astrid	Eva Dunkel	Cappelen Damm
9788210052682	9788210052699	Prosa	Myhre, Linnéa	Evig søndag	Tiden
9788205460973	9788205460980	Prosa	Bang, Karin	Familien på Gidske. (Vestfold 1900-1945)	Gyldendal
9788203353499	9788203354489	Prosa	Bergan, Aleksander	Fantombildet	Aschehoug
9788252183313	9788252183320	Prosa	Helland, Thore Eithun	Farleg kreditt	Samlaget
9788202439880	9788202443986	Lyrikk	Monsen, Maja Anette Flønes	Fitta og havet	Cappelen Damm
9788249509218	9788249510405	Prosa	Friis, Kristin	Fjøset	Oktober
9788249511105	9788249514489	Prosa	Tusvik, Marit	Fleur	Oktober
9788205430747	9788205430624	Lyrikk	Løveid, Cecilie	Flytterester	Kolon
9788210052514	9788210052521	Prosa	Emanuelsen, Birger	For riket er ditt	Tiden
9788241910210	9788241910296	Prosa	Borgersen, Morten	Forestillinger	Vigmostad & Bjørke
9788203353741	9788203354595	Prosa	Rottem, Linn	Forestillinger om et hjem	Aschehoug
9788274884182	9788274884199	Lyrikk	Samuelson, Mathias	Forstillingsværket	Bokvennen

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788203354397	9788203354496	Prosa	Mjønes, Johan	Fortellingen om sju bål	Aschehoug
9788210053689	9788210053696	Prosa	Borchgrevink, Aage	Forvandlinger	Tiden
9788203358210	9788203358227	Prosa	Skoglund, Tommy	Fra ensomhetens lønnkammer	Aschehoug
9788210053429	9788210053436	Prosa	Emanuelsen, Birger	Fra jorden roper blodet	Tiden
9788252185331	9788252185379	Prosa	Kolden, Ragnhild	Fredens frosne hjarte	Samlaget
9788252182774	9788252184068	Prosa	Styve, Jens K.	Friedland	Samlaget
9788202436957	9788202438692	Prosa	Ellingsen, Ole Kristian	Frikjent	Cappelen Damm
9788279901419	9788279901426	Skuespill	Senje, Siri	Frosten September	Vidarforlaget
9788205450158	9788205450165	Prosa	Wekre, Eirik	Fuglefangerne	Gyldendal
9788210052910	9788210052927	Prosa	Garté, Tiger	Fuglehotellet	Tiden
9788252183238	9788252183245	Prosa	Ravatn, Agnes	Fugletribunalet	Samlaget
9788210052965	9788210052972	Prosa	Langeland, Henrik H.	Fyrsten	Tiden
9788202395995	9788202401658	Prosa	Horvei, Nils Gullak	Følg meg	Cappelen Damm
9788202394608	9788202405878	Prosa	Larsen, Britt Karin	Før snøen kommer	Cappelen Damm
9788293237297	9788293237365	Prosa	Jakhelln, Cornelius	Germania	Pelikanen
9788249514212	9788249514250	Lyrikk	Berg, Øyvind	Gjennom mørketida	Oktober

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788274882799	9788274883505	Lyrikk	Rzadkowska, Joanna	Gjentagelsestvang	Bokvennen
9788202392581	9788202397579	Prosa	Grimsrud, Beate	God jul. Hvor er du?	Cappelen Damm
9788249510603	9788249511037	Lyrikk	Haagensen, Nils-Øivind	God morgen og god natt	Oktober
9788248911401	9788248912361	Prosa	Bohwim, Alexia	Golddigger	Kagge
9788205444294	9788205444300	Lyrikk	Ådland, Vemund Solheim	Grovt øye	Kolon
9788203357718	9788203358241	Prosa	Sveen, Lars Petter	Guds barn	Aschehoug
9788252183337	9788252183344	Prosa	Sørsdal, Kristin	Guds hund	Samlaget
9788202422240	9788202426361	Prosa	Sæther, Lars Ove	Hanegal	Cappelen Damm
9788205432239	9788205432246	Prosa	Henriksen, Levi	Harpesang	Gyldendal
9788210052002	9788210052057	Prosa	Langeland, Henrik H.	Hauk og due	Tiden
9788205447271	9788205447288	Prosa	Isdahl, Bård	Havari. En roman om luft	Gyldendal
9788249510771	9788249510979	Prosa	Ingebrigtsen, Eirik	Heimfall. Ei juleforteljing	Oktober
9788202430894	9788202430894	Lyrikk	Vaage, Eli Fossdal	Hekla myter	Cappelen Damm
9788202438241	9788202440480	Prosa	Fossum, Karin	Helvetesilden	Cappelen Damm
9788202438630	9788202440473	Prosa	Lindset, Hilde	Helvetesporten	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788292400951	9788292400968	Prosa	Sandbakken, Gard Erik	Hemmeligheter	Communicatio
9788203354656	9788203355875	Prosa	Koritzinsky, Roskva	Her inne et sted	Aschehoug
9788203358067	9788203358180	Prosa	Storholmen, Ingrid	Her lå Tirpitz	Aschehoug
9788249511495	9788249511747	Prosa	Lirhus, Agnar	Historien om oss	Oktober
9788205428706	9788205428713	Prosa	Marstein, Trude	Hjem til meg	Gyldendal
9788203356308	9788203356667	Prosa	Aspøy, Arild	Hjerteknuser	Aschehoug
9788202380526	9788202387167	Prosa	Belsvik, Rune	Ho som var så søt	Cappelen Damm
9788203351402	9788203352317	Prosa	Hagabakken, Wenche-Britt	Hula Lou	Aschehoug
9788205455573	9788205455658	Prosa	Horst, Jørn Lier	Hulemannen	Gyldendal
9788249504831	9788249510467	Prosa	Nummedal, Geir	Hun er der hele tiden	Oktober
9788203351372	9788203352003	Lyrikk	Raavand, Lars Haga	Hvalfall	Aschehoug
9788205457683	9788205457690	Prosa	Simonsen, Frøydis Sollid	Hver morgen kryper jeg opp fra havet	Gyldendal
9788202423490	9788202425029	Prosa	Kroneberg, Benedicte Meyer	Hvis noen ser meg nå	Cappelen Damm
9788203352379	9788203353154	Prosa	Wiik, Øystein	Hvit panter	Aschehoug
9788205401075	9788205421264	Prosa	Mjåset, Christer	Hvite ravner	Gyldendal

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202419295	9788202431563	Prosa	Jørgensen, Geir Olav	Høgare enn sola	Cappelen Damm
9788274884854	9788274884830t	Prosa	Antologi (red. Mira Beckstrøm Laurantson)	I dine sko	Bokvennen
9788205430594	9788205430600	Prosa	Kjørsvik, Joakim	I fjor var en lang natt	Kolon
9788205434790	9788205434806	Prosa	Kielland, Victoria	I lyngen	Kolon
9788249513536	9788249513956	Prosa	Østhagen, Laila Sognnæs	I morgen forsvinner jeg litt til	Oktober
9788205461536	9788205461543	Prosa	Næss, Jan Chr.	I søvnen lignet han et barn	Gyldendal
9788202397302	9788202400606	Prosa	Bringsværd, Tor Åge	Ikke fordi den har et svar, men fordi den har en sang	Cappelen Damm
9788210052804	9788210052811	Prosa	Robertsen, Hedda H.	Ildfuglen	Tiden
9788203354533	9788203357015	Lyrikk	Vange, Arild	Improvisasjon person	Aschehoug
9788202375997	9788202382643	Prosa	Aasvik, Stig	Indre anliggender	Cappelen Damm
9788249513031	9788249513819	Lyrikk	Indreeide, Erling	Infinitivsmerke	Oktober
9788203356339	9788203356636	Prosa	Jørgensen, Ola Jostein	Ingen drømmer om Oslo	Aschehoug
9788205461741	9788205461758	Prosa	Staalesen, Gunnar	Ingen er så trygg i fare	Gyldendal
9788251683838	9788251683845	Prosa	Larssen, Eivind	Ingen savner Edward Niema	Schibsted
9788203354991	9788203355745	Skuespill	Lygre, Arne	Ingenting av meg	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249510665	9788249510986	Prosa	Hval, Jenny	Inn i ansiktet	Oktober
9788205432321	9788205432314	Prosa	Henningsen, Kristine S.	Innlandshete	Gyldendal
9788203357688	9788203358166	Prosa	Tiller, Carl Frode	Innsirkling 3	Aschehoug
9788292400432	9788292400487	Prosa	Alishani, Soudabeh og Asbjørn Øverås (red.)	Instruks i å skrive horedikt	Communicatio
9788203352409	9788203353123	Prosa	Seljestad, Lars Ove	Isberg	Aschehoug
9788202452063	9788202459123	Prosa	Kollbotn, Kjersti	Isbrann	Cappelen Damm
9788210054075	9788210054174	Prosa	Hageman, Bror	Jakman	Tiden
9788205429529	9788205429536	Prosa	Horst, Jørn Lier	Jakthundene	Gyldendal
9788203358098	9788203358272	Lyrikk	Johansen, Stian	Jeff Tweedy, liksom	Aschehoug
9788202380571	9788202379377	Prosa	Lindset, Hilde	Jeg burde ha sperret deg inne	Cappelen Damm
9788203354984	9788203355776	Prosa	Nyborg, Karine	Jeg er ikke redd for mørket	Aschehoug
9788202416157	9788202422165	Skuespill	Lindkvist, Ellisiv	Jeg er ikke slik	Cappelen Damm
9788281434066	9788281434363	Prosa	Borgersen, Morten	Jeg har arvet en mørk skog	Piratforlaget
9788249514083	9788249514298	Prosa	Ragde, Anne B.	Jeg har et teppe i tusen farger	Oktober
9788202442019	9788202443795	Lyrikk	Bjørkmo, Kjersti	Jeg har prøvd å bli venn med dyrene	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249514168	9788249514564	Prosa	Kristensen, Mirjam	Jeg har ventet på deg	Oktober
9788249510566	9788249510931	Prosa	Petterson, Per	Jeg nekter	Oktober
9788249508037	9788249511761	Prosa	Blom, Kirsti	Jeg så alt. En roman om Francisco Goya	Oktober
9788203352935	9788203355752	Prosa	Kittelsen, Erling	Jeg, Jako	Aschehoug
9788203357664	9788203358463	Prosa	Teige, Trude	Jenta som sluttet å snakke	Aschehoug
9788205461888	9788205464926	Prosa	Reiersgård, Marit	Jenta uten hjerte	Gyldendal
9788241908439	9788241908491	Prosa	Yndestad, Monika Nordland	Jentene fra balletten	Vigmostad & Bjørke
9788202379186	9788202379391	Prosa	Axelsen, Sunniva Lye	Jerusalemsyndromet	Cappelen Damm
9788249514205	9788249514359	Prosa	Ulset, Mari	Juni, juli, august	Oktober
9788202423162	9788202423568	Prosa	Lahlum, Hans Olav	Kameleonmenneskene	Cappelen Damm
9788202425081	9788202443979	Prosa	Lundbo, Thomas	Karakterer. Etter La Bruyère	Cappelen Damm
9788210053306	9788210053313	Prosa	Bortne, Anders	Karikaturen	Tiden
9788202379674	9788202383121	Prosa	Lahlum, Hans Olav	Katalysatormordet	Cappelen Damm
9788252181609	9788252181616	Prosa	Røssland, Ingelin	Kirsebærnsø	Samlaget
9788203357909	9788203358197	Prosa	Seljestad, Lars Ove	Kjære bror	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249514175	9788249514373	Prosa	Larsen, Terje Holtet	Kjærlighet mellom intelligente menn	Oktober
9788249510610	9788249511044	Lyrikk	Hatløy, Kjartan	Kjøkkendikt	Oktober
9788210053009	9788210053016	Prosa	Lindbäck, Mari	Kom hjem	Tiden
9788249512980	9788249513253	Prosa	Wærenskjold, Ylva Ambrosia	Kom hjem når sorgene har løpt forbi	Oktober
9788252181562	9788252181579	Prosa	Kolerud, Arnfinn	Kom ikkje inn i mitt hus	Samlaget
9788205423152	9788205423947	Prosa	Holm, Espen	Kong Salomos sverd	Gyldendal
9788249512959	9788249514670	Prosa	Nilsen, Tove	Konge i snø	Oktober
9788249508679	9788249510528	Prosa	Østhagen, Laila Sognæs	Konglehjerte	Oktober
9788203352102	9788203353079	Prosa	Kristensen, Tom	Korsbæreren	Aschehoug
9788205427242	9788205427259	Prosa	Sunde, Ole Robert	Krigen var min families historie	Gyldendal
9788252181944	9788252181951	Prosa	Kolden, Ragnhild	Krigens skugge	Samlaget
9788205430112	9788205430143	Prosa	Beverfjord, Alexandra	Kronprinsen	Gyldendal
9788205429161	9788205429178	Prosa	Grue, Jan	Kropp og sinn	Gyldendal
9788202439767	9788202443955	Prosa	Enger, Ragnar	Kryptet	Cappelen Damm
9788202451721	9788202452018	Prosa	Hallstrøm, Didrik Moritz	Krø	Cappelen Damm
9788252185003	9788252185850	Prosa	Fosse, Jon	Kveldsvævd	Samlaget

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788205434776	9788205434783	Prosa	Djupvik, Laura	Kvitt	Kolon
9788241910203	9788241910272	Prosa	Stifoss-Hanssen, Ellisiv	La meg sove til dette bare er en drøm	Vigmostad & Bjørke
9788210052859	9788210052866	Prosa	Østby, Hilde	Leksikon om lengsel	Tiden
9788283040012	9788283040135	Prosa	Mehlum, Jan	Lengsel etter penger	Publicom
9788202392536	9788202400590	Prosa	Hjorth, Vigdis	Leve posthornet!	Cappelen Damm
9788252186109	9788252186116	Prosa	Mæhle, Lars	Linnes dystre lærdom	Samlaget
9788249508921	9788249513161	Prosa	Haagensen, Nils-Øyvind	Liten	Oktober
9788249503827	9788249511006	Prosa	Ramslie, Lars	Liten fugl. Mors bok. Sangen om skogen og kornet	Oktober
9788249513079	9788249513352	Lyrikk	Skomsvold, Kjersti Annesdatter	Litt trist matematikk	Oktober
9788203352720	9788203353116	Skuespill	Vitanza, Marco Demian	Londinium	Aschehoug
9788253037042	9788253037233	Prosa	Bing, Jon og Tor Åge Bringsværd	London 2084	Pax
9788274882812	9788274883529	Lyrikk	Uthaug, Geir	Lord Byron: Childe Harold (canto 1-4)	Bokvennen
9788252184235	9788252184242	Prosa	Skaret, Erlend F.	Lucida	Samlaget
9788205467712	9788205467729	Prosa	Fløgstad, Kjartan	Magdalenafjorden	Gyldendal
9788203352065	9788203353031	Prosa	Evelid, Cathrine H.	Mamma er en countrysang	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788293237303	9788293237495	Prosa	Knudsen, Cathrine	Manuell	Pelikanen
9788249513062	9788249513345	Lyrikk	Senderud, Kjersti Bronken	Marinas eik	Oktober
9788203358081	9788203358234	Prosa	Brekke, Toril	Marmor	Aschehoug
9788210052712	9788210052729	Prosa	Risa, Einar O.	Maskineriet. Listene	Tiden
9788203351914	9788203352034	Prosa	Malm, Anders	Massemenneske	Aschehoug
9788202450939	9788202470951	Prosa	Lahlum, Hans Olav	Maurtuemordene	Cappelen Damm
9788252183276	9788252183283	Prosa	Solstad, Rakel	Men kva veit vi om barna	Samlaget
9788205445765	9788205445833	Prosa	Brekke, Jørgen	Menneskets natur	Gyldendal
9788205429864	9788205429888	Lyrikk	Danielsen, Kristin Auestad	Merk mine ord, åleinemor	Gyldendal
9788249514113	9788249514281	Lyrikk	Hatløy, Kjartan	Mi meinings hus	Oktober
9788249508815	9788249510443	Prosa	Kjøsterud, Erland	Mimina	Oktober
9788203357671	9788203358159	Prosa	Breiteig, Bjarte	Mine fem år som far	Aschehoug
9788274884229	9788274884236	Prosa	Jægtnes, Hilde Susanne	Minner nytes best alene i storm	Bokvennen
9788205420298	9788205430266	Prosa	Gunnerud, Jørgen	Mistanken	Kolon
9788202423322	9788202427412	Prosa	Klausen, Kristian	Mitt liv var et hett bibliotek	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788249510573	9788249510900	Prosa	Skomsvold, Kjersti Annesdatter	Monstermenneske	Oktober
9788241910579	9788241910593	Prosa	Bourg, Fritz de	Mordets enkle kunst	Vigmostad & Bjørke
9788205455603	9788205455665	Prosa	Enger, Cecilie	Mors gaver	Gyldendal
9788203352713	9788203352713	Lyrikk	Linnestå, Aasne	Morsmål	Aschehoug
9788210053702	9788210053719	Prosa	Risa, Einar O.	Moses	Tiden
9788249510535	9788249510870	Prosa	Baugstø, Linne	Musikk for rasende kvinner	Oktober
9788249513499	9788249513789	Prosa	Egeland, Øyvind	Mørk dans	Oktober
9788205418318	9788205457348	Prosa	Frobenius, Nikolaj	Mørke grener	Gyldendal
9788248914167	9788248914778	Prosa	Rohde, Hanne Kristin	Mørke hjerter	Kagge
9788203351457	9788203351969	Prosa	Lunde, Anders	Mørkerom	Aschehoug
9788203356346	9788203356681	Prosa	Thørring, Jorun	Mørketid	Aschehoug
9788203351396	9788203352027	Prosa	Dammann, Jaran	Mørkets ansikt	Aschehoug
9788203357695	9788203358173	Prosa	Høyer, Fredrik	Månehund & fatter'n	Aschehoug
9788292400647	9788292400739	Prosa	Amirahmadi, Mehran	Månepiken	Communicatio
9788249509225	9788249510498	Prosa	Ribe, Kristin	Natt, regn	Oktober
9788202346737	9788202379315	Prosa	Kvamme, Siri M.	Nattgjengar	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788205447868	9788205447875	Prosa	Stokke-Bakken, Mari	Nesten for alvorlig	Gyldendal
9788292400692	9788292400708	Prosa	Berg, Ingrid R.	NevroApati	Communicatio
9788203354854	9788203355684	Prosa	Isaksen, Runo	Noen har endelig funnet meg	Aschehoug
9788249509300	9788249511051	Lyrikk	Vetthus, Mona	Nokre gitar kjem ikkje heim i kveld	Oktober
9788205429260	9788205431720	Prosa	Fløgstad, Kjartan	Nordautpassasjen	Gyldendal
9788202439750	9788202443962	Prosa	Lund, Emil Bussolini	Norske edelstener	Cappelen Damm
9788203350016	9788203351945	Prosa	Egeland, Tom	Nostradamus' testamente	Aschehoug
9788249511174	9788249511679	Prosa	Pedersen, Gine Cornelia	Null	Oktober
9788205461383	9788205461390	Prosa	Nordahl, Bjørn Olav	Nullpunkt	Gyldendal
9788249512881	9788249513123	Prosa	Børja, Maria	Ny by	Oktober
9788241910920	9788241910968	Prosa	Abrahamsen, B. MiRee	Nød Hjelp	Vigmostad & Bjørke
9788203358395	9788203358265	Lyrikk	Ulseth, Lars	Odd Børretzen: Da sier vi alt dette! Samlet sanglyrikk & utvalgte tekster 1969-2012	Aschehoug
9788205445963	9788205445987	Lyrikk	Haugane, Karin	Oder til Fenn	Gyldendal
9788205416499	9788205430242	Prosa	Carmona-Alvarez, Pedro	Og været skiftet og det ble sommer og så videre	Kolon
9788252180374	9788252181234	Prosa	Fosse, Jon	Olavs draumar	Samlaget

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788274883215	9788274883994	Prosa	Carlsson, Dagfinn	Oleg Soloveichics skam	Bokvennen
9788210053283	9788210053290	Prosa	Isakstuen, Monika	Om igjen	Tiden
9788249511518	9788249511853	Prosa	Hafredal, Ingrid Melfald	Omveier	Oktober
9788202409616	9788202414757	Prosa	Mostue, Sigbjørn og Johnny Brenna	Operasjon Føniks	Cappelen Damm
9788202365615	9788202384081	Prosa	Mostue, Sigbjørn og Johnny Brenna	Operasjon Helena	Cappelen Damm
9788203357657	9788203358142	Prosa	Linnestå, Aasne	Opphold	Aschehoug
9788249512935	9788249513178	Prosa	Lykke, Nina	Oppløsningstendenser	Oktober
9788202383503	9788202387594	Prosa	Molven, Rannveig Leite	Ordet for hva jeg er nå finnes ikke	Cappelen Damm
9788203358104	9788203358302	Prosa	Nore, Aslak	Oslo Noir	Aschehoug
9788210053269	9788210053276	Prosa	Heivoll, Gaute	Over det kinesiske hav	Tiden
9788248911463	9788248912491	Prosa	Hauge, Odd Harald	Paranoia	Kagge
9788203355226	9788203356063	Lyrikk	Wardenær, Torhild	Passord: Kairos	Aschehoug
9788202411428	9788202412500	Prosa	Nygårdshaug, Gert	Pergamentet	Cappelen Damm
9788203352942	9788203355530	Prosa	Nesbø, Jo	Politi	Aschehoug
9788281401488	9788281401624	Lyrikk	Øglænd, Finn	Posisjonar 2012	Wigestrands

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788203353352	9788203355035	Lyrikk	Brodersen, Marit Bolsø	Post-it	Aschehoug
9788205421868	9788205424906	Lyrikk	Eidslott, Arnold	Postludium	Gyldendal
9788202391928	9788202416201	Prosa	Tønseth, Jan Jakob	Prosten	Cappelen Damm
9788205416543	9788205421301	Prosa	Junker, Merete	Pumasommer	Gyldendal
9788203352386	9788203353147	Prosa	Valeur, Christian	Pusling	Aschehoug
9788252186123	9788252186130	Prosa	Liabø, Marita	Pusteproblem	Samlaget
9788281434509	9788281434516	Prosa	Guåker, Helene	Pølsefabrikken	Piratforlaget
9788281401495	9788281401648	Lyrikk	Birkeland, Oddbjørn	På baksida av steinane e det heilt stilt	Wigestrand
9788210052774	9788210052781	Prosa	Skrede, Eirik A.	På bunnen	Tiden
9788249514090	9788249514519	Prosa	Ørstavik, Hanne	På terrassen i mørket	Oktober
9788292400548	9788292400722	Prosa	Lund, Espen	Rampelys	Communicatio
9788252183382	9788252184082	Prosa	Orten, Øystein	Rasmus Rebellen	Samlaget
9788203356216	9788203356612	Prosa	Stubberud, Tore	Reiseklar	Aschehoug
9788203353734	9788203354458	Prosa	Nygaard, Kari	Reisen til Bella Coola	Aschehoug
9788283040258	9788283040319	Prosa	Mehlum, Jan	Ren samvittighet	Publicom
9788210052491	9788210052507	Prosa	Høisæther, Ulrik	Rene hender	Tiden
9788203352683	9788203353017	Prosa	Ektvedt, Marius	Revir	Aschehoug

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788203351471	9788203351983	Prosa	Walton, Stephen J.	Roadmovie. Manuset	Aschehoug
9788249512966	9788249513239	Prosa	Solstad-Nøis, Ingvild	Rolig sone	Oktober
9788274883338	9788274883666	Prosa	Konupek, Michael	Rutenia	Bokvennen
9788210051364	9788210051869	Prosa	Nordal, Bergljot Kaslegard	Ruts bok	Tiden
9788205456846	9788205456853	Prosa	Uri, Helene	Rydde ut	Gyldendal
9788241909214	9788241911002	Prosa	Jaklin, Asbjørn	Rød sone	Vigmostad & Bjørke
9788275962179	9788275962261	Skuespill	Antologi	Sa hun	Transit
9788241908170	9788241908187	Prosa	Hauge, Eivind Riise	Samaels bok	Vigmostad & Bjørke
9788275962162	9788275962971	Skuespill	Antologi	Samtidsdramatikk 2013	Bokvennen
9788205457782	9788205457799	Lyrikk	Carmona- Alvarez, Pedro	Sanger for kor	Kolon
9788252183252	9788252183269	Prosa	Smith, Nils Henrik	Se ilden lyse over jord	Samlaget
9788205418806	9788205421325	Prosa	Martinsen, Thomas J. R.	Selvportrett ved gravstøtte	Gyldendal
9788203351426	9788203352140	Prosa	Solberg, Jan P.	Senor Stig	Aschehoug
9788252181586	9788252181593	Prosa	Löfström, Erica	Sex, musikk og vold	Samlaget
9788205463646	9788205463653	Prosa	Øfsti, Anne Kyong-Sook	Si at vi har hele dagen	Gyldendal

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202421311	9788202425333	Prosa	Damhaug, Torkil	Sikre tegn på din død	Cappelen Damm
9788292400982	9788292400999	Prosa	Sund, Torvald	Sildebøtta	Communicatio
9788249511556	9788249511808	Prosa	Tideman, V. S.	Sirkler	Oktober
9788252182767	9788252184051	Prosa	Bildøen, Brit	Sju dagar i august	Samlaget
9788205445901	9788205445918	Prosa	Fauskanger, Helge Kåre	Skarlagenssalen	Gyldendal
9788292400838	9788292400845	Prosa	Sandbakken, Gard Erik	Skarpskytteren	Communicatio
9788202368067	9788202380533	Prosa	Hæggernes, Kristian	Skogen åpner lenge før jeg våkner	Cappelen Damm
9788202452186	9788202470494	Lyrikk	Tryti, Maria Vennerød	Skredfare	Cappelen Damm
9788205424234	9788205424241	Prosa	Berg, Line	Skrottene	Kolon
9788292622865	9788282820233	Prosa	Rasmussen, Sarah Azmeh	Skyggeferden	Humanist
9788205411913	9788205421295	Prosa	Nordahl, Bjørn Olav	Skyggeland	Gyldendal
9788274882836	9788274883369	Prosa	Melberg, Enel	Skyggen av en modell	Bokvennen
9788281040601	9788281042254	Prosa	Sørensen, Ingvild	Skyggene i sal 31	Orkana
9788281434523	9788281434530	Prosa	Trollet, Gro	Skygger	Piratforlaget
9788202423506	9788202430900	Prosa	Nesbø, Sivert	Skårgangar	Cappelen Damm
9788274883659	9788274883925	Lyrikk	Aadland, Erling	Slik er lovene blitt	Bokvennen

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202453787	9788202453169	Prosa	Larsen, Britt Karin	Slik treet faller	Cappelen Damm
9788202392499	9788202397241	Prosa	Christensen, Lars Saabye	Sluk	Cappelen Damm
9788202427924	9788202432171	Prosa	Dahl, Tor Edvin	Slutten på historien	Cappelen Damm
9788249514847	9788249514694	Prosa	Hoem, Edvard	Slåttekar i himmelen	Oktober
9788205422025	9788205422506	Prosa	Skredderberget, Asle	Smertehimmel	Gyldendal
9788282332071	9788282331746	Prosa	Sørensen, Roar	Smertens aveny	Commentum
9788252183764	9788252183771	Prosa	Oikonomaki, Anne Bergset	Smådjevlane	Samlaget
9788252180701	9788252181210	Prosa	Hanssen, Sigrid Merethe	Sofia	Samlaget
9788249513000	9788249513277	Prosa	Aanestad, Ingrid Z.	Sol, seier ho	Oktober
9788241909559	9788241909573	Prosa	Hauge, Eivind Riise	Soldater	Vigmostad & Bjørke
9788202428235	9788202443801	Prosa	Dragseth, Terje	Solen sukker i min sko	Cappelen Damm
9788249513543	9788249513802	Skuespill	Haugerud, Dag Johan	Som du ser meg	Oktober
9788202367862	9788202397258	Prosa	Larsen, Ronnie M.A.G.	Sommar i Thereses gate	Cappelen Damm
9788249514144	9788249514274t	Prosa	Baugstø, Line	Sommer uten brev	Oktober
9788210054099	9788210054105	Prosa	Vågnes, Øyvind	Sone Z	Tiden

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788252182729	9788252184112	Prosa	Leikvoll, Jan Roar	Songfuglen	Samlaget
9788241909535	9788241909542	Prosa	Ræstad, Roar	Sovende hunder	Vigmostad & Bjørke
9788203358401	9788203358296	Skuespill	Kittelsen, Erling	Soveren	Aschehoug
9788249514229	9788249514328	Lyrikk	Haagensen, Nils-Øyvind	Spredning	Oktober
9788202392451	9788202396459	Prosa	Strassegger, Peter Franziskus	Stasia	Cappelen Damm
9788202416560	9788202418298	Prosa	Christensen, Lars Saabye	Stedsans	Cappelen Damm
9788251657822	9788251658218	Prosa	Vollan, Trine	Stockholm	Schibsted
9788252181869	9788252182002	Prosa	Berge, Atle	Stockholmsyndromet	Samlaget
9788249513055	9788249513338	Lyrikk	Oftestad, Siri Amalie	Store, ferske hjerter	Oktober
9788251656658	9788251657327	Prosa	Granhus, Frode	Stormen	Schibsted
9788203355202	9788203355493	Lyrikk	Seljestad, Lars Ove	Storspring	Aschehoug
9788249509287	9788249511020	Lyrikk	Haugland, Tormod	Straumen går	Oktober
9788205463776	9788205463783	Lyrikk	Foynes, Halvard	Strykere, blåsere og blå tønner	Gyldendal
9788203354861	9788203355844	Prosa	Aust, Kurt	Stumme skrik	Aschehoug
9788248914877	9788248915515	Prosa	Hjeltnes, Arne	Stupetårnet	Kagge
9788274883642	9788274883987	Lyrikk	Farestad, Ulrik	Støv, stjerner, piksler	Bokvennen

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788203358074	9788203358203	Prosa	Vitanza, Marco Demian	Sub rosa	Aschehoug
9788249511563	9788249511815	Lyrikk	Bergquist, Kristian	Superlangsom	Oktober
9788241907401	9788241908484	Prosa	Jaklin, Asbjørn	Svart frost	Vigmostad & Bjørke
9788203352614	9788203353062	Prosa	Teige, Trude	Svik	Aschehoug
9788205421998	9788205422469	Prosa	Mytting, Lars	Svøm med dem som drukner	Gyldendal
9788202450922	9788202459031	Prosa	Selmer, Aksel	Syklisten	Cappelen Damm
9788249505777	9788249510993	Prosa	Vaage, Lars Amund	Syngja	Oktober
9788203355936	9788203356674	Prosa	Nesbø, Jo	Sønnen	Aschehoug
9788249511587	9788249511709	Lyrikk	Øen, Morten	Så langt nattens hell	Oktober
9788249513505	9788249513765	Prosa	Bugge, Mikkel	Tauet	Oktober
9788203351419	9788203351976	Prosa	Jensen, Sigmund	Taushetens tårn	Aschehoug
9788205429338	9788205431737	Prosa	Næss, Atle	Teltmakeren	Gyldendal
9788249513529	9788249513925	Prosa	Tandberg, Vibeke	Tempelhof	Oktober
9788251657976	9788251658225	Prosa	Bø, Victoria	Teresa Birnas bortgang	Schibsted
9788230010419	9788230010464	Prosa	Lie, Vera	Terroristen uten ansikt	Kolofon
9788249509157	9788249510955	Prosa	Gjeitanger, Anne	The Love Book	Oktober

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788205446601	9788205446618	Lyrikk	Hesiod	Theogonien. Arbeid og dager. Skjoldet v/Aslak Rostad	Gyldendal
9788274884816	9788274884878	Prosa	Lotherington, Tom	Til Elise (Et dikt om Elise)	Bokvennen
9788249514151	9788249514397	Prosa	Haavardsholm, Espen	Til Nuuk	Oktober
9788275962957	9788275963176	Skuespill	Brattberg, Fredrik	Tilbakekomstene ; Monsemann ; Winterreise ; Urtene. Komfyren. Koppen	Bokvennen
9788274882843	9788274883949	Prosa	Quale, Per	Trabant	Bokvennen
9788205401204	9788205421271	Prosa	Kvalshaug, Vidar	Trampolineland	Gyldendal
9788210054150	9788210054167	Prosa	Thelle, Ellen Mari	Tre Jo Nesbø og et båtsportkart	Tiden
9788249513512	9788249513840	Prosa	Nedrejord, Kathrine	Trengsel	Oktober
9788202390419	9788202391911	Prosa	Hanssen, Eystein	Triangel	Cappelen Damm
9788205428942	9788205428959	Prosa	Wekre, Eirik	Trollmannens læregutt	Gyldendal
9788203357831	9788203358487	Lyrikk	Nødtvedt, Erlend O.	Trollsuiten	Aschehoug
9788292400920	9788292400937	Lyrikk	Dossou-Gouin, Gilles	Tunge nøkler rasler	Communicatio
9788202443887	9788202445782	Prosa	Axelsen, Sunniva Lye	Tyrkisk frokost	Cappelen Damm
9788202452087	9788202459062	Prosa	Mossige, Liv	Tyskland	Cappelen Damm

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202409623	9788202413774	Prosa	Roughvedt, Bernt	Tårn	Cappelen Damm
9788203352089	9788203352959	Prosa	Gleichmann, Gabi	Udødelighetens elixir	Aschehoug
9788205429222	9788205429239	Prosa	Sanderød, Anlaug	Ulvehunger	Gyldendal
9788292400814	9788292400821	Prosa	Alishahi, Soudabeh og Bente Christensen (red.)	Under den samme himmel	Communicatio
9788205429307	9788205429345	Prosa	Kopperud, Gunnar	Under en kaldere himmel	Gyldendal
9788210052873	9788210052880	Prosa	Høyer, Ida Hegazi	Under verden	Tiden
9788275962148	9788275962315	Skuespill	Teigen, Lene Therese	Under vår himmel	Transit
9788249512898	9788249513130	Prosa	Fjæren, Eline Lund	Ung jente, voksen mann	Oktober
9788210053986	9788210053933	Prosa	Høyer, Ida Hegazi	Unnskyld	Tiden
9788249508846	9788249510436	Prosa	Jensen, Tron	Uoppredd seng. R oman med algeriske damer	Oktober
9788210053245	9788210053252	Prosa	Høyer, Ida Hegazi	Ut	Tiden
9788202438715	9788202443931	Prosa	Ambjørnsen, Ingvar	Ut av ilden	Cappelen Damm
9788249513048	9788249513321	Lyrikk	Kjelland, Rebecca	Ute av skog	Oktober

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202418267	9788202420192	Prosa	Lind, Kristin	Utid	Cappelen Damm
9788281401693	9788281401785	Prosa	Sørensen, Henning	Utveier	Wigestrand
9788202409524	9788202417994	Prosa	Loe, Erlend	Vareopptelling	Cappelen Damm
9788274882102	9788274883512	Lyrikk	Naum, Gellu	Vasco da Gama v/Steinar Lone	Bokvennen
9788203352072	9788203353048	Prosa	Eriksen, Thomas Hylland	Veien til Barranquilla	Aschehoug
9788202452117	9788202453282	Prosa	Evjemo, Eivind Hofstad	Velkommen til oss	Cappelen Damm
9788248914624	9788248915546	Prosa	Grytten, Frode	Vente på fuglen	Kagge
9788249509492	9788249510856	Prosa	Høvring, Mona	Venterommet i Atlanteren	Oktober
9788205473096	9788205473102	Prosa	Junker, Merete	Venuspassasjen	Gyldendal
9788202394585	9788202397227	Prosa	Bie, Gaute	Verden ifølge kartet	Cappelen Damm
9788203352355	9788203353109	Prosa	Bjørnstad, Ketil	Verdens ende	Aschehoug
9788205432291	9788205432307	Prosa	Lindberg, Viktoria	Verdens viktigste begivenhet	Gyldendal
9788249511525	9788249511754	Lyrikk	Happonen, Susanna	Vi	Oktober
9788249511167	9788249513215	Prosa	Renberg, Tore	Vi ses i morgen	Oktober
9788241910258	9788241910326	Prosa	Guåker, Helene	Vil ikke reise, kan ikke bli	Vigmostad & Bjørke
9788205461345	9788205461352	Lyrikk	Sørheim, Thor	Vintereika	Gyldendal

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788281401525	9788281401631	Prosa	Klyve, Odveig	Vintereple	Wigestrand
9788252182804	9788252184020	Prosa	Moe, Karin	Virkeligheten	Samlaget
9788249510597	9788249510849	Prosa	Torgersen, Bård	Voksne og barn	Oktober
9788249514199	9788249514342	Prosa	Torgersen, Bård	Vær så snill	Oktober
9788274882621	9788274883376	Lyrikk	Myrhaug, Christian Aske	Være lik	Bokvennen
9788202439781	9788202444006	Prosa	Skåden, Sigbjørn	Våke over dem som sover	Cappelen Damm
9788205429635	9788205429642	Prosa	Enger, Thomas	Våpenskjold	Gyldendal
9788252180589	9788252181524	Prosa	Bjørlykke, Oskar Stein	Vår tid	Samlaget
9788202438722	9788202440466	Prosa	Bringsværd, Tor Åge	Vår verden er dugg	Cappelen Damm
9788249513550	9788249513826	Lyrikk	Kleiva, Anna	Vårar seinare	Oktober
9788205462878	9788205462885	Prosa	Stene, Øystein	Zombie nation	Gyldendal
9788203354908	9788203355882	Lyrikk	Eggen, Jo	Øydikt	Aschehoug
9788202449810	9788202451998	Lyrikk	Falkeid, Kolbein	Øyet og virkeligheten	Cappelen Damm
9788205453746	9788205453753	Prosa	Kaupang, Agate Øksendal	Å holde pusten	Gyldendal
9788205458840	9788205458857	Lyrikk	Opstad, Steinar	Å, høye dag	Kolon
9788249511570	9788249511716	Lyrikk	Foros, Ellen	Åkeren	Oktober

ISBN P-BOK	ISBN E-BOK	SJANGER	FORFATTER	BOKTITTEL	FORLAG
9788202423551	9788202424305	Prosa	Hanssen, Eystein	Åtseldyr	Cappelen Damm
9788249514045	9788249514465	Prosa	Skomsvold, Kjersti Annesdatter	33	Oktober
9788205429918	9788205429932	Prosa	Halberg, Jonny	1983	Kolon
9788252181487	9788252183757	Prosa	Øyre, Mariell og Jostein Avdem Fretland	& me skal bli omskapte	Samlaget
9788202350130	9788202434625	Prosa	Larssen, Vetle Lid	1001 natt	Cappelen Damm
9788205415539	9788205430259	Lyrikk	Blatt, Thomas Marco	1920 Sørumsand	Kolon
9788203354922	9788203355738	Prosa	Dalen, Sidsel	21 dager	Aschehoug

Vedlegg 5

Forfattere

Rundt 500 forfattere var representert med bøker i «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek». Etter en faglig vurdering av hver enkelt boktittel, fikk rundt 400 av dem innkjøpt minst én

boktittel hver gjennom prosjektet. Listen nedenfor er ikke uttømmende, blant annet har den ikke med enkelte gjendiktede forfattere og gjendiktere, heller ikke forfattere som kun er representert med tekster i antologier.

A

Abrahamsen, B. MiRee
Alishahi, Soudabeh
Ambjørnsen, Ingvar
Amdam, Stig
Amirahmadi, Mehran
Anfinnsen, Kjersti
Arvola, Jakob
Aspøy, Arild
Aust, Kurt
Axelsen, Sunniva Lye

B

Bandehy, Lily
Bang, Karin
Baug, Birger
Baugstø, Line
Belsvik, Rune
Berg, Ingrid R.
Berg, Line
Berg, Øyvind
Bergan, Aleksander
Berge, Atle
Bergquist, Kristian
Bergsvåg, Henning H.
Beverfjord, Alexandra
Bie, Gaute
Bildøen, Brit

Bing, Jon
Birkeland, Oddbjørn
Björk, Samuel
Björkmo, Kjersti
Bjørlykke, Oskar Stein
Bjørneboe, Sven Kærup
Bjørnstad, Ketil
Blatt, Thomas Marco
Blom, Kirsti
Bohwim, Alexia
Borchgrevink, Aage
Borgersen, Morten
Bortne, Anders
Bottolvs, Bjørn
Bourg, Frits de
Boutroue, Yves
Braa, Knut Arnljot
Brattberg, Fredrik
Breiteig, Bjarte
Brekke, Jørgen
Brekke, Toril
Brenna, Johnny
Bringsværd, Tor Åge
Brodersen, Marit Bolsø
Bruggen, Majken van
Buene, Eivind
Bugge, Mikkel
Bø, Victoria

Børja, Maria

C

Carlsson, Dagfinn
Carmona-Alvarez, Pedro
Christiansen, Rune
Christensen, Lars Saabye
Claussen, Morten
Clementine, Marianne

D

Dahl, Tor Edvin
Dahle, Runar
Dalbak, Tom H
Dalen, Sidsel
Damhaug, Torkil
Dammann, Jaran
Danielsen, Kristin Auestad
Djupvik, Laura
Dossou-Gouin, Gilles
Dragseth, Terje

E

Egeland, Tom
Egeland, Øyvind
Eggen, Jo
Eidslott, Arnold
Ektvedt, Marius

Ellingsen, Ole Kristian
Emanuelsen, Birger
Engblad, Erik
Enger, Cecilie
Enger, Ragnar
Enger, Thomas
Ericsson, Kjersti
Eriksen, Thomas Hylland
Evelid, Cathrine H.
Evjemo, Eivind Hofstad

F

Falkeid, Kolbein
Farestad, Ulrik
Fauskanger, Helge Kåre
Finborud, Lars Mørch
Fjæren, Eline Lund
Flatland, Helga
Fløgstad, Kjartan
Fonn, Maria Kjos
Fonneland, Anne Karin
Foros, Ellen
Fosse, Jon
Fossum, Karin
Fossum, Marita
Foynes, Halvard
Fretland, Jostein Avdem
Friis, Kristin
Frobenius, Nikolaj

G

Gabrielsen, Linda
Garté, Tiger
Garvang, Arne
Gjeitanger, Anne
Gleichmann, Gabi
Granhus, Frode
Grimsrud, Beate
Grue, Jan
Grytten, Frode
Guldbrandsen, Elisabeth
Gulliksen, Geir
Gunnerud, Jørgen
Guåker, Helene

H

Hafredal, Ingrid Melfald
Hagabakken, Wenche-Britt
Hagemann, Bror
Halberg, Jonny
Hallstrøm, Didrik Moritz
Hanssen, Eystein
Hanssen, Sigrid Merethe
Happonen, Susanna
Hatløy, Kjartan
Haugane, Karin
Hauge, Eivind Riise
Hauge, Odd Harald
Haugerud, Dag Johan
Haugland, Tormod
Hedemann, Berit
Heivoll, Gaute
Helland, Thore Eithun
Helle, Lars
Henningsen, Kristine S.
Henriksdottir, Silvia
Henriksen, Levi
Hjeltnes, Arne
Hjorth, Vigdis
Hoem, Edvard
Holm, Espen
Horst, Jørn Lier
Horvei, Nils Gullak
Houm, Nicolai
Hval, Jenny
Hæggernes, Kristian
Høisæther, Ulrik
Høvring, Mona
Høyer, Fredrik
Høyer, Ida Hegazi
Haagensen, Nils-Øyvind
Hånes, Øyvind
Haavardsholm, Espen

I

Indreeide, Erling
Ingebrigtsen, Eirik
Isaksen, Runo
Isakstuen, Monika

Isdahl, Bård

J

Jacobsen, Roy
Jakhelln, Cornelius
Jaklin, Asbjørn
Jensen, Sigmund
Jensen, Tron
Johansen, Stian
Johansson, Jens M.
Junker, Merete
Jægtnes, Hilde Susan
Jørgensen, Geir Olav
Jørgensen, Ola Jostein

K

Kaldhol, Marit
Karlsvik, Mette
Kaupang, Agate Øksendal
Kielland, Victoria
Kittelsen, Erling
Kjøsterud, Erland
Kjelland, Rebecca
Kjørsvik, Joakim
Klausen, Kristian
Kleiva, Anna
Kleiva, Rønnaug
Klippenvåg, Odd
Klyve, Odveig
Knudsen, Cathrine
Kolden, Ragnhild
Kolerud, Arnfinn
Kollbotn, Kjersti
Konupek, Michael
Kopperud, Gunnar
Koritzinsky, Roskva
Kristensen, Mirjam
Kristensen, Monica
Kristensen, Tom
Kriznik, Heidi Marie
Kroken, Vigdis
Kroneberg, Benedicte Meyer
Kvalshaug, Vidar
Kvamme, Siri M.

L

Lahlum, Hans Olav
Langeland, Henrik H.
Lantto, Markus
Larsen, Britt Karin
Larsen, Ronnie M.A.G.
Larsen, Terje Holtet
Larssen, Eivind
Larssen, Vette Lid
Leikvoll, Jan Roar
Lerstand, Amalie Kasin
Liabø, Marita
Lie, David
Lie, Vera
Lind, Kristin
Lindberg, Viktoria
Lindbäck, Mari
Linde, Heidi
Lindell, Unni
Lindkvist, Ellisiv
Lindset, Hilde
Lindstrøm, Merethe
Linnestå, Aasne
Lirhus, Agnar
Loe, Erlend
Lotherington, Tom
Lund, Emil Bussolini
Lund, Espen
Lundbo, Thomas
Lunde, Anders
Lygre, Arne
Lykke, Nina
Löfström, Erica
Løken, Stig Beite
Løkås, Ida
Løveid, Cecilie

M

Malm, Anders
Marstein, Trude
Martinsen, Thomas J. R.
Mehlum, Jan
Melberg, Enel
Michelet, Jon

Mjønes, Johan
Mjåset, Christer
Moe, Karin
Molven, Rannveig Leite
Monsen, Maja Anette Flønes
Mossige, Liv
Mostue, Sigbjørn
Myhre, Linnéa
Myrhaug, Christian Aske
Mytting, Lars
Mæhle, Lars

N

Nannestad, Bård
Naum, Gellu
Nedrejord, Kathrine
Nesbø, Jo
Nesbø, Sivert
Nilsen, Svein Roger
Nilsen, Tove
Nordahl, Bjørn Olav
Nordal, Bergljot Kaslegard
Nordang, Astrid
Nore, Aslak
Nor-Hansen, Henrik
Nummedal, Geir
Nyborg, Karine
Nyborg, Line
Nygaard, Kari
Nygårdshaug, Gert
Næss, Atle
Næss, Jan Chr.
Næss, Kristine
Nødtvedt, Erlend O.

O

Oftestad, Siri Amalie
Oikonomaki, Anne Bergset
Opstad, Steinar
Orten, Øystein

P

Palonen, Caroline K.
Pedersen, Gine Cornelia

Pedersen, Yngve
Petterson, Per

Q

Quale, Per

R

Raavand, Lars Haga
Ragde, Anne B.
Ramslie, Lars
Rasmussen, Sarah Azmeh
Ravatn, Agnes
Reiersgård, Marit
Renberg, Tore
Ribe, Kristin
Riis, Annie
Riise, Charlotte
Risa, Einar O.
Robertsen, Hedda H.
Rohde, Hanne Kristin
Rokseth, Olav
Rottem, Linn
Roughvedt, Bernt
Ruset, Arne
Rzadkowska, Joanna
Ræstad, Roar
Røsland, Ingelin

S

Salvesen, Rune
Sandbakken, Gard Erik
Sander, Terje
Sanderød, Anlaug
Schade, Ingvild
Seljestad, Lars Ove
Selmer, Aksel
Senderud, Kjersti Bronken
Senje, Siri
Serck, Peter
Simonsen, Frøydis Sollid
Skaret, Erlend F.
Skjelbred, Margaret
Skoglund, Tommy
Skomsvold, Kjersti Annesdatter

Skredderberget, Asle
Skrede, Eirik A.
Skåden, Sigbjørn
Slaggard, Sigrun
Smith, Nils Henrik
Solberg, Jan P.
Solstad, Dag
Solstad, Rakel
Solstad-Nøis, Ingvild
Staalesen, Gunnar
Starheimsæter, Hermann
Steen, Torvald
Stene, Øystein
Stensrud, Sara Li
Stifoss-Hanssen, Ellisiv
Stokke-Bakken, Mari
Storberg, Marianne
Storholmen, Ingrid
Stranger, Simon
Strassegger, Peter Franziskus
Stubberud, Tore
Styve, Jens K.
Stølan, Arne Hugo
Sund, Torvald
Sunde, Ole Robert
Sundstøl, Vidar
Surén, Odd W.
Sveen, Gard
Sveen, Lars Petter
Syvertsen, Håvard
Sæther, Lars Ove
Sørensen, Henning
Sørensen, Ingvild

Sørensen, Roar
Sørheim, Thor
Sørsdal, Kristin

T

Tandberg, Vibeke
Teige, Trude
Teigen, Lene Therese
Thelle, Ellen Mari
Thørring, Jorun
Tideman, V. S.
Tiller, Carl Frode
Torgersen, Bård
Trollet, Gro
Tryti, Maria Vennerød
Tusvik, Marit
Tvedt, Chris
Tønseth, Jan Jakob

U

Ulset, Mari
Ulseth, Lars
Uri, Helene
Uthaug, Geir

V

Vaage, Eli Fossdal
Vaage, Lars Amund
Valdez, Siri Katinka
Valeur, Christian
Vange, Arild
Vetthus, Mona
Vigen, Bernhard

Vitanza, Marco Demian
Vollan, Trine
Vågnes, Øyvind

W

Walsø, Margit
Walton, Stephen J.
Wardenær, Torhild
Wassmo, Herbjørg
Wekre, Eirik
Wiik, Øystein
Wærenskjold, Ylva Ambrosia

Y

Yndestad, Monika Nordland
Ystaas, Torunn

Ø

Øen, Morten
Øfsti, Anne Kyong-Sook
Øglænd, Finn
Ørstavik, Hanne
Østby, Hilde
Østhagen, Laila Sognnæs
Østli, Leif
Øyre, Mariell

Å

Aadland, Erling
Ådland, Vemund Solheim
Aaland, Mariann
Aanestad, Ingrid Z.
Aasvik, Stig

Vedlegg 6

Utlånssystemer for e-bøker

Delprosjektene/bibliotekene som deltok i «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» testet fire utlånssystemer for e-bøker. Systemene var basert på ulike teknologiske plattformer, og ikke alle var tilgjengelige for alle relevante leseenheter i hele prosjektperioden. Alle systemene var heller ikke i drift i hele prosjektperioden, og det skilte halvannet år fra det første til det siste kom i gang med utlån av e-bøker fra prøveprosjektet. Ved avslutningen av prosjektet, var kun BS Weblån og eBokBib fremdeles i bruk i norske folkebibliotek.

Cappelen Damms e-lånsløsning

E-bøker fra «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» ble lånt ut via forlaget Cappelen Damms e-lånsløsning (E-lån) fra oktober 2012 til september 2013.

Cappelen Damm var inne på eiersiden, da Elittera AS ble etablert i 2007. Elittera var både utvikler og leverandør av programvare, og i tillegg distributør gjennom nettbokhandelen Digitalbok, som selskapet lanserte samme år. Digitalbok var den første rendyrkede e-bokhandelen i Norge, og E-lån ble tuftet på denne løsningen. Elittera ble etterhvert overtatt av forlaget Cappelen Damm, og ble forlagets eget netthandelssted for e-bøker og lesebrett. Utlånsløsningen stilte e-bøkene tilgjengelig for lesing på pc, Mac, nettbrett, lesebrett og smart-

telefon med operativsystemene Android og iOS.

BS Weblån

BS Weblån har vært operativ siden desember 2012. E-bøker fra prøveprosjektet ble lånt ut via denne webportalen fra den ble lansert og gjennom hele prosjektperioden.

BS Weblån ble utviklet av Biblioteksentralen, i samarbeid med den tyske biblioteksentralen og DiViBib GmbH. I prosjektperioden fungerte utlånsløsningen for operativsystemene Android, iOS og Windows⁷⁸. En lånt boktittel kunne kopieres til flere enheter, som pc, Mac, nettbrett, lesebrett og smarttelefon. Låneren kunne søke i bokkategorier, lese omtaler av bøkene, prøvelese de første sidene i en e-bok før vedkommende valgte å låne e-boken, og reservere e-boktitler.

Høsten 2015 ble utlån av e-bøker også tilgjengelig via *BS Weblån app*. I applikasjonen kunne lånerne bla i bibliotekets samlinger, og søkeresultatene kunne filtreres etter tilgjengelige titler. Beskrivelse og bokomtale ga informasjon om den enkelte bok. Man fikk en oversikt over egne reserverasjoner, og kunne motta en e-post så snart boken var klar til utlån. Bøker kunne lånes til smarttelefon eller nettbrett i et begrenset antall dager, og e-bøkene ville etter dette bli fjernet fra lånerens leseenheter.

eBokBib

Bøker fra prøveprosjektet ble utlånt via eBokBib fra applikasjonen ble lansert i mars 2013 og gjennom hele prosjektperioden.

eBokBib ble utviklet av Bibliotek-Systemer AS for distribusjon og utlån av e-medier for bibliotek. Appen ble utviklet for mobile enheter med Android og iOS operativsystemer. Til å begynne med var det bare e-boklånere med iPad eller iPhone som kunne ta i bruk eBokBib, men fra juli 2013 har utlånsystemet også omfattet e-boklånere med Android-telefon eller -nettbrett.

De som lånte e-bøker fra prøveprosjektet via dette utlånssystemet, lastet ned appen eBokBib fra Google play eller App-store. Deretter logget de seg inn med nasjonalt lånekortnummer og pin-kode. De med lokalt lånekort, måtte først velge fylke, kommune og bibliotek. E-boklånene ble gjennomført i appen eller i websøket, men e-bøkene kunne bare leses i appen. Lånerne kunne flytte et e-boklån mellom ulike leseenheter, og de ulike enhetene ble synkronisert seg i mellom. I eBokBib var utvalget av e-bøker avhengig av hvilke(t) bibliotek låneren var tilknyttet.

eBib

E-bøker fra prøveprosjektet ble utlånt via eBib fra 1. april 2014 og resten av prosjektperioden.

Utlånsløsningen eBib ble utviklet av Buskerud fylkesbibliotek i samarbeid med Deichmanske bibliotek. Den tekniske løsningen og designet av eBib ble utviklet av Libriotech og MuPublishing (Oppdateringsfabrikken), mens Libriotech sto for den daglige driften av løsningen. Formålet var å tilby tjenester knyttet til fri programvare for bibliotek, i første omgang med hovedvekt på det frie biblioteksystemet Koha. eBib ble utviklet slik at man kunne låne og lese e-bøker på pc, Mac, nettbrett og smarttelefon med operativsystemene. Android eller iOS, og e-bøkene kunne også leses i frakoblet modus.

eBib var en webapplikasjon, det vil si et program som kunne kjøres i en nettleser. Brukerne slapp dermed å installere programvaren selv. Dessuten kunne utviklerne gjøre oppdateringer når som helst, uten å distribuere dette til den enkelte bruker.

Intensjonen med å utvikle og ta i bruk eBib var å optimalisere brukeropplevelsen, oppnå gode løsninger for formidling av e-bøker og få enkel tilgang til statistikk. Det var forventet at e-bøkene ville få en bedre eksponering gjennom denne utlånsløsningen.

Tabell 1: Utlånssystemer for e-bøker

UTLÅNSSYSTEM FOR E-BØKER	Mulighet for reservering	Mulighet for forlenging av boklånet	Innlevering av e-bøkene
E-LÅN	Nei	Nei	E-bøkene ble ikke innlevert automatisk.
BS WEBLÅN	Ja	Ja	Automatisk innlevering av e-bøker ved endt lånetid.
EBOKBIB	Ja	Ja	Automatisk innlevering av e-bøker ved endt lånetid. Lånetakerne kunne, om ønskelig, selv levere inn e-bøkene før lånetiden var utløpt.
EBIB	Nei	Nei	Automatisk innlevering av e-bøker ved endt lånetid. Lånetakerne kunne, om ønskelig, selv levere inn e-bøkene før lånetiden var utløpt.

Vedlegg 7

Presentasjoner av prøveprosjektet og formidling av erfaringer

«Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» ble presentert muntlig og skriftlig i en rekke

sammenhenger. Nedenfor er listet et utvalg av disse.

DATO	ANLEDNING	STED	KOMMENTAR
23.03.2012	Det norske bibliotekmøte 2012	Stavanger, Rogaland	Presentasjon av prøveprosjektet, i foredraget «Innkjøpsordningene og e-bøkene», under programposten «E-bøker i Skandinavia. E-boksatsing i folkebibliotekene».
29.08.2012	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Molde, Møre og Romsdal	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
25.09.2012	Møte med Referansegruppen for prøveprosjektet	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
15.10.2012	Møte med Kulturdepartementet, i Norsk kulturråd	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
18.10.2012	Møte i Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
13.11.2012	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Oslo	Presentasjon av status for prøveprosjektet.

DATO	ANLEDNING	STED	KOMMENTAR
06.12.2012	Rådsmøte i Norsk kulturråd	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
24.01.2013	Møte med Den norske Forfatterforening og Den norske Forleggerforening om en mulig forlengelse av prøveprosjektet	Oslo	Presentasjon av status for prøveprosjektet.
28.02.2013	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Oslo	Skriftlig presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
05.03.2013	Møte med Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
15.03.2013	Forelesning på Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag	Oslo	Inkluderte prøveprosjektet i en forelesning for bibliotekarstudenter på semesterkurset «E-bøker».
18.04.2013	Møte med Stichting Bibliotheek Nederland	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og erfaringsutveksling.
24.05.2013	Møte med Kulturdepartementet, i Norsk kulturråd	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
26.08.2013	Møte i Kulturdepartementet	Oslo	Presentasjon av prøveprosjektet og status for prosjektet.
02.09.2013	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Oslo	Presentasjon av delprosjektene rapporter 2013 og status for prøveprosjektet.
03.09.2013	Møte i Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur	Oslo	Presentasjon av delprosjektene rapporter 2013 og status for prøveprosjektet.

DATO	ANLEDNING	STED	KOMMENTAR
14.11.2013	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Sør-Trøndelag	Trondheim, Sør-Trøndelag	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i åpningsforedraget «Om innkjøpsordningene», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
27.11.2013	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Oslo og Akershus	Oslo	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i åpningsforedraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
10.12.2013	Møte i Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur	Oslo	Presentasjon av status for prøveprosjektet.
05.02.2014	<i>Utlån av e-bøker i folkebibliotek – utfordringer og muligheter.</i>		<p>Notat til Kulturdepartementet fra Nasjonalbiblioteket og Norsk kulturråds fagadministrasjon, Seksjon for litteratur, kulturvern og allmenne kulturformål.</p> <p>Notatet tok utgangspunkt i følgende spørsmål fra Kulturdepartementet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er dagens utfordringer med utlån av e-bøker i folkebibliotek? • Hvordan kan det på kort sikt stimuleres til økt utlån av e-bøker? • Hvordan kan løsninger for e-bokutlån videreutvikles i årene fremover?
20.02.2014	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Troms	Tromsø, Troms	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i åpningsforedraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
27.03.2014	Det norske bibliotekmøte 2014	Trondheim, Sør-Trøndelag	Arrangerte seminaret «K-fond, e-bok og p-bok – Kulturrådets prøveprosjekt med e-bøker» under Norsk Bibliotekforenings årlige bibliotekkonferanse. Presenterte prøveprosjektet og erfaringer med prosjektet sett fra bibliotekenes ståsted, og hadde dialog med salen om utfordringer knyttet til e-bøker og Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur.

DATO	ANLEDNING	STED	KOMMENTAR
24.04.2014	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Sogn og Fjordane	Sogndal, Sogn og Fjordane	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i åpningsforedraget «Kulturrådet og innkjøpsordningene for litteratur», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
07.05.2014	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Oslo	Presentasjon av status for prøveprosjektet.
11.06.2014	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Aust- og Vest-Agder	Grimstad, Aust-Agder	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
23.09.2014	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Østfold	Fredrikstad Østfold	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Om kulturfondbøkene», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
05.11.2014	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Vestfold	Larvik, Vestfold	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk, arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
Desember 2014	<i>A Review of Public Library E-Lending Models</i>		<p>Prosjektledelsen bidro til en rapport av Civic Agenda EU v/Dan Mount. Rapporten omhandler e-bøker i bibliotek og dekker 15 land i Europa og Nord-Amerika.</p> <p>Jf. kap. 4.10 «Norway - Norwegian Arts Council e-Book Pilot Project» (s. 48-50) om Norsk kulturråds «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek».</p>

DATO	ANLEDNING	STED	KOMMENTAR
14.04.2015	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Hordaland	Bergen, Hordaland	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
28.04.2015	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Finnmark	Hammerfest, Finnmark	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturrådet og innkjøpsordningene for litteratur», under et formidlingsseminar om samtidslyrikk arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
29.04.2015	Fagskolen for bokbransjen	Oslo	Foreleste om «Norsk kulturråd og innkjøpsordningene for litteratur», og inkluderte informasjon om prøveprosjektet.
01.10.2015	<i>Lyrikk, takk!</i> -turnéen til Møre og Romsdal	Molde, Møre og Romsdal	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturfondbøkene for lyrikk», under formidlingsseminar om samtidslyrikk arrangert av Norsk kulturråd, Nasjonalbiblioteket og Den norske Forfatterforening.
31.03.2016	Fagskolen for bokbransjen	Oslo	Inkluderte informasjon om prøveprosjektet i foredraget «Kulturrådet og litteraturfeltet» på et introduksjonskurs for bokbransjen.
30.05.2016	Møte i Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur	Oslo	Presentasjon av resultater og erfaringer fra prøveprosjektet.
30.08.2016	Møte i Faglig utvalg for litteratur	Oslo	Orientering om rapport om «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek».

Litteraturliste

- Asbjørnsen, Dag (2002): «Ebøker: rettigheter og marked» i *Tidvise Skrifter*, nr. 48. Stavanger: Høgskolen i Stavanger – <http://www1.uis.no/prosjekt/ebok/boeker/tidvise48.pdf> [06.09.2016].
- Bull, Ole Jacob et al. (2003): *Strukturendringer i bokbransjen*. Oslo: Norsk kulturråd – <http://www.kulturradet.no/documents/10157/2e3e06b6-de0c-4a61-9cde-074ff9f6c664> [06.09.2016].
- Colbjørnsen, Terje (2014): *Rapport om prøveprosjekt med e-bøker i innkjøpsordningen (PEI)*, Oslo: Universitetet i Oslo – <http://www.kulturradet.no/documents/10157/6308f25c-77dd-45a4-8835-d94b66f10ce2> [06.09.2016].
- Hillesund, Terje (2002): «Digital lesing» i *Tidvise Skrifter*, nr 49. Stavanger: Høgskolen i Stavanger – <http://www1.uis.no/prosjekt/ebok/boeker/tidvise49.pdf> [06.09.2016].
- Lekvam, Knut (2001): «Ebokteknologi» i *Tidvise Skrifter*, nr. 42. Stavanger: Høgskolen i Stavanger – <http://www1.uis.no/prosjekt/ebok/boeker/tidvise42.pdf> [06.09.2016].
- Olsen, Morten Harry (2009): *E-boka og innkjøpsordningene. Statusrapport og vurderinger*. Oslo: Norsk kulturråd – <http://www.kulturradet.no/documents/10157/0f0d8dbb-35d4-428f-87e8-72fcd310abd4> [06.09.2016].
- Olsen, Morten Harry Olsen (2011): *E-boka, Kulturrådet og støtteordninger: En oppdatering. Hovedtrekk i utviklingen gjennom 2010, med noen anbefalinger*. Oslo: Norsk kulturråd – <http://www.kulturradet.no/documents/10157/09c489f5-9b0b-44c7-a0ef-f2cb1ac8febe> [06.09.2016].
- Mount, Dan (2014): *A Review of Public Library E-Lending Models*, kap. 4.10 «Norway - Norwegian Arts Council e-Book Pilot Project» (s. 48- 50). Brussel/Haag: Civic Agenda EU – http://www.bibliotheksporta.de/fileadmin/user_upload/content/bibliothek/international/Study_Public_Library_E-Lending_Models_2014.pdf [06.09.2016].

Nasjonalbiblioteket og Norsk kulturråd (2014): *Utlån av e-bøker i folkebibliotek – utfordringer og muligheter*. Oslo: Nasjonalbiblioteket og Norsk kulturråd –http://www.kulturradet.no/c/document_library/get_file?uuid=b984a73a-0904-47b0-8e86-b118816ddffc&groupId=10157 [06.09.2016] og <http://www.nb.no/content/download/7603/77073/file/eboknotat.pdf> [06.09.2016].

Prytz, Øyvind (2016): *Litteratur i en digital tid*. Oslo: Norsk kulturråd.

Noter

- 1 Norsk kulturråd, ref. 16/7266.
- 2 *Kulturfondbøker* betegner bøker kjøpt inn fra forlag gjennom Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, med midler fra litteraturavsetningen i Norsk kulturfond. De innkjøpte bøkene blir videreformidlet til bibliotek over hele Norge.
- 3 Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur ble etablert i etterkant av Kulturrådets utredningsprosjekt «Strukturendringer i bokbransjen» (1999-2002), jf. Vedlegg 1 *Historikk*. Drøftingsutvalget var et forum der representanter for alle partene som hadde interesser i innkjøpsordningene for litteratur, diskuterte relevante saker. Utvalget hadde ingen vedtaksmyndighet som sådan, men i deres mandat lå et ansvar for å diskutere de økonomiske rammene for innkjøpsordningene.
- 4 Jf. Vedlegg 2.2.
- 5 Norsk kulturråds innkjøpsordninger for litteratur, jf. <http://www.kulturradet.no/innkjopsordningene> [06.09.2016].
- 6 Lenge før Kulturrådets «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek» tok form, ønsket seks kommuner i Ryfylke, Rogaland, å gi innbyggerne nye og bedre bibliotek tjenester. De opprettet et interkommunalt virtuelt bibliotek som et supplement til de eksisterende bibliotekene i disse kommunene. Biblioteksammenslutningen skulle blant annet utvikle tilbud for utlån av e-medier via Internett. Det nye biblioteket ble eid og driftet av de kommunale bibliotekene i samarbeid med Ryfylke IKS, og sammenslutningen fikk navnet Ryfylkebiblioteket. Det inngikk kontrakt om å ta i bruk BS Weblån for utlån av e-bøker, da dette utlånssystemet kunne integreres med bibliotekenes øvrige tjenester. Bibliotekene bestemte selv medieutvalget, utlånstiden og hvor mange utlån og reserveringer hver låner kunne ha. Som et av de første e-bokinitiativene blant folkebibliotekene i Norge, hadde Ryfylkebiblioteket spesiell verdi som en mulig samarbeidsmodell.
- 7 Nasjonalbiblioteket fikk tildelt to e-boklisenser, med sikte på å legge til rette for fjernlån fra Depotbiblioteket, Mo i Rana, på linje med andre bøker i denne samlingen. Nasjonalbiblioteket utviklet på den tiden en løsning for å låne ut e-bøker via NB Digital, der lånerne skulle kunne bestille bøker fra Nasjonalbiblioteket, men ville måtte laste boken ned via sitt lokale bibliotek. Med dette skulle Nasjonalbiblioteket høste erfaringer med teknologiske løsninger, etterspørsel og verktøy som kunne være nyttige for å vurdere valg av permanente løsninger.
- 8 Lov om Norsk kulturråd (kulturrådsloven) av 07.06.2013 - <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2013-06-07-31> [06.09.2016].
- 9 Biblioteksentralen SA (tidligere Biblioteksentralen AL) er i dag et samvirkeforetak, der vel fire hundre av landets kommuner og tyngden av fylkeskommunene er medlemmer, det vil si medeiere. Kommunenes Sentralforbund og Norsk Bibliotekforening er også med i samvirket, og dets hovedformål er å være et serviceorgan for alle typer offentlige bibliotek.

-
- 10 Referansegruppen baserte seg på deltakerne i to arbeidsgrupper som i 2011 gjorde forarbeider vedrørende e-bøker under Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur (jf. Vedlegg 1 *Historikk*, «Et prøveprosjekt med e-bøker i 2012?»). Referansegruppen skulle bestå av: Den norske Forfatterforening v/Anne Oterholm, Den norske Forleggerforening v/Astrid de Vibe, Norsk Forleggersamband v/Turid Barth Pettersen, Norsk kulturråd v/Arne Vestbø, Norsk Bibliotekforening (observatør), Nasjonalbiblioteket (observatør). I første prosjekt-fase besto referansegruppen av: Den norske Forfatterforening v/Sigmund Løvaasen, Den norske Forleggerforening v/Astrid de Vibe, Norsk kulturråd v/Arne Vestbø, Norsk Bibliotekforening v/Vidar Lund fra Ryfylkebiblioteket (observatør) og Nasjonalbiblioteket v/Arne Gundersen (observatør).
  - 11 I 2012 var prøveprosjektet organisert under Kulturrådets fagadministrasjon, Seksjon litteratur, ved seksjonsleder Mari Finess. Prosjektet ble da ledet av Arne Vestbø. I 2013 ble eierskapet til prøveprosjektet tillagt Arne Vestbø, leder av Kulturrådets Seksjon for litteratur og allmenne kulturformål, Kunst- og kulturavdelingen. Seniorrådgiver Wenche Fosslien, som var ansatt i samme seksjon og som til da hadde vært prosjektmedarbeider, overtok ledelsen av prosjektet i mars 2013, det vil si i begynnelsen av andre prosjekt-fase.
  - 12 Norsk kulturråd etablerte Kontaktutvalget for innkjøpsordningene for litteratur primo 2013, som et forum med blant annet representanter fra avtalepartene for alle innkjøpsordningene for litteratur, og samtidig ble det tidligere Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene for litteratur oppløst. Kontaktutvalget har én representant fra hver av de følgende organisasjoner: Den norske Forfatterforening, Den norske Forleggerforening, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Norsk Bibliotekforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Forleggersamband, Norsk Oversetterforening og Grafill. Dette utgjør til sammen alle avtalepartene for innkjøpsordningene for litteratur. Rådets representant(er) for litteraturfeltet og Nasjonalbiblioteket kan møte som observatører. Formålet med Kontaktutvalget er at Norsk kulturråd skal ha en dialog med de involverte parter om litterære og bransjemessige utviklingstrekk som kan ha innvirkning på innkjøpsordningene.
  - 13 *Forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond*. Fastsatt av Kulturdepartementet 31.10.2014 med hjemmel i lov 7. juni 2013 nr.31 om Norsk kulturråd § 8 - https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KUD/Kunstavdelingen/Forskrift_tilskudd_Norsk_kulturfond.pdf [06.09.2016].
  - 14 Chris Tvedt: *Av jord er du kommet* (Cappelen Damm, 2012).
  - 15 Jf. Vedlegg 2.3.
  - 16 <http://www.kulturradet.no/litteratur/vis-artikkel/-/aktuelt-kulturradets-e-teneste> [06.09.2016].
  - 17 Jf. Vedlegg 2.4.
  - 18 I praksis gikk utlån av e-bøker fra konsortiebibliotek til lånetakere også utenfor konsortiets kommune- og fylkesgrenser, men dette skjedde i svært liten grad.
  - 19 Etter en offentlig anbudsrunde ble det i februar 2013 inngått en ny avtale med Biblioteksentralen om håndtering av de trykte kulturfondbøkene – ikke e-bøkene (jf. Vedlegg 2 *Avtaleverket for prøveprosjektet*), fordi Kulturrådet ikke hadde fått på plass en ny e-bokavtale med forfatter- og forleggerforeningene. Avtalen med Biblioteksentralen gjaldt for 2013, og kunne forlenges på årlig basis ut 2016. Papirbøkene i prøveprosjektet, og i alle Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, ble distribuert til folkebibliotekene på basis av denne avtalen i prosjektperioden.

-
- 20 De tre vurderingsutvalgene hadde tre medlemmer hver. Ankenemnda for skjønnlitteratur (prosa og lyrikk) hadde fem medlemmer, mens Ankenemnda for dramatikk i bokform hadde tre medlemmer. Alle medlemmer av vurderingsutvalg og ankenemnder var oppnevnt av Norsk kulturråd, etter forslag fra organisasjonene på litteraturområdet.
  - 21 Antallet e-boklisenser ble utøket fra 30 til 70 i 2013, og ble gjeldende for alle de tre årgangene med e-bøker. 11 690 reflekterer det økte antallet e-boklisenser. Denne endringen fikk ingen konsekvenser for de 970 papireksemlarene som Kulturrådet hadde kjøpt inn pr. boktittel av 2012-årgangen.
  - 22 OrbitArena as eies av kommunene Ullensaker, Eidsvoll, Nannestad og Hurdal samt Akershus fylkeskommune og næringslivet i distriktet, og gir veiledning og opplæring til personer som trenger bistand for å komme i arbeid.
  - 23 OrbitArena pakket også ny norsk sakprosa og tegneserier for voksne i de samme bokeskene. Papirbøkene fra prøveprosjektet ble sendt med i 14 av puljeforsendelsene til bibliotekene i 2012, 15 i 2013, 13 i 2014 og fire i 2015 – i alt 46 puljeforsendelser, og ble levert til folkebibliotek samt utvalgte skolebibliotek over hele landet. Bibliotektransport brukte sitt eget distribusjonsnettverk i alle landets fylker bortsett fra i Nordland, Troms og Finnmark. I disse fylkene, uten egen distribusjon, samt enkelte andre steder med vanskelig tilgjengelighet, benyttet de Bring, Posten Norge AS, som underleverandør. Det kunne ta opp til to-tre uker før alle de deltagende bibliotekene mottok bokeskene i en gitt puljeforsendelse.
  - 24 *DRM*, ‘digital rights management’, er en samlebetegnelse for ulike digitale teknologier som har som mål å begrense bruksmulighetene til opphavsrettsbeskyttet materiale. Dette inkluderer ikke alle rettigheter til et verk, bare de som er lagret eller distribuert digitalt. DRM-en regulerer restriksjoner som følger det opphavsrettsbeskyttede materialet, ved å legge tekniske føringer på hvordan materialet kan benyttes, for eksempel kopibeskyttelse, utskriftsperre og begrensning i antall ganger man kan åpne materialet. I prøveprosjektet innebar DRM-en at en e-bok skulle være sperret mot kopiering utover et mindre antall kopier til privat bruk, (jf. Lov om opphavsrett til åndsverk m.v., § 12), og at den kunne bare lånes ut til én låner om gangen. E-boken og eventuelt privatkopiene av e-boken skulle automatisk slettes slik at den ikke kunne leses når låneperioden gikk ut.
  - 25 Merknad fra prøveprosjektets leder: Februar 2014 var alle delprosjektene i gang med utlån av e-bøker fra Kulturrådets prøveprosjekt.
  - 26 Terje Colbjørnsen, *Rapport om prøveprosjekt med e-bøker i innkjøpsordningen (PEI)*, s. 28-30, Universitetet i Oslo, Oslo, 2014 - <http://www.kulturradet.no/documents/10157/6308f25c-77dd-45a4-8835-d94b66f10ce2> [06.09.2016].
  - 27 Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne og Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for barn og unge ble fra og med 2015 slått sammen til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur, altså en ordning som favnet alle aldersgrupper.
  - 28 Sluttnotat til Kulturrådet fra Den norske Forfatterforening, 11.04.2016.
  - 29 Merknad fra prøveprosjektets leder: Da Den norske Forleggerforening skrev sitt sluttnotat, var Kulturrådets e-boklisenser fra prøveprosjektet tilgjengelige ut juni 2016. 02.06.2016 ble disposisjonstiden forlengt ut 2016.
  - 30 Sluttnotat til Kulturrådet fra Den norske Forleggerforening, 08.04.2016.
  - 31 Årsrapport for 2013 til Kulturrådet fra Vurderingsutvalget for prosa.

-
- 32 Årsrapport for 2014 til Kulturrådet fra Vurderingsutvalget for lyrikk.
  - 33 Årsrapport for 2014 til Kulturrådet fra Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform.
  - 34 Årsrapport for 2014 til Kulturrådet fra Vurderingsutvalget for dramatikk i bokform.
  - 35 Sluttnotat til Kulturrådet fra Biblioteksentralen, 03.05.2016.
  - 36 Rapport til Kulturrådet fra Fylkesbiblioteket i Akershus, 2015.
  - 37 Rapport til Kulturrådet fra Fylkesbiblioteket i Akershus, 2015.
  - 38 Rapport til Kulturrådet fra Deichmanske bibliotek, 2015.
  - 39 Rapport til Kulturrådet fra Deichmanske bibliotek, 2015.
  - 40 Fylkesbiblioteket i Buskerud og Drammen folkebibliotek hadde allerede ved årsskiftet 2007/2008 kontakt med Elittera AS for utvikling av en portal for utlån av e-bøker, og i 2009 fikk fylkesbiblioteket tildelt midler fra ABM-utvikling til «Nasjonal portal for utlån av e-bøker». Dette prosjektet hadde en målsetning om å utvikle en nasjonal portal for utlån av e-bøker som et tilbud for alle norske folkebibliotek. Prosjektet ble utviklet ved Drammensbiblioteket, og teknisk leverandør var Elittera AS, som senere ble kjøpt opp av forlaget Cappelen Damm AS. Buskerud-prosjektet nådde sin viktigste milepæl i oktober 2010, da utlånsportalen ble lansert og dette dermed ble den første muligheten for å låne e-bøker og lesebrett på et folkebibliotek i Norge. Utviklingen i prosjektet stanset etter hvert, da det viste seg vanskelig å få til avtaler om levering av innhold. Cappelen Damm var bibliotekets tekniske samarbeidspartner, og arbeidet parallelt med videre utvikling av digitalbok.no, som var forlagets egen nettbokhandel for salg av e-bøker (jf. Vedlegg 6 *Utlånssystemer for e-bøker*, «Cappelen Damms e-lånsløsning»).
  - 41 Delprosjektets tidligere nettside, <http://elaan.digitalbok.no>, er nedlagt.
  - 42 Buskerud fylkesbibliotek foretok en evaluering av sitt prosjekt høsten 2015, der dette aspektet skulle være med i vurderingen, men den evalueringen var ikke en del av delprosjektets rapportering til Kulturrådet. I januar 2016, rett etter at Kulturrådets prøveprosjekt var avsluttet, byttet Buskerud fylkesbibliotek fra utlånsystemet eBib til eBokBib for e-bøker.
  - 43 Rapport til Kulturrådet fra Stavanger bibliotek, 2015.
  - 44 Disse listene ble i hovedsak laget ved delprosjektet Stavanger bibliotek, som hadde dedikerte ressurser til denne typen formidling.
  - 45 Merknad fra prøveprosjektets leder: Kulturrådets e-boklisenser gjennom prøveprosjektet gjaldt ikke for fem år. Da Bergen Offentlige Bibliotek skrev sitt sluttnotat, var Kulturrådets e-boklisenser fra prøveprosjektet tilgjengelige ut juni 2016. 02.06.2016 ble disposisjonstiden forlenget ut 2016.
  - 46 Rapport til Kulturrådet fra Bergen Offentlige Bibliotek, 2015.
  - 47 www.elantroms.no.
  - 48 Rapport til Kulturrådet fra Troms fylkesbibliotek, 2014.
  - 49 Sluttnotat til Kulturrådet fra Norsk Bibliotekforening, 08.04.2016.

-
- 50 Sluttnotat til Kulturrådet fra Nasjonalbiblioteket, 14.04.2016.
- 51 Jf. <http://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/litteraturformidling> [06.09.2016].
- 52 Operativsystemet Android er til bruk for smarttelefoner, mobiltelefoner og nettbrett. Operativsystemet iOS er utviklet for Apple, og fungerer for blant annet iPhone og iPad. iPad er et nettbrett utviklet og designet av Apple, og er primært laget som en plattform for bøker, audiovisuelle medier, film, musikk, spill og Internett.
- 53 Jf. <http://www.bibsent.no/Kulturfondbøker.aspx>.
- 54 Mount (2014), kap. 4.10 «Norway - Norwegian Arts Council e-Book Pilot Project» (s. 48-50) om Kulturrådets «Prøveprosjekt med parallelt innkjøp av papir- og e-bøker til norske folkebibliotek».
- 55 Innkjøpsordningen for oversatt litteratur for barn og unge og Innkjøpsordningen for oversatt litteratur for voksne ble slått sammen til Innkjøpsordningen for oversatt litteratur, fra og med 2016.
- 56 Jf. Folkebibliotekstatistikken for 2015, innhentet og publisert av Nasjonalbiblioteket, <http://www.nb.no/Bibliotekutvikling/Tall-og-fakta/Statistikk-for-norske-bibliotek/Folkebibliotek>. Folkebibliotek i 393 norske kommuner meldte inn til Nasjonalbiblioteket at de lånte ut e-bøker i 2015. Tallet på nedlastinger av e-bøker i folkebibliotekene gikk opp fra om lag 250 000 i 2014 til 460 000 i 2015. Av dette var 390 000 e-bøker for voksne. I disse tallene inngår Kulturrådets e-bokkatalog fra prøveprosjektet, det vil si årgangene 2012, 2013 og 2014. I tillegg kommer kulturfondbøker i e-format fra 2015 og bøker som bibliotekene selv har kjøpt inn disse årene.
- 57 I 2012, samme året som prøveprosjektet ble igangsatt, initierte Kulturrådet et forskningsprosjekt om digital litteratur, som resulterte i boken *Litteratur i en digital tid* av Øyvind Prytz (Norsk kulturråd, 2016). Boken undersøker hva som skjer med litteraturen når omgivelsene digitaliseres. Er papirboken død? Eller kan det være at digitale teknologier byr på muligheter for å skrive, formidle og oppleve litteratur på nye måter? Boken ser nærmere på hvordan digitaliseringen tematiseres i den norske samtidslitteraturen, og hvordan de litterære uttrykksformene preges av de nye skrive- og leseteknologiene. Det tegnes et balansert og sammen-satt bilde av digitaliseringens påvirkninger på litteraturen, og av litteraturens utforskning av det digitale – men boken bærer ingen spådommer om papirbokens død.
- 58 Lekvam (2001).
- 59 Asbjørnsen (2002).
- 60 Hillesund (2002).
- 61 Thomas Gramstad, *Bok og Bibliotek*, 5/2008, s. 56 - <http://www.bokogbibliotek.no/kan-e-boka-rocke-en-urokkelig-forlagsbransje> [06.09.2016].
- 62 ABM var et strategisk utviklingsorgan underlagt Kulturdepartementet, og arbeidet med felles utviklings- og samarbeidstiltak og med sektorspesifikke utfordringer for de tre sektorene. ABM fulgte på den tid opp tiltak og prosjekter som gjaldt innføring av utlån av e-bøker i folkebiblioteksektoren, og virksomheten hadde et særlig ansvar for å koordinere disse aktivitetene, og bidra til en god utvikling på området.
- 63 The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).

-
- 64 De fem utvalgte boktitlene var identiske med de fem titlene som ble kjøpt inn i papirformat gjennom Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa 2009, i den første innkjøpsrunden det året.
- 65 Vedtatt i Norsk kulturråd, i rådsmøte 10.09.2009.
- 66 Olsen (2009). Rapporten ble fremlagt for Norsk kulturråd, i rådsmøte 10.-11.12.2009.
- 67 Olsen (2009), s. 53. «IO» er her brukt som forkortelse for *innkjøpsordning*.
- 68 I 2010 ble ABMs bibliotekoppgaver overført til Nasjonalbiblioteket, og fra 2011 ble ABMs kompetanse og oppgaver på museums- og arkivfeltet overført til Norsk kulturråd.
- 69 <http://www.kulturradet.no/litteratur/vis-artikkel/-/fra-trykt-til-utrygt> [06.09.2016].
- 70 I tillegg til e-bokkonferansen, brukte Kulturrådet deler av de mottatte midlene til å støtte et prosjekt ved Deichmanske bibliotek i Oslo. I perioden september 2010 til mai 2011 jobbet en gruppe ved biblioteket med prosjektet «Brukere og e-bøker på Deichmanske bibliotek». Deichman-prosjektet hadde tre hovedmål: å teste brukernes leseopplevelse når de leste bøker på skjerm, å øke bibliotekansattes kompetanse på e-bøker og lesebrett, og å lage et opplæringsverktøy på nett. Biblioteket gikk til innkjøp av lesebrett og boktitler, deretter laget det en e-læringsblogg og drev opplæring av ansatte, før lesebrettene til slutt ble testet av utvalgte brukergrupper, som besto av skoleelever på ungdomstrinnet og videregående skole samt brukere over 50 år.
- 71 Olsen (2011). Rapporten ble fremlagt for Norsk kulturråd, i rådsmøte 04.02.2011.
- 72 Olsen (2011), s. 28.
- 73 *Bokskya* er en personlig «digital bokhylle». Den ble lansert av Bokbasen AS, som eies av en rekke forlag og bokhandler, og er en del av den norske bransjeløsningen for e-bøker.
- 74 *Frontlist* vil si boktitler hvis førsteutgave er innenfor fastprisperioden. Denne er fastlagt i Bokavtalen, som er en frivillig samarbeidsavtale mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening.
- 75 Kulturrådet fulgte et *automatisk* prinsipp for innkjøp av bøker som forlagene meldte på til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne. «Automatisk» vil her si at forlag som var medlemmer av en av de to forleggerforeningene, kunne regne med at deres bøker ble kjøpt inn av Kulturrådet. Bøkene ble i ettertid faglig vurdert av et vurderingsutvalg. Dersom vurderingsutvalget kom frem til at boken ikke hadde tilfredsstillende litterær kvalitet, ville utvalget vedta at boken ikke skulle kjøpes inn av Kulturrådet, med andre ord at forlaget ikke skulle få betalt for boken likevel. Forlag som ikke var organiserte i forleggerforeningene, kunne melde på bøker til Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne og ville eventuelt få bøkene innkjøpt først etter at boken var blitt faglig vurdert av et vurderingsutvalg.
- 76 Denne avtalen ble etablert for papirbøker.
- 77 Norsk kulturråd inngikk avtale vedrørende rett til utlån av e-bøker som inngår i Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur, med: Akershus fylkesbibliotek, Aust-Agder bibliotek og kulturformidling og Fylkesbiblioteket i Vest-Agder, Bibliotekutvikling Østfold, Buskerud fylkesbibliotek, Deichmanske bibliotek, Finnmark fylkesbibliotek, Hedmark fylkeskommune – Kultur, bibliotek og kompetanse, Hordaland fylkeskommune, Møre og Romsdal fylkesbibliotek, Nord-Trøndelag fylkesbibliotek, Nordland fylkesbibliotek, Oppland fylkesbibliotek, Rogaland fylkesbibliotek, Sogn og Fjordane fylkesbibliotek, Sør-Trøndelag fylkesbibliotek, Telemark fylkesbibliotek, Troms fylkes bibliotek og Vestfold fylkesbibliotek.

---

78 Microsoft Windows er en serie operativsystemer fra det amerikanske selskabet Microsoft Corporation.

NORSK KULTURRÅD | ARTS COUNCIL NORWAY

Postboks 8052 Dep, 0031 Oslo Norway | Tel: +47 21 04 58 00 | post@kulturradet.no | www.kulturradet.no | Org.nr 971527412